

Almanahul Arhiepiscopiei Timișoarei

2020

PARTOȘ

Editura Partoș
Timișoara

Comitetul de redacție:

Președinte: Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan al Banatului

Vicepreședinte: Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul

Membri: preot dr. Ionel Popescu, preot Zaharia Pereș

Redactori: preot dr. Adrian Carebia, preot dr. Marius Florescu

Viziune grafică: Arhid. dr. Marian Pîrvu, Bianca Adnana Nica

Datele au fost actualizate la data de 31 decembrie 2019.

ISSN: 2668-8204

Tiparul executat la Tipografia Partoș S.R.L. din Timișoara.

Almanahul
Arhiepiscopiei Timișoarei

2020

(anul al 40-lea)

CUPRINS

Cuvânt de binecuvântare: † Ioan, Mitropolitul Banatului ..	7
Calendar creștin ortodox 2020.....	9
Rânduielei bisericești în anul 2020.....	117
Organizarea canonică a Bisericii Ortodoxe	121
Biserica Ortodoxă Română.....	123
Arhiepiscopia Timișoarei.....	133
Pastorația familiei în atenția Bisericii.....	179
Preot prof. dr. Vasile Muntean : Câteva date și reflecții despre educație.....	181
Preot. dr. Sorin Lungoci: Preotul și profesorul de Religie-factori decisivi pentru educația și formarea tinerilor creștini	184
Preot. lect. dr. Marius Florescu : Importanța Tainei Cununii. Experiențele episcopului Ioan Mihălțan.....	193
Preot dr. Adrian Carebia : Priorități pastorale actuale.....	200

Aspecte ale Teologiei contemporane.....207

Protopop dr. Ioan Bude: Chipul iconic al lui Dumnezeu, reflectat tipologic în persoana, credința și viața patriarhului Avraam..... 209

Diac. dr. Răzvan Emanuel Fibișan: Teologul român Ion Bria și spiritualitatea ortodoxă, mărturisită în context multiconfesional și pluricultural 222

Pagini de spiritualitate ortodoxă.....233

Preot dr. Ionel Popescu: Mănăstirile din Nordul Moldovei - vetre românești de cultură, artă și credință ortodoxă.....235

Preot Zaharia Pereș: Întâlnire cu „Înviatul din Nazaret“244

Ieromonah dr. Rafael Povîrnaru: „Chipul euharistic“ al țăranului român247

Preot dr. Valentin Bugariu: Satul bănățean în perioada interbelică. Studiu de caz: zona Deta.....252

CUVÂNT DE BINECUVÂNTARE

† IOAN
ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT

Prin înțeleapta purtare de grijă a Preafericitului nostru Părinte Patriarh Daniel, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2020 ca fiind „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Hotărârea reprezintă o continuare firească a activităților pe care Biserica Ortodoxă Română le desfășoară în sprijinul familiei creștine, numită adeseori ca fiind o „binecuvântare și o icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate”.

Preocuparea față de integritatea familiei, mai ales sub aspect spiritual, s-a intensificat în timpul păstoririi actualului Părinte Patriarh, astfel că în anul 2009 a fost stabilită, prin hotărâre de Sinod, o duminică, prima după 1 iunie, dedicată părinților și copiilor.

În parcursul anul 2020 Biserica îi îndeamnă pe părinți „să acorde mai mult timp copiilor, să-i ajute să cultive credința, speranța și dragostea, libertatea de a face binele, nu răul, să aducă bucurie celor din jurul lor, să prețuiască spiritualitatea și tradițiile poporului român, oriunde s-ar afla”.

Pentru că familia trebuie să facă față *multiplelor provocări* și *crize* din societatea contemporană, Biserica prin slujitorii ei apără cu fermitate instituția sacră întemeiată de Dumnezeu în Rai și expune clar și concis punctul de vedere ortodox prin diferite metode pastoral-misionare, dar mai ales prin cuvântul scris.

Biserica îndeamnă la acest an al mântuirii ca „fiecare dintre noi să avem o permanentă preocupare față de familia noastră și față de viitorul familiei creștine și al neamului românesc”.

În sprijinul acestor idei se înscrie și cuprinsul actualului *Almanah pe anul 2020* tipărit de Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei. Ajunsă la al 40-lea an de apariție neîntreruptă, publicația aceasta este utilă preoților și credincioșilor din eparhia noastră, prin informațiile despre organizarea Bisericii Ortodoxe Universale, a Bisericii Ortodoxe Române și a eparhiei din care facem parte. Ea vine și de data aceasta în întâmpinarea temelor anului omagial, abordându-le în premieră și deschizând calea dezbaterilor care vor urma în cuprinsul anului 2020.

Tuturor clericilor, monahilor și credincioșilor eparhiei noastre le împărtășim, pe această cale, cuvânt de binecuvântare și îi îndemnăm să țină dreptarul credinței și al faptelor bune, ca merinde pe calea spre Cer. „Păstrați unitatea Duhului întru legătura păcii” (Efeseni 4, 3) zice Sfântul Apostol Pavel. De aceea, să păstrăm unitatea de credință și de comuniune liturgică cu Biserica Ortodoxă canonică, ca pe un dar de mare preț pe care ni l-a lăsat Domnul Hristos, Arhiereul veșnic.

Să rugăm pe Cel ce ține în mâna Sa anii și vremurile, să binecuvânteze cununa anului bunătății Sale, cu pace, sănătate și spor în tot lucrul cel bun!

Calendar creștin-ortodox 2020

DECEMBRIE 2019 - IANUARIE 2020

30	DECEMBRIE LUNI	Sf. Mc. Anisia fecioara; Sf. Cuv. Teodora; Sf. Cuv. Leon <i>(Harți)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
31	DECEMBRIE MARTI	<i>Odovania praznicului Nașterii Domnului;</i> Sf. Cuv. Melania Romana; Sf. Mc. Hermes <i>(Slujba în noaptea trecerii dintre ani)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	IANUARIE MIERCURI	Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului; †) Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și mama sa, Sf. Emilia <i>(Anul Nou. Tedeum. Harți)</i>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

IANUARIE 2020

<p>2 IANUARIE JOI</p>	<p>Înainte-prăznuirea Botezului Domnului; Sf. Ier. Silvestru, episcopul Romei; Sf. Cuv. Serafim din Sarov</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Proroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie (<i>Harți. Zi aliturgică</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 IANUARIE SÂMBĂTĂ</p>	<p>Soborul Sf. 70 de Apostoli; Sf. Cuv. Teoctist; Sf. Cuv. Apolinaria</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Teopempt și Teonas; Sf. Cuv. Sinclitichia (Ajunul Botezului Domnului. Post)</p>
<p>Duminica dinaintea Botezului Domnului; Ap. 2 Timotei 4, 5-8; Ev. Marcu 1, 1-8; glas 4, voscr. 7</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>6 IANUARIE LUNI</p>	<p>(†) Botezul Domnului (Boboteaza – Dumnezeiasca Arătare)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 IANUARIE MARTI</p>	<p>† Soborul Sf. Proroc Ioan Botezătorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Gheorghe Hozevitul; Sf. Cuv. Domnica</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2020

<p>9 IANUARIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Polieuct; Sf. Ier. Petru, episcopul Sevastiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Grigorie, episcopul Nyssei; †) Sf. Cuv. Antipa de la Calapodești; Sf. Ier. Dometian, episcopul Melitinei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Teodosie, începătorul vieții călugărești de obște din Palestina; Sf. Cuv. Vitalie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Tatiana diaconița și Eutasia</p>
<p>Duminica după Botezul Domnului; Ap. Efeseni 4, 7-13; Ev. Matei 4, 12-17 (Începutul propovăduirii Domnului); glas 5, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>13 IANUARIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Ermil și Stratonie; Sf. Ier. Iacob, episcop de Nisibe</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 IANUARIE MARTI</p>	<p><i>Odovania praznicului Botezului Domnului</i>; Sf. Cuv. Mucenici din Sinai și Rait; Sf. Nina</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Pavel Tebeul și Ioan Colibașul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2020

<p>16 IANUARIE JOI</p>	<p>Cinstirea lanțului Sf. Ap. Petru; Sf. Mc. Danact citețul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17 IANUARIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Antonie cel Mare; Sf. Cuv. Antonie cel Nou din Veria</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>† Sf. Ier. Atanasie și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Macarie cel Mare și Macarie Alexandrinul; Sf. Ier. Marcu, mitropolitul Efesului; Sf. Mc. Eufrasia</p>
<p>Duminica a 29-a după Rusalii; Ap. Duminicii a 28-a: Coloseni 1, 12-18; Ev. Luca 17, 12-19 (a celor 10 leproși); glas 6, voscr. 9</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2020

<p>20 IANUARIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Eftimie cel Mare; Sf. Mc. Eusebiu; Sf. Mc. In, Pin și Rim</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 IANUARIE MARTI</p>	<p>Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Mc. Neofit; Sf. Mc. Agnia din Roma</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Timotei; Sf. Cuv. Mc. Anastasie Persul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE 2020

<p>23 IANUARIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Clement, episcopul Ancirei; Sf. Mc. Agatanghel; Sf. Părinți de la Sinodul al VI-lea Ecumenic</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Xenia; Sf. Ier. Filon, episcopul Carpasiei (<i>Tedeum</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Grigorie Teologul, arhiepiscopul Constantinopolului; † Sf. Ier. Bretanion, episcopul Tomisului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Iosif cel Milostiv, mitropolitul Moldovei; Sf. Cuv. Xenofont, Maria, Arcadie și Ioan</p>
<p>Duminica a 32-a după Rusalii (a lui Zaheu); Ap. 1 Timotei 4, 9-15; Ev. Luca 19, 1-10; glas 7, voscr. 10</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>27 IANUARIE LUNI</p>	<p>† Aducerea moaștelor Sf. Ier. Ioan Gură de Aur; Sf. Marciana împărăteasa</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 IANUARIE MARȚI</p>	<p>Sf. Cuv. Efrem Sirul, Isaac Sirul, Paladie și Iacob Sihastrul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 IANUARIE MIERCURI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul; Sf. Mc. Filotei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IANUARIE - FEBRUARIE 2020

<p>30 IANUARIE JOI</p>	<p>†) Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur; Sf. Sfințit Mc. Ipolit, episcopul Romei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 IANUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. doctori fără de arginți Chir și Ioan</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Înainte-prăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon; Sf. Mc. Perpetua și Felicitas</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Întâmpinarea Domnului</p>
<p>Duminica a 17-a după Rusalii (a Cananecei); Ap. 2 Corinteni 6, 16-18; 7, 1; Ev. Matei 15, 21-28; glas 8, voscr. 11</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

3 FEBRUARIE LUNI	Sf. și Dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu; Sf. Prorociță Ana
<hr/> <hr/> <hr/>	
4 FEBRUARIE MARTI	Sf. Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Sfințit Mc. Avramie
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
5 FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Mc. Agata și Teodula
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

<p>6 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Vucol, episcopul Smirnei, și Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Varsanufie cel Mare</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Partenie, episcopul Lampsacului; Sf. Cuv. Luca din Elada</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mare Mc. Teodor Stratilat; Sf. Proroc Zaharia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Întâmpinării Domnului;</i> Sf. Mc. Nichifor</p>
<p>Duminica a 33-a după Rusalii (a Vameșului și a Fariseului); Ap. 2 Timotei 3, 10-15; Ev. Luca 18, 10-14; glas 1, voscr. 1 (Inceputul Triodului)</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

10	FEBRUARIE LUNI	†) Sf. Sfințit Mc. Haralambie; Sf. Mc. Valentina
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
11	FEBRUARIE MARTI	Sf. Sfințit Mc. Vlasie, episcopul Sevastiei; Sf. Teodora împărăteasa
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
12	FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Ier. Meletie, arhiepiscopul Antiohiei; Sf. Mc. Hristea (<i>Harți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

FEBRUARIE 2020

<p>13 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Martinian; Sf. Ap. Acvila și soția sa, Priscila; Sf. Ier. Evloghie, patriarhul Alexandriei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Auxentie, Maron și Avraam (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Onisim; Sf. Mc. Maior</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințiți Mc. Pamfil preotul și Valent diaconul; Sf. Ier. Flavian, arhiepiscopul Constantinopolului</p>
<p>Duminica a 34-a după Rusalii (a Întoarcerii Fiului risipitor); Ap. 1 Corinteni 6, 12-20; Ev. Luca 15, 11-32; glas 2, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

17 FEBRUARIE LUNI	Sf. Mare Mc. Teodor Tiron; Sf. Mariamna; Sf. împărați Marcian și Pulheria
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 FEBRUARIE MARTI	Sf. Ier. Leon, episcopul Romei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
19 FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Ap. Arhip, Filimon și soția sa, Apfia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

<p>20 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Leon, episcopul Cataniei; Sf. Cuv. Visarion</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Timotei; Sf. Ier. Eustatie, arhiepiscopul Antiohiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Aflarea moaștelor Sfinților Mc. din Constantinopol <i>(Sâmbăta morților - Moșii de iarnă)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 FEBRUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Policarp, episcopul Smirnei; Sf. Cuv. Gorgonia</p>
<p>Duminica Înfricoșătoarei Judecăți (a Lăsăturii sec de carne); Ap. 1 Corinteni 8, 8-13; 9, 1-2; Ev. Matei 25, 31-46; glas 3, voscr. 3</p>	
<hr/> <hr/>	

FEBRUARIE 2020

24	FEBRUARIE LUNI	† Întâia și a doua aflare a capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
25	FEBRUARIE MARTI	Sf. Ier. Tarasie, patriarhul Constantinopolului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
26	FEBRUARIE MIERCURI	Sf. Ier. Porfirie, episcopul Gazei; Sf. Mc. Fotini Samarineanca (<i>Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

FEBRUARIE - MARTIE 2020

<p>27 FEBRUARIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Mărturisitori Procopie și Talaleu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 FEBRUARIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Vasile Mărturisitorul; Sf. Sfințit Mc. Proterie, patriarhul Alexandriei (<i>Zi aliturgică. Dezlegare la brânză, lapte, ouă și pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 FEBRUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Ioan Casian și Gherman, din Dobrogea (<i>Sâmbăta Sfinților Cuvioși</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Evdochia; Sf. Cuv. Domnina</p>
<p>Duminica Izgonirii lui Adam din Rai (a Lăsatului sec de brânză); Ap. Romani 13, 11-14; 14, 1-4; Ev. Matei 6, 14-21; glas 4, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2020

<p>2 MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Teodot, episcopul Chiriniei; Sf. Mc. Isihie (<i>Începutul Postului Sfințelor Paști. Zi aliturgică. Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Mc. Eutropie, Cleonic și Vasilisc (<i>Zi aliturgică. Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Gherasim de la Iordan; Sf. Mc. Pavel și sora sa, Iuliana (<i>Canonul Mare</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2020

5 MARTIE JOI	Sf. Mc. Conon din Isauria și Conon Grădinarul; Sf. Cuv. Marcu Pustnicul (<i>Canonul Mare</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
6 MARTIE VINERI	Sf. 42 de Mucenici din Amoreea; Aflarea Sfintei Cruci
<hr/> <hr/> <hr/>	
7 MARTIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Sfinți Mc. Efrem, episcopul Tomisului , Vasilevs, Evghenie, Capiton, Eterie, Agatodor și Elpidie, episcopi de Herson (<i>Sâmbăta Sf. Mare Mc. Teodor Tiron – Pomenirea morților</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
8 MARTIE DUMINICĂ	Sf. Ier. Teofilact Mărturisitorul, episcopul Nicomidiei
Duminica întâi din Post (a Ortodoxiei); Ap. Evrei 11, 24-26; 32-40; Ev. Ioan 1, 43-51; glas 5, voscr. 5	
<hr/> <hr/>	

<p>9 MARTIE LUNI</p>	<p>† Sf. 40 de Mucenici din Sevastia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 MARTIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Codrat, Ciprian, Dionisie și cei împreună cu ei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Sofronie, patriarhul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2020

<p>12 MARTIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Teofan Mărturisitorul; Sf. Ier. Grigorie Dialogul, episcopul Romei; Sf. Cuv. Simeon Noul Teolog</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 MARTIE VINERI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Ier. Nichifor, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Benedict de Nursia; Sf. Sfințit Mc. Alexandru preotul (<i>Pomenirea morților</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Agapie, Plisie și Timolau</p>
<p>Duminica a 2-a din Post (a Sf. Ier. Grigorie Palama); Ap. Evrei 1, 10-14; 2, 1-3; al Ierarhului: Evrei 7, 26-28; 8, 1-2; Ev. Marcu 2, 1-12 (Vindecarea slăbănogului din Capernaum); a Ierarhului: Ioan 10, 9-16 (Iisus – Păstorul cel bun); glas 6, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>16</p> <p>MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Sabin Egipteanul; Sf. Cuv. Hristodul din Patmos</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17</p> <p>MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Cuv. Alexie, omul lui Dumnezeu</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18</p> <p>MARTIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Chiril, arhiepiscopul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2020

<p>19</p> <p>MARTIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Hrisant și Daria, Claudiu și Ilaria; Sf. Mc. Marian diaconul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20</p> <p>MARTIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Mucenici din Mănăstirea Sf. Sava cel Sfințit</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21</p> <p>MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ier. Iacob Mărturisitorul; Sf. Cuv. Serapion <i>(Pomenirea morților)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22</p> <p>MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Vasile, preotul din Ancira; Sf. Mc. Drosida, fiica împăratului Traian</p>
<p>Duminica a 3-a din Post (a Sfintei Cruci); Ap. Evrei 4, 14-16; 5, 1-6; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 (Luarea crucii și urmarea lui Hristos); glas 7, voscr. 7</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>23</p> <p>MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Nicon și cei 199 de ucenici ai lui</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24</p> <p>MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Înainte-prăznuirea Bunei Vestiri; Sf. Ier. Artemon, episcopul Seleuciei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25</p> <p>MARTIE MIERCURI</p>	<p>(†) Buna Vestire (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂRTIE 2020

<p>26</p> <p>MARTIE JOI</p>	<p>Odovania praznicului Bunei Vestiri; Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Mc. Montanus preotul și soția sa, Maxima; Sfinții 26 de Mucenici din Goția</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27</p> <p>MARTIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Matrona din Tesalonic; Sf. Mc. Filit și Lidia, soția sa, cu cei 4 fii ai lor</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28</p> <p>MARTIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Pelechitului, și Ștefan făcătorul de minuni (Pomenirea morților)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29</p> <p>MARTIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințiți Mc. Marcu, episcopul Aretuselor, și Chiril diaconul; Sf. Mc. Iona și Varahisie</p>
<p>Duminica a 4-a din Post (a Sf. Cuv. Ioan Scărarul); Ap. Evrei 6, 13-20; al Cuviosului: Efeseni 5, 8-19; Ev. Marcu 9, 17-32 (Vindecarea fiului lunatic); a Cuviosului: Matei 4, 25; 5, 1-12 (Predica de pe munte – Fericirile); glas 8, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/>	

MĂRTIE - APRILIE 2020

<p>30 MARTIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Euvula, mama Sf. Pantelimon</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>31 MARTIE MĂRȚI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Ipatie, episcopul Gangrei; Sf. Mc. Veniamin diaconul</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>1 APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Cuv. Maria Egipteanca; Sf. Mc. Gherontie <i>(Denia Canonului Mare)</i></p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

APRILIE 2019

<p>2 APRILIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Tit, făcătorul de minuni; Sf. Mc. Amfian și Edesie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 APRILIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Nichita Mărturisitorul și Ilirie (<i>Denia Acatistului Bunei Vestiri</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Iosif Imnograful, Gheorghe din Maleon și Zosima (<i>Pomenirea morților</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Teodul și Agatopod; Sf. Mc. Victorin și cei împreună cu el</p>
<p>Duminica a 5-a din Post (a Sf. Cuv. Maria Egipteanca); Ap. Evrei 9, 11-14; al Cuvioasei: Galateni 3, 23-29; Ev. Marcu 10, 32-45; a Cuvioasei: Luca 7, 36-50; glas 1, voscr. 9</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>6 APRILIE LUNI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Irineu, episcop de Sirmium; Sf. Ier. Eutihie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Grigorie Sinaitul și Platonida</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 APRILIE MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Caliopie; Sf. Ier. Gheorghe Mărturisitorul, episcopul Mitilenei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ap. Irodion, Agav, Ruf, Flegon, Asincrit și Ermis; Sf. Ier. Celestin, episcopul Romei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2020

<p>9 APRILIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Eupsihie; Sf. Cuv. Vadim</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 APRILIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Terentie, Pompei, African, Maxim și Dima</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Calinic de la Cernica, episcopul Râmnicului; Sf. Sfințit Mc. Antipa, episcopul Pergamului (Sâmbăta lui Lazăr – Pomenirea morților)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Intrarea Domnului în Ierusalim; †) Sf. Mc. Sava de la Buzău (Dezlegare la pește)</p>
<p>Duminica a 6-a din Post (a Floriilor). Toate ale praznicului: Ap. Filipeni 4, 4-9; Ev. Ioan 12, 1-18 (Denie)</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>13</p>	<p>APRILIE LUNI</p>	<p>Sfânta și Marea Luni (<i>Denie</i>); Sf. Sfințit Mc. Artemon; Sf. Mc. Elefterie Persul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>		
<p>14</p>	<p>APRILIE MĂRȚI</p>	<p>Sfânta și Marea Mărți (<i>Denie</i>); †) Sf. Ier. Pahomie de la Gledin, episcopul Romanului; Sf. Ier. Martin Mărturisitorul, episcopul Romei; Sf. Mc. Tomaida</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
<p>15</p>	<p>APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sfânta și Marea Miercuri (<i>Denie</i>); Sf. Ap. Aristarh, Pud și Trofim; Sf. Mc. Crescent</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

APRILIE 2020

16 APRILIE JOI	Sfânta și Marea Joi (<i>Denia celor 12 Evanghelii</i>); Sf. Mc. fecioare: Agapia, Irina și Hionia
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 APRILIE VINERI	Sfânta și Marea Vineri (<i>Zi aliturgică. Denia Prohodului Domnului</i>); Sf. Sfințit Mc. Simeon, episcopul Persiei
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 APRILIE SÂMBĂȚĂ	Sfânta și Marea Sâmbătă ; Sf. Cuv. Ioan, ucenicul Sf. Grigorie Decapolitul
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 APRILIE DUMINICĂ	(†) Învierea Domnului (Sfintele Paști)
<p style="text-align: center;">Toate ale praznicului: Ap. Fapte 1, 1-8; Ev. Ioan 1, 1-17</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>20 APRILIE LUNI</p>	<p>(†) Sfintele Paști; † Sf. Ier. Teotim, episcopul Tomisului; Sf. Cuv. Teodor Trihina</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 APRILIE MARȚI</p>	<p>(†) Sfintele Paști; Sf. Sfințit Mc. Ianuarie, episcop de Benevent; Sf. Mc. Alexandra împărăteasa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 APRILIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Ier. Teodor Sicheotul, episcopul Anastasiopolei (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

APRILIE 2020

<p>23 APRILIE JOI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Gheorghe, purtătorul de biruință; Sf. Mc. Valerie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>24 APRILIE VINERI</p>	<p>†) Izvorul Tămăduirii; †) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Siraica de la Mănăstirea Ghighiu; †) Sf. Ierarhi Ilie Iorest, Simion Ștefan și Sava Brancovici, mitropoliții Transilvaniei; Sf. Ier. Iosif Mărturisitorul din Maramureș; Sf. Mc. Pasicrat și Valentin; Sf. Cuv. Elisabeta (Harți)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 APRILIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. și Evanghelist Marcu; †) Sf. Cuv. Vasile de la Poiana Mărului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 APRILIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Vasilevs, episcopul Amasiei; Sf. Glafira; Sf. Mc. Chiril, Chindeu și Tasiie din Axiopolis (Cernavodă)</p>
<p>Duminica a 2-a după Paști (a Sf. Apostol Toma); Ap. Fapte 5, 12-20; Ev. Ioan 20, 19-31; glas 1, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

27	APRILIE LUNI	Sf. Ap. Simeon, rudenia Domnului, episcopul Ierusalimului
<hr/> <hr/> <hr/>		
28	APRILIE MARTI	Sf. Ap. Iason și Sosipatru; Sf. Mc. Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
29	APRILIE MIERCURI	Sf. 9 Mucenici din Cizic; Sf. Cuv. Memnon, făcătorul de minuni (Dezlegare la pește)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

APRILIE - MAI 2020

<p>30 APRILIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Iacob al lui Zevedeu; Sf. Ier. Donat, episcopul Evriei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>1 MAI VINERI</p>	<p>Sf. Proroc Ieremia; Sf. Cuv. Mc. Eftimie, Ignatie și Acachie (Dezlegare la pește)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>2 MAI SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Ier. Atanasie cel Mare; †) Sf. Ier. Atanasie al III-lea (Patelarie), patriarhul Constantinopolului; Sf. Matrona de la Moscova</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>
<p>3 MAI DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Irodion de la Lainici; Sf. Mc. Timotei și soția sa, Mavra</p>
<p>Duminica a 3-a după Paști (a Mironosițelor); Ap. Fapte 6, 1-7; Ev. Marcu 15, 43-47; 16, 1-8; glas 2, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/>

<p>4 MAI LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Pelaghia; Sf. Monica, mama Fericitului Augustin</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 MAI MARTI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Irina; Sf. Cuv. Mc. Efrem cel Nou</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 MAI MIERCURI</p>	<p>Sf. și Dreptul Iov, mult răbdătorul; Sf. Mc. Varvar <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2020

<p>7 MAI JOI</p>	<p>Arătarea pe cer a semnului Sfintei Cruci în Ierusalim; Sf. Mc. Acachie și Codrat</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 MAI VINERI</p>	<p>†) Sf. Ap. și Evanghelist Ioan Teologul; Sf. Cuv. Arsenie cel Mare (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 MAI SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Proroc Isaia; Sf. Mc. Hristofor; Aducerea la Bari a moaștelor Sf. Ier. Nicolae</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 MAI DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Ap. Simon Zilotul</p>
<p>Duminica a 4-a după Paști (Vindecarea slăbănogului de la Vitezda); Ap. Fapte 9, 32-42; Ev. Ioan 5, 1-15; glas 3, voscr. 5</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

11	MAI LUNI	Sf. Sfințit Mc. Mochie preotul; Sf. Ier. Metodie și Sf. Cuv. Chiril, luminătorii slavilor
<hr/> <hr/> <hr/>		
12	MAI MARTI	†) Sf. Mc. Ioan Valahul; Sf. Ier. Epifanie, arhiepiscopul Ciprului, și Gherman, patriarhul Constantinopolului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
13	MAI MIERCURI	Înjumătățirea Cincizecimii; Sf. Mc. Glicheria; Sf. Serghe Mărturisorul (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

MĂI 2020

14 MAI JOI	Sf. Mc. Isidor din Hios; Sf. Sfințit Mc. Terapont, episcopul Ciprului
<hr/> <hr/> <hr/>	
15 MAI VINERI	Sf. Cuv. Pahomie cel Mare; †) Sf. Ier. Iacob Putneanul, mitropolitul Moldovei (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
16 MAI SÂMBĂȚĂ	Sf. Cuv. Teodor cel Sfințit; †) Sf. Cuv. Sila, Paisie și Natan de la Sihăstria Putnei
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 MAI DUMINICĂ	Sf. Ap. Andronic și soția sa, Iunia; Sf. Cuv. Nectarie și Teofan
Duminica a 5-a după Paști (a Samarinencei); Ap. Fapte 11, 19-30; Ev. Ioan 4, 5-42; glas 4, voscr. 7	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>18 MAI LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Petru, Dionisie și Paulin</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 MAI MARTI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Patricie, episcopul Prusei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 MAI MIERCURI</p>	<p><i>Odovania Înjumătățirii Cincizecimii; Sf. Mc. Talaleu; Sf. Cuv. Talasie; Sf. Lidia din Filipi (Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2020

21 MAI JOI	†) Sfinții Mari Împărați și întocmai cu Apostolii, Constantin și mama sa, Elena
<hr/> <hr/> <hr/>	
22 MAI VINERI	Sf. Mc. Vasilisc și Marcel; Sf. Părinți de la Sinodul al II-lea Ecumenic (<i>Dezlegare la pește</i>) ○
<hr/> <hr/> <hr/>	
23 MAI SÂMBĂȚĂ	Sf. Ier. Mihail Mărturisorul, episcopul Sinadei; Sf. Mironosiță Maria lui Cleopa
<hr/> <hr/> <hr/>	
24 MAI DUMINICĂ	Sf. Cuv. Simeon cel din Muntele Minunat
Duminica a 6-a după Paști (Vindecarea orbului din naștere); Ap. Fapte 16, 16-34; Ev. Ioan 9, 1-38; glas 5, voscr. 8	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>25</p> <p>MAI LUNI</p>	<p>† A treia aflare a capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26</p> <p>MAI MĂRȚI</p>	<p>Sf. Ap. Carp și Alfeu; Sf. Mc. Averchie și Elena</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27</p> <p>MAI MIERCURI</p>	<p><i>Odovania praznicului Învierii Domnului; Sf. Mc. Iuliu Veteranul; Sf. Mărt. Ioan Rusul (Dezlegare la pește)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

MĂI 2020

28 MAI JOI	(†) Înălțarea Domnului (<i>Ziua Eroilor</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
29 MAI VINERI	Sf. Mc. Teodosia fecioara; Sf. Sfințit Mc. Olivian (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
30 MAI SÂMBĂȚĂ	Sf. Cuv. Isaachie Mărturisitorul și Varlaam
<hr/> <hr/> <hr/>	
31 MAI DUMINICĂ	Sf. Mc. Ermie, Eusebiu și Haralambie
Duminica a 7-a după Paști (a Sf. Părinți de la Sinodul I Ecumenic); Ap. Fapte 20, 16-18; 28-36; Ev. Ioan 17, 1-13 (Rugăciunea lui Iisus); glas 6, voscr. 10	
<hr/> <hr/>	

<p>1 Iunie Luni</p>	<p>Sf. Iustin Martirul și Filosoful și cei împreună cu el</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 Iunie Marți</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava; Sf. Ier. Nichifor Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 Iunie Miercuri</p>	<p>Sf. Mc. Luchilian, Ipatie și Paula fecioara (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2020

<p>4 IUNIE JOI</p>	<p>†) Sf. Mc. Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculișel; Sf. Ier. Mitrofan, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mironosițe Maria și Marta, surorile Dreptului Lazăr</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 IUNIE VINERI</p>	<p>Odovania praznicului Înălțării Domnului; Sf. Sfințit Mc. Dorotei, episcopul Tirului; Sf. Mc. Apolo și Leonid (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Ilarion cel Nou, egumenul Mănăstirii lui Dalmat; Sf. Cuv. Visarion (<i>Sâmbăta morților - Moșii de vară</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Pogorârea Sfântului Duh (<i>Cincizecimea sau Rusaliile</i>)</p>
<p>Duminica a 8-a după Paști. Toate ale praznicului: Ap. Fapte 2, 1-11; Ev. Ioan 7, 37-53; 8, 12</p>	
<hr/> <hr/>	

8 Iunie Luni	(†) Sfânta Treime
<hr/> <hr/> <hr/>	
9 Iunie Marți	Sf. Ier. Chiril, arhiepiscopul Alexandriei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
10 Iunie Miercuri	Sf. Mc. Alexandru și Antonina; Sf. Sfințit Mc. Timotei, episcopul Prusei (<i>Harți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

IUNIE 2020

<p>11 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Bartolomeu și Barnaba; Sf. Ier. Luca, arhiepiscopul Crimeei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Onufrie cel Mare și Petru Athonitul (<i>Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Pogorării Sfântului Duh;</i> Sf. Mc. Achilina; Sf. Ier. Trifilie, episcopul Lefcosiei din Cipru</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Proroc Elisei; Sf. Ier. Metodie Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului (<i>Lăsatul secului pentru Postul Sf. Ap. Petru și Pavel</i>)</p>
<p>Duminica întâi după Rusalii (a Tuturor Sfinților); Ap. Evrei 11, 33-40; 12, 1-2; Ev. Matei 10, 32-33; 37-38 și 19, 27-30 (Urmarea lui Hristos); glas 8, voser. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

15 IUNIE LUNI	Sf. Proroc Amos; Sf. Mc. Isihie ; Fericiții Augustin și Ieronim (<i>Începutul Postului Sf. Ap. Petru și Pavel</i>)
	<hr/> <hr/> <hr/>
16 IUNIE MARTI	Sf. Ier. Tihon, episcopul Amatundei; Sf. Sfințit Mc. Marcu, episcopul Apoloniadei
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
17 IUNIE MIERCURI	Sf. Mc. Manuil, Savel, Ismail, Inochentie și Felix
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

IUNIE 2020

<p>18 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Leontie, Ipatie și Teodul; Sf. Cuv. Erasm</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Ap. Iuda, rudenii Domnului; Sf. Cuv. Paisie cel Mare</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Metodie, episcopul Patarelor; Sf. Ier. Calist, patriarhul Constantinopolului (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Iulian din Tars și Afrodisie (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<p>Duminica a 2-a după Rusalii (a Sfinților Români); Ap. Romani 2, 10-16; al Sf. Români: 2 Corinteni 5, 17, 20; 6, 1, 3-7, 10; 13, 11; Ev. Matei 4, 18-23 (Chemarea primilor Apostoli); a Sf. Români: Matei 5, 14-16; 10, 32-33, 17-18, 22; glas 1, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/>	

22	IUNIE LUNI	†) Sf. Ier. Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Sfințit Mc. Eusebiu, episcopul Samosatei (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>		
23	IUNIE MARTI	Sf. Mc. Agripina; Sf. Sfințit Mc. Aristocle preotul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
24	IUNIE MIERCURI	(†) Nașterea Sf. Proroc Ioan Botezătorul (Sânzienele sau Drăgaica); † Aducerea moaștelor Sf. Mare Mc. Ioan cel Nou de la Suceava; † Sf. Ier. Niceta de Remesiana (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

IUNIE 2020

<p>25 IUNIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Fevronia; Sf. Mc. Orentie și frații săi; Sf. Mc. Livia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 IUNIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. David din Tesalonic; Sf. Ier. Ioan, episcopul Goției</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 IUNIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Samson, primitorul de străini; Sf. Mironosiță Ioana (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 IUNIE DUMINICĂ</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Mc. doctori fără de arginți Chir și Ioan; Sf. Mc. Papias (<i>Dezlegare la pește</i>) </p>
<p>Duminica a 3-a după Rusalii; Ap. Romani 5, 1-10; Ev. Matei 6, 22-33 (Despre grijile vieții); glas 2, voser. 3</p>	
<hr/> <hr/>	

29	IUNIE LUNI	(†) Sf. Ap. Petru și Pavel
<hr/> <hr/> <hr/>		
30	IUNIE MARTI	† Soborul Sfinților 12 Apostoli; †) Sf. Ier. Ghelasie de la Râmeț
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	IULIE MIERCURI	†) Sf. Ier. Leontie de la Rădăuți; Sf. Mc. doctori fără de arginți Cosma și Damian, cei din Roma
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

<p>2 IULIE JOI</p>	<p>Așezarea veșmântului Născătoarei de Dumnezeu în biserica Vlaherne; †) Sf. Voievod Ștefan cel Mare; Sf. Ier. Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 IULIE VINERI</p>	<p>Sf. Mc. Iachint; Sf. Ier. Anatolie, patriarhul Constantinopolului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ier. Andrei, arhiepiscopul Cretei; Sf. Cuv. Marta</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>† Sf. Cuv. Atanasie Athonitul; Sf. Cuv. Lampadie</p>
<p>Duminica a 4-a după Rusalii; Ap. Romani 6, 18-23; Ev. Matei 8, 5-13 (Vindecarea slugii sutașului); glas 3, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>6 IULIE LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Mc. Lucia din Roma</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 IULIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Chiriachi; Sf. Cuv. Toma din Maleon; Sf. Mc. Evanghel</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 IULIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Procopie și mama sa, Sf. Mc. Teodosia; †) Sf. Mc. Epictet preotul și Astion monahul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

<p>9 IULIE JOI</p>	<p>(†) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Îndrumătoarea de la Mănăstirea Neamț; Sf. Sfințit Mc. Pangratie, episcopul Tavromeniei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>10 IULIE VINERI</p>	<p>Sf. 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Olga, cea întocmai cu Apostolii și luminătoarea Rusiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>(†) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Prodromița de la Muntele Athos; Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Cuv. Mihail Maleinul; Sf. Veronica; Sf. Cuv. Paisie Aghioritul</p>
<p>Duminica a 5-a după Rusalii; Ap. Romani 10, 1-10; Ev. Matei 8, 28-34; 9, 1 (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei); glas 4, voscr. 5</p>	
<hr/> <hr/>	

13	IULIE LUNI	Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Cuv. Ștefan Savaitul; Sf. Cuv. Sara	
<hr/> <hr/> <hr/>			
14	IULIE MARTI	Sf. Ap. Achila; Sf. Mc. Iust și Iraclie; Sf. Cuv. Nicodim Aghioritul	
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>			
15	IULIE MIERCURI	Sf. Mc. Chiriș și Iulita; Sf. Vladimir, luminătorul Rusiei	
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>			

<p>16 IULIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Atinoghen cu cei 10 ucenici ai lui; Sf. Mc. Iulia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17 IULIE VINERI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Marina; Sf. Ier. Eufrasie, episcopul Ionopolei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18 IULIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Sf. Mc. Emilian de la Durostorum; Sf. Cuv. Pamvo</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 IULIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Macrina, sora Sf. Vasile cel Mare; Sf. Cuv. Die; Aflarea moaștelor Sf. Cuv. Serafim de Sarov</p>
<p>Duminica a 6-a după Rusalii (a Sf. Părinți de la Sinodul al IV-lea Ecumenic); Ap. Romani 12, 6-14; al Sf. Părinți: Tit 3, 8-15; Ev. Matei 9, 1-8 (Vindecarea slăbănogului din Capernaum); a Sf. Părinți: Ioan 17, 1-13 (Rugăciunea lui Iisus); glas 5, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/>	

20 IULIE LUNI	†) Sfântul și slăvitul Proroc Ilie Tesviteanul
<hr/> <hr/> <hr/>	
21 IULIE MARTI	Sf. Cuv. Simeon și Ioan Pustnicul; Sf. Proroc Iezechiel; †) Sf. Cuv. Rafael și Partenie, de la Agapia Veche
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
22 IULIE MIERCURI	Sf. Mironosiță și întocmai cu Apostolii Maria Magdalena; Sf. Cuv. Mc. Marcela
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

1818 2020

23 IULIE JOI	Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Foca; Sf. Mc. Apolinarie, Vitalie și Valeria
<hr/> <hr/> <hr/>	
24 IULIE VINERI	Sf. Mare Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermoghen
<hr/> <hr/> <hr/>	
25 IULIE SÂMBĂȚĂ	Adormirea Sfintei Ana, mama Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sf. Părinți de la Sinodul al V-lea Ecumenic; Sf. Cuv. Olimpiada și Eupraxia
<hr/> <hr/> <hr/>	
26 IULIE DUMINICĂ	Sf. Sfințit Mc. Ermolae; Sf. Mc. Paraschevi din Roma; †) Sf. Cuv. Ioanichie cel Nou de la Muscel
Duminica a 7-a după Rusalii; Ap. Romani 15, 1-7; Ev. Matei 9, 27-35 (Vindecarea a doi orbi și a unui mut din Capernaum); glas 6, voscr. 7	
<hr/> <hr/>	

27	IULIE LUNI	† Sf. Mare Mc. și Tămăduitor Pantelimon
<hr/> <hr/> <hr/>		
28	IULIE MĂRȚI	Sf. Ap. și Diaconi: Prohor, Nicanor, Timon și Parmena; Sf. Cuv. Pavel de la Xiropotamu
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
29	IULIE MIERCURI	Sf. Mc. Calinic, Veniamin și Mamant; Sf. Mc. Teodota cu fiii săi
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

IULIE - AUGUST 2019

<p>30 IULIE JOI</p>	<p>Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic; Sf. Sfințit Mc. Valentin, episcopul Umbriei (<i>Lăsatul secului pentru Postul Adormirii Maicii Domnului</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 IULIE VINERI</p>	<p>Înainte-prăznuirea scoaterii Sfintei Cruci; Sf. și Dreptul Evdochim; Sf. și Dreptul Iosif din Arimateea (<i>Începutul Postului Adormirii Maicii Domnului</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Scoaterea Sfintei Cruci; Sf. 7 frați Mucenici Macabei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. întâi Mc. și Arhidiacon Ștefan; Dreptul Gamaliel; Bincredinciosul împărat Iustinian cel Mare</p>
<p>Duminica a 8-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 1, 10-17; Ev. Matei 14, 14-22 (Înmulțirea pâinilor); glas 7, voscr. 8</p>	
<hr/> <hr/>	

<p>3 AUGUST LUNI</p>	<p>Sf. Cuv. Isaachie, Dalmat și Faust; Sf. Mironosiță Salomeea; Sf. Cuv. Teodora din Tesalonic</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 AUGUST MARTI</p>	<p>Sf. 7 tineri din Efes; Sf. Mc. Tatuil</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 AUGUST MIERCURI</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Schimbării la Față a Domnului; †) Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț; Sf. Mc. Evsignie; Sf. Nona, mama Sf. Ier. Grigorie Teologul; Sf. Ier. Fabian, episcopul Romei</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

AUGUST 2020

<p>6 AUGUST JOI</p>	<p>(†) Schimbarea la Față a Domnului (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 AUGUST VINERI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Teodora de la Sihla; †) Sf. Cuv. Pafnutie – Pârvu Zugravul; Sf. Cuv. Mc. Dometie Persul; Sf. Ier. Narcis, arhiepiscopul Ierusalimului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ier. Emilian Mărturisitorul, episcopul Cizicului, și Miron, episcopul Cretei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>9 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Ap. Matia; Sf. 10 Mc. care au pățimit pentru icoana lui Hristos</p>
<p>Duminica a 9-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 3, 9-17; Ev. Matei 14, 22-34 (Umblarea pe mare – Potolirea furtunii); glas 8, voscr. 9</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>10 AUGUST LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Laurențiu arhidiaconul; Sf. Sfințit Mc. Xist, episcopul Romei; Sf. Mc. Ipolit</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 AUGUST MARTI</p>	<p>†) Sf. Ier. Nifon, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mc. Evplu arhidiaconul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 AUGUST MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Fotie și Anichit</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

АUGUST 2020

<p>13 AUGUST JOI</p>	<p><i>Odovania praznicului Schimbării la Față a Domnului; Mutarea moaștelor Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul; Sf. Cuv. Dorotei și Dositei</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 AUGUST VINERI</p>	<p>Înainte-prăznuirea Adormirii Maicii Domnului; Sf. Proroc Miheia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 AUGUST SÂMBĂTĂ</p>	<p>(†) Adormirea Maicii Domnului</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>Aducerea Sf. Mahrame a Domnului din Edesa la Constantinopol; †) Sf. Martiri Brâncoveni; Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; †) Sf. Cuv. Iosif de la Văratec; Sf. Mc. Diomid</p>
<p>Duminica a 10-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 4, 9-16; Ev. Matei 17, 14-23 (Vindecarea lunaticului); glas 1, voscr. 10</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>17</p> <p>AUGUST LUNI</p>	<p>†) Sf. Gheorghe Pelerinul; Sf. Mc. Miron preotul, Straton și Ciprian</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18</p> <p>AUGUST MARTI</p>	<p>Sf. Mc. Flor și Lavru</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19</p> <p>AUGUST MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Andrei Stratilat, Timotei, Agapie și Tecla</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

AUGUST 2020

<p>20 AUGUST JOI</p>	<p>Sf. Proroc Samuel; Sf. Mc. Sever, Eliodor și Teoharie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 AUGUST VINERI</p>	<p>Sf. Ap. Tadeu; Sf. Mc. Vasa, cu fiii ei; Sf. Mc. Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Agatonic și cei împreună cu el</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>23 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Adormirii Maicii Domnului; Sf. Mc. Lup; Sf. Sfințit Mc. Irineu, episcopul de Lugdunum</i></p>
<p>Duminica a 11-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 9, 2-12; Ev. Matei 18, 23-35 (Pilda datornicului nemilostiv); glas 2, voser. 11</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>24 AUGUST LUNI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Eutihie; Sf. Mc. Tation</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 AUGUST MARTI</p>	<p>Aducerea moaștelor Sf. Ap. Bartolomeu; Sf. Ap. Tit </p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 AUGUST MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Adrian și Natalia, soția sa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

АВГУСТ 2020

<p>27 AUGUST JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Pimen cel Mare; Sf. Mc. Fanurie; Sf. Ier. Osie, episcopul Cordobei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 AUGUST VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Moise Etiopianul; Dreptul Iezechia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 AUGUST SÂMBĂȚĂ</p>	<p>(†) Tăierea capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul (<i>Post</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 AUGUST DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, episcopul Romanului; Sf. Ierarhi Alexandru, Ioan și Pavel cel Nou, patriarhii Constantinopolului</p>
<p>Duminica a 12-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 15, 1-11; Ev. Matei 19, 16-26 (Tânărul bogat); glas 3, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

AUGUST - SEPTEMBRIE 2020

31	AUGUST LUNI	Așezarea cinstului brâu al Maicii Domnului în raclă
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	SEPTEMBRIE MARTI	† Începutul anului bisericesc; † Sf. Cuv. Dionisie Exiguul ; Sf. Cuv. Simeon Stâlpnicul (<i>Tedeum</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
2	SEPTEMBRIE MIERCURI	Sf. Mc. Mamant; Sf. Ier. Ioan Postitorul, patriarhul Constantinopolului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

SEPTEMBRIE 2020

<p>3 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Antim, episcopul Nicomidiei; Sf. Cuv. Teoctist; † Sf. Cuv. Neofit și Meletie de la Mănăstirea Stânișoara</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>4 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Vavila, episcopul Antiohiei; Sf. Proroc Moise; Sf. Mc. Petroniu</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>5 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Proroc Zaharia și Dreapta Elisabeta, părinții Sf. Ioan Botezătorul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Pomenirea minunii din Colose a Sf. Arhanghel Mihail; Sf. Mc. Eudoxie</p>
<p>Duminica a 13-a după Rusalii; Ap. 1 Corinteni 16, 13-24; Ev. Matei 21, 33-44 (Pilda lucrătorilor răi); glas 4, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2020

7	SEPTEMBRIE LUNI	Înainte-prăznuirea Nașterii Maicii Domnului; Sf. Mc. Sozont; † Sf. Cuv. Simeon și Amfilohie de la Pângărați
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
8	SEPTEMBRIE MARȚI	(†) Nașterea Maicii Domnului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
9	SEPTEMBRIE MIERCURI	Sf. și Dreptii dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana; †) Sf. Cuv. Chiriac de la Tazlău; †) Sf. Cuv. Onufrie de la Vorona; Sf. Părinți de la Sinodul al III-lea Ecumenic
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

SEPTEMBRIE 2020

<p>10 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Minodora, Mitrodora și Nimfodora</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>11 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Teodora din Alexandria; Sf. Cuv. Eufrosin bucătarul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>12 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Odovania praznicului Nașterii Maicii Domnului;</i> Sf. Mc. Avtonom, Macedonie și Teodul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Înainte-prăznuirea Înălțării Sfintei Cruci; † Tânosirea bisericii Învierii din Ierusalim; Sf. Sfințiți Mc. Corneliu Sutașul și Ciprian, episcopul Cartaginei; † Sf. Cuv. Ioan de la Prislop; Sf. Mc. din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian</p>
<p>Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci; Ap. Galateni 6, 11-18; Ev. Ioan 3, 13-17 (Convorbirea lui Iisus cu Nicodim); glas 5, voscr. 3</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>14 SEPTEMBRIE LUNI</p>	<p>(†) Înălțarea Sfintei Cruci (<i>Post</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 SEPTEMBRIE MARȚI</p>	<p>†) Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Banatului; † Sf. Mare Mc. Nichita; † Sf. Ier. Visarion, arhiepiscopul Larisei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 SEPTEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Mc. Meletina și Ludmila</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2020

<p>17 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>†) Sf. Ier. Dionisie, episcopul Cetății Albe - Ismail; Sf. Mc. Sofia și fiicele ei: Pistis, Elpis și Agapi</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Eumenie, episcopul Gortinei; Sf. Mc. Ariadna</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>19 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mari Mc. Eustație și soția sa, Teopista, cu cei doi fii ai lor: Agapie și Teopist</p>
<p>Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci; Ap. Galateni 2, 16-20; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 (Luarea Crucii și urmarea lui Hristos); glas 6, voscr. 4</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2020

21	SEPTEMBRIE LUNI	<i>Odovania praznicului Înălțării Sfintei Cruci;</i> Sf. Ap. Codrat; Sf. Proroc Iona
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
22	SEPTEMBRIE MARTI	†) Sf. Ierarh Mc. Teodosie de la Mănăstirea Brazi, mitropolitul Moldovei; Sf. Sfințit Mc. Foca, episcop de Sinope
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
23	SEPTEMBRIE MIERCURI	Zămislirea Sf. Proroc Ioan Botezătorul; Sf. Cuv. Xantipa și Polixenia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

SEPTEMBRIE 2020

<p>24 SEPTEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. întâia Muceniță și întocmai cu Apostolii Tecla; Sf. Cuv. Siluan Athonitul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>25 SEPTEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Cuv. Eufrosina; Sf. Cuv. Pafnutie Egipteanul; Sf. Cuv. Serghie de la Radonej</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>26 SEPTEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>†) Mutarea Sf. Ap. și Evanghelist Ioan; †) Sf. Voievod Neagoe Basarab; Dreptul Ghedeon</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 SEPTEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Ier. Martir Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Mc. Calistrat și Epiharia</p>
<p>Duminica a 18-a după Rusalii; Ap. 2 Corinteni 9, 6-11; Ev. Luca 5, 1-11 (Pescuirea minunată); glas 7, vöser. 5</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

SEPTEMBRIE 2020

28	SEPTEMBRIE LUNI	† Sf. Cuv. Hariton Mărturisitorul; Sf. Proroc Baruh; Sf. Cuv. Neofit Zăvorâțul din Cipru
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
29	SEPTEMBRIE MĂRȚI	Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Mc. Petronia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
30	SEPTEMBRIE MIERCURI	Sf. Ier. Grigorie Luminătorul, arhiepiscopul Armeniei; Sf. Mc. Ripsimia și Gaiani
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

OCTOMBRIE 2020

<p>1 OCTOMBRIE JOI</p>	<p>(†) Acoperământul Maicii Domnului; Sf. Ap. Anania; Sf. Cuv. Roman Melodul; †) Sf. Cuv. Iosif și Chiriac de la Bisericiani ●</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>2 OCTOMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Ciprian; Sf. Mc. Iustina fecioara</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>3 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Dionisie Areopagitul; Sf. Mc. Teoctist</p> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>4 OCTOMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Ierotei, episcopul Atenei</p>
<p>Duminica a 19-a după Rusalii; Ap. 2 Corinteni 11, 31-33; 12, 1-9; Ev. Luca 6, 31-36 (Predica de pe munte – Iubirea vrăjmașilor); glas 8, voscr. 6</p> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2020

5	OCTOMBRIE LUNI	Sf. Mc. Haritina; † Sf. Cuv. Daniil și Misail de la Mănăstirea Turmu
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
6	OCTOMBRIE MĂRȚI	Sf. Ap. Toma; Sf. Mc. Erotiida
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
7	OCTOMBRIE MIERCURI	† Sf. Mari Mc. Serghie și Vah; Sf. Mc. Iulian preotul, Chesarie diaconul și Polihronie
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

OCTOMBRIE 2020

8 OCTOMBRIE JOI	Sf. Cuv. Pelaghia și Taisia
<hr/> <hr/> <hr/>	
9 OCTOMBRIE VINERI	Sf. Ap. Iacob al lui Alfeu; Sf. Cuv. Andronic și Atanasia
<hr/> <hr/> <hr/>	
10 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Mc. Evlampie și sora sa, Evlampia; Sf. Cuv. Vasian și Teofil Mărturisitorul
<hr/> <hr/> <hr/>	
11 OCTOMBRIE DUMINICĂ	Sf. Ap. Filip, unul dintre cei 7 diaconi; Sf. Ier. Teofan Mărturisitorul, episcopul Niceei
<p data-bbox="166 1226 947 1291">Duminica a 21-a după Rusalii (a Sfinților Părinți de la Sinodul al VII-lea Ecumenic); Ap. Galateni 2, 16-20; al Sf. Părinți: Tit 3, 8-15; Ev. Luca 8, 5-15 (Pilda semănătorului); a Sf. Părinți: Ioan 17, 1-13 (Rugăciunea lui Iisus); glas 1, voscr. 7</p> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2020

12	OCTOMBRIE LUNI	Sf. Mc. Prov, Tarah și Andronic; Sf. Ier. Cosma, episcopul Maiumei
<hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/>		
13	OCTOMBRIE MARTI	† Aducerea moaștelor Sfântului Apostol Andrei la Iași; Sf. Mc. Carp, Papii, Agatodor, Agatonica și Florentie
<hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/>		
14	OCTOMBRIE MIERCURI	†) Sf. Cuv. Parascheva de la Iași; Sf. Mc. Nazarie, Ghervasie, Protasie și Chelsie
<hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: 0; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/>		

OCTOMBRIE 2020

15 OCTOMBRIE JOI	Sf. Sfințit Mc. Lucian, preotul din Antiohia
<hr/> <hr/> <hr/>	
16 OCTOMBRIE VINERI	Sf. Mc. Longhin Sutașul
<hr/> <hr/> <hr/>	
17 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Proroc Oseea; Sf. Cuv. Mc. Andrei Criteanul
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 OCTOMBRIE DUMINICĂ	Sf. Ap. și Evanghelist Luca; Sf. Mc. Marin cel Bătrân
Duminica a 20-a după Rusalii; Ap. Galateni 1, 11-19; Ev. Luca 7, 11-16 (Învierea fiului văduvei din Nain); glas 2, voscr. 8	
<hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE 2020

19	OCTOMBRIE LUNI	Sf. Proroc Ioil; Sf. Mc. Uar; Sf. Cleopatra; Sf. Cuv. Ioan de la Rila
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
20	OCTOMBRIE MARTI	Sf. Mare Mc. Artemie; Sf. Cuv. Gherasim din Chefalonia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
21	OCTOMBRIE MIERCURI	†) Sf. Cuv. Mărturisitori: Visarion și Sofronie; Sf. Mc. Oprea; Sf. Preoți Mărturisitori: Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel; Sf. Cuv. Ilarion cel Mare
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

OCTOMBRIE 2020

22 OCTOMBRIE JOI	Sf. Ier. Averchie, episcopul Ierapolei, cel întocmai cu Apostolii; Sf. 7 tineri din Efes
<hr/> <hr/> <hr/>	
23 OCTOMBRIE VINERI	Sf. Ap. Iacob, rudenia Domnului, întâiul episcop al Ierusalimului; Sf. Cuv. Macarie Romanul
<hr/> <hr/> <hr/>	
24 OCTOMBRIE SÂMBĂTĂ	Sf. Mare Mucenic Areta; Sf. Mc. Marcu, Sotirih și Valentin
<hr/> <hr/> <hr/>	
25 OCTOMBRIE DUMINICĂ	Sf. Mc. Marcian și Martirie; Sf. Tavita
Duminica a 23-a după Rusalii; Ap. Efeseni 2, 4-10; Ev. Luca 8, 26-39 (Vindecarea demonizatului din ținutul Gherghesenilor); glas 3, voscr. 9	
<hr/> <hr/>	

<p>26 OCTOMBRIE LUNI</p>	<p>†) Sf. Mare Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 OCTOMBRIE MARTI</p>	<p>†) Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor (ale cărui moaște se află în Catedrala Patriarhală); Sf. Mc. Nestor</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 OCTOMBRIE MIERCURI</p>	<p>† Sf. Ier. Iachint, mitropolitul Țării Românești; Sf. Mc. Terentie, soția sa, Neonila și cei 7 fii; Sf. Ier. Firmilian, episcopul Cezareei Capadociei</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

OCTOMBRIE - NOIEMBRIE 2020

<p>29 OCTOMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Anastasia Romana; Sf. Cuv. Avramie și Maria, nepoata sa</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>30 OCTOMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Zenovie, episcopul Ciliciei, și sora sa, Zenovia; Sf. Ap. Cleopa</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>31 OCTOMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Apelie, Stahie, Amplie, Urban, Aristobul și Narcis; Sf. Mc. Epimah (<i>Sâmbăta morților - Moșii de toamnă</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. doctori fără de arginți Cosma și Damian, cei din Asia</p>
<p>Duminica a 22-a după Rusalii; Ap. Galateni 6, 11-18; Ev. Luca 16, 19-31 (Bogatul nemilostiv și săracul Lazăr); glas 4, voscr. 10</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2020

2 NOIEMBRIE LUNI	Sf. Mc. Achindin, Pigasie, Aftonie, Elpidifor și Anempodist
<hr/> <hr/> <hr/>	
3 NOIEMBRIE MARTI	Sf. Sfințiți Mc. Achepsima, Iosif și Aitala; Așezarea moaștelor Sf. Mare Mc. Gheorghe în Lida
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
4 NOIEMBRIE MIERCURI	Sf. Cuv. Ioanichie cel Mare; Sf. Cuv. Gheorghe Mărturisitorul din Drama
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2020

<p>5 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Mc. Galaction și Epistimia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>6 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Ier. Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Luca din Sicilia</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>7 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sfinții 33 de Mucenici din Melitina; Sf. Cuv. Lazăr din Muntele Galisiei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>8 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Soborul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil și al tuturor cereștilor puteri</p>
<p>Duminica a 24-a după Rusalii; Ap. Efeseni 2, 14-22; al Arhanghelilor: Evrei 2, 2-10; Ev. Luca 8, 41-56 (Învieea fiicei lui Iair); a Arhanghelilor: Luca 10, 16-21; glas 5, voscr. 11</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2020

9	NOIEMBRIE LUNI	†) Sf. Ier. Nectarie de la Eghina; Sf. Mc. Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat ; Sf. Mc. Onisifor și Porfirie; Sf. Cuv. Matrona
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
10	NOIEMBRIE MARTI	Sf. Ap. Olimp, Rodion, Sosipatru, Erast, Terțiu și Cvart; Sf. Mc. Orest
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
11	NOIEMBRIE MIERCURI	† Sf. Mare Mc. Mina; Sf. Mc. Victor, Vichentie și Ștefanida; Sf. Cuv. Teodor Studitul
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

NOIEMBRIE 2020

<p>12 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Ier. Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei; †) Sf. Martiri și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu; Sf. Cuv. Nil Pustnicul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>13 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>†) Sf. Ier. Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, și mama sa, Sf. Antuza</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>14 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Ap. Filip, unul dintre cei 12 Apostoli; Sf. Ier. Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicului <i>(Lăsatul secului pentru Postul Nașterii Domnului)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>†) Sf. Cuv. Paisie de la Neamț; Sf. Mc. și Mărturisitori: Gurie, Samona și Aviv diaconul <i>(Începutul Postului Nașterii Domnului)</i></p>
<p>Duminica a 25-a după Rusalii; Ap. Efeseni 4, 1-7; Ev. Luca 10, 25-37 (Pilda samariteanului milostiv); glas 6, voscr. 1</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

<p>16 NOIEMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Ap. și Evanghelist Matei</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>17 NOIEMBRIE MARTI</p>	<p>Sf. Ier. Grigorie Taumaturgul, episcopul Neocezareei, și Ghenadie, patriarhul Constantinopolului; Sf. Cuv. Lazăr Zugravul</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>18 NOIEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Mc. Platon, Roman și Zaheu</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2020

<p>19 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Proroc Avdie; Sf. Mc. Varlaam</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>20 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Intrării în biserică a Maicii Domnului; †) Sf. Cuv. Grigorie Decapolitul; Sf. Mc. Dasie; Sf. Ier. Proclu, arhiepiscopul Constantinopolului</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>21 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>(†) Intrarea în biserică a Maicii Domnului (Dezlegare la pește)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>22 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Ap. Filimon, Arhip, Onisim și Apfia; Sf. Mc. Cecilia <i>(Dezlegare la pește)</i></p>
<p>Duminica a 26-a după Rusalii; Ap. Efesenii 5, 8-19; Ev. Luca 12, 16-21 (Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina); glas 7, voscr. 2</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE 2020

23	NOIEMBRIE LUNI	† Sf. Cuv. Antonie de la Iezerul Vălcii ; Sf. Ier. Amfilohie, episcopul Iconiei, și Grigorie, episcopul Acragandelor (Dezlegare la pește)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
24	NOIEMBRIE MARTI	Sf. Sfințiți Mc. Clement, episcopul Romei, și Petru, episcopul Alexandriei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
25	NOIEMBRIE MIERCURI	Odovania praznicului Intrării în biserică a Maicii Domnului; † Sf. Mare Mc. Ecaterina; Sf. Mare Mc. Mercurie
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

NOIEMBRIE 2020

<p>26 NOIEMBRIE JOI</p>	<p>Sf. Cuv. Alipie Stâlpnicul, Nicon și Stelian Paflagonul</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>27 NOIEMBRIE VINERI</p>	<p>Sf. Mare Mc. Iacob Persul; Sf. Cuv. Natanael și Pinufrie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>28 NOIEMBRIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p>Sf. Cuv. Mc. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>29 NOIEMBRIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Mc. Paramon și Filumen; Sf. Cuv. Pitirun (<i>Dezlegare la pește</i>)</p>
<p>Duminica a 30-a după Rusalii; Ap. Coloseni 3, 12-16; Ev. Luca 18, 18-27 (Dregătorul bogat – Păzirea poruncilor); glas 8, voscr. 3</p>	
<hr/> <hr/>	

NOIEMBRIE - DECEMBRIE 2020

30	NOIEMBRIE LUNI	†) Sf. Ap. Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României; †) Sf. Ier. Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei; Sf. Ier. Frumentie, episcopul Etiopiei (<i>Dezlegare la pește</i>) ●
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
1	DECEMBRIE MARTI	Sf. Proroc Naum; Sf. Filaret cel Milostiv (<i>Tedeum</i>)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
2	DECEMBRIE MIERCURI	Sf. Proroc Avacum; Sf. Mc. Miropi; Sf. Cuv. Porfirie Cavescolivitul; Sf. Ier. Solomon, arhiepiscopul Efesului
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

DECEMBRIE 2020

3 DECEMBRIE JOI	†) Sf. Cuv. Gheorghe de la Cernica și Căldărușani; Sf. Proroc Sofonie (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
4 DECEMBRIE VINERI	† Sf. Mare Mc. Varvara; Sf. Cuv. Ioan Damaschin
<hr/> <hr/> <hr/>	
5 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ	†) Sf. Cuv. Sava cel Sfințit; Sf. Mc. Anastasie (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
6 DECEMBRIE DUMINICĂ	†) Sf. Ier. Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni (<i>Dezlegare la pește</i>)
Duminica a 27-a după Rusalii; Ap. Efeseni 6, 10-17; al Ierarhului: Evrei 13, 17-21; Ev. Luca 13, 10-17 (Tămăduirea femeii gârbove); a Ierarhului: Luca 6, 17-23; glas 1, voscr. 4	
<hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2020

7 DECEMBRIE LUNI	†) Sf. Mc. Filofeia de la Curtea de Argeș; Sf. Ier. Ambrozie, episcopul Mediolanului <i>(Dezlegare la pește)</i>
<hr/> <hr/> <hr/>	
8 DECEMBRIE MARTI	Sf. Cuv. Patapie; Sf. Ap. Cezar, Tihic și Onisifor
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
9 DECEMBRIE MIERCURI	Zămislirea Sfintei Fecioare Maria de către Sf. Ana; Sf. Prorociță Ana, mama Prorocului Samuel
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2020

10 DECEMBRIE JOI	Sf. Mc. Mina, Ermoghen și Evgraf
<hr/> <hr/> <hr/>	
11 DECEMBRIE VINERI	Sf. Cuv. Daniil Stâlpnicul și Luca cel Nou
<hr/> <hr/> <hr/>	
12 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ	†) Sf. Ier. Spiridon, episcopul Trimitundeii, făcătorul de minuni (<i>Dezlegare la pește</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
13 DECEMBRIE DUMINICĂ	†) Sf. Ier. Dosoftei, mitropolitul Moldovei; † Sf. Mari Mc. Eustratie, Auxentie, Evghenie, Mardarie și Orest; Sf. Mc. Lucia din Siracuză (<i>Dezlegare la pește</i>)
Duminica a 28-a după Rusalii (a Sf. Strămoși după trup ai Domnului); Ap. Sf. Strămoși: Coloseni 3, 4-11; Ev. Luca 14, 16-24 (Pilda celor poftiți la cină); glas 2, voscr. 5	
<hr/> <hr/>	

<p>14 DECEMBRIE LUNI</p>	<p>Sf. Mc. Tirs, Calinic, Filimon și Apolonie</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>15 DECEMBRIE MARTI</p>	<p>Sf. Sfințit Mc. Elefterie, episcopul Iliriei; Sf. Mc. Antia și Suzana</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
<p>16 DECEMBRIE MIERCURI</p>	<p>Sf. Proroc Agheu; Sf. Teofana împărăteasa</p>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2020

17 DECEMBRIE JOI	Sf. Proroc Daniel și Sfinții trei tineri: Anania, Azaria și Misail
<hr/> <hr/> <hr/>	
18 DECEMBRIE VINERI	†) Sf. Cuv. Daniil Sihastrul; Sf. Mc. Sebastian și Zoe; Sf. Ier. Modest, arhiepiscopul Ierusalimului
<hr/> <hr/> <hr/>	
19 DECEMBRIE SÂMBĂȚĂ	Sf. Mc. Bonifatie; Sf. Aglaia; Sf. Ier. Grichentie, episcopul Etiopiei
<hr/> <hr/> <hr/>	
20 DECEMBRIE DUMINICĂ	Înainte-prăznuirea Nașterii Domnului; Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul, episcopul Antiohiei
Duminica dinaintea Nașterii Domnului (a Sf. Părinți după trup ai Domnului); Ap. Evrei 11, 9-10; 32-40; Ev. Matei 1, 1-25 (Genealogia Mântuitorului); glas 3, voscr. 6	
<hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2020

21	DECEMBRIE LUNI	Sf. Mc. Iuliana din Nicomidia; Sf. Mc. Temistocle
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
22	DECEMBRIE MARTI	†) Sf. Ier. Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Sf. Mare Mc. Anastasia
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		
23	DECEMBRIE MIERCURI	Sfinții 10 Mucenici din Creta; Sf. Ier. Pavel, arhiepiscopul Neocezareei
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

DECEMBRIE 2020

24 DECEMBRIE JOI	Sf. Cuv. Mc. Eugenia (<i>Ajunul Crăciunului</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
25 DECEMBRIE VINERI	(†) Nașterea Domnului (<i>Crăciunul. Harți</i>)
<hr/> <hr/> <hr/>	
26 DECEMBRIE SÂMBĂTĂ	†) Soborul Maicii Domnului; †) Sf. Cuv. Nicodim cel Sfințit de la Tismana; Sf. Sfințit Mc. Eftimie, episcopul Sardei
<hr/> <hr/> <hr/>	
27 DECEMBRIE DUMINICĂ	† Sfântul Ap., întâiul Mc. și Arhidiacon Ștefan; Sf. Cuv. Teodor Mărturisitorul
Duminica după Nașterea Domnului (a Sfinților Iosif Logodnicul, David Prorocul și Iacob, rudenia Domnului); Ap. Galateni 1, 11-19; Ev. Matei 2, 13-23 (Fuga în Egipt); glas 4, voscr. 7	
<hr/> <hr/>	

DECEMBRIE 2020

28 DECEMBRIE LUNI	Sfinții 20.000 de Mucenici din Nicomidia
<hr/> <hr/> <hr/>	
29 DECEMBRIE MARTI	Sfinții 14.000 de prunci uciși din porunca lui Irod; Sf. Cuv. Marcel și Tadeu
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
30 DECEMBRIE MIERCURI	Sf. Mc. Anisia fecioara; Sf. Cuv. Teodora; Sf. Cuv. Leon (Harți)
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> 	

DECEMBRIE 2020 - IANUARIE 2021

<p>31 DECEMBRIE JOI</p>	<p><i>Odovania praznicului Nașterii Domnului; Sf. Cuv. Melania Romana; Sf. Mc. Hermes (Slujba în noaptea trecerii dintre ani)</i></p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>1 IANUARIE VINERI</p>	<p>Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului; †) Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei, și mama sa, Sf. Emilia (<i>Anul Nou. Tedeum. Harți</i>)</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>2 IANUARIE SÂMBĂȚĂ</p>	<p><i>Înainte-prăznuirea Botezului Domnului;</i> Sf. Ier. Silvestru, episcopul Romei; Sf. Cuv. Serafim de Sarov</p>
<hr/> <hr/> <hr/>	
<p>3 IANUARIE DUMINICĂ</p>	<p>Sf. Proroc Maleahi; Sf. Mc. Gordie (<i>Harți. Zi aliturgică</i>)</p>
<p>Duminica după Nașterea Domnului (<i>a Sfinților Iosif Logodnicul, David Prorocul și Iacob, rudenia Domnului</i>); Ap. Galateni 1, 11-19; Ev. Matei 2, 13-23 (<i>Fuga în Egipt</i>); glas 3, voscr. 6</p>	
<hr/> <hr/> <hr/>	

DATA SFINTELOR PAȘTI

2021	2 mai	2024	5 mai
2022	24 aprilie	2025	20 aprilie
2023	16 aprilie	2026	12 aprilie

FAZELE LUNII

lună plină

lună nouă

primul pătrar

ultimul pătrar

RÂNDUIELI BISERICEȘTI ÎN ANUL 2020

Zile de post și posturi de peste an

- Miercurile și vinerile de peste an, în afară de cele cu dezlegare, însemnate cu *harti*
- Ajunul Bobotezei (duminică, 5 ianuarie)
- Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (sâmbătă, 29 august)
- Înălțarea Sfintei Cruci (luni, 14 septembrie)
- Postul Sfințelor Paști (luni, 2 martie - sâmbătă, 18 aprilie)
- Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (luni, 15 iunie - duminică, 28 iunie)
- Postul Adormirii Maicii Domnului (vineri, 31 iulie - vineri, 14 august)
- Postul Nașterii Domnului (duminică, 15 noiembrie - joi, 24 decembrie)

Zile aliturgice și zile cu diferite Liturghii

- *Zile aliturgice (în care nu se săvârșește nicio Sfântă Liturghie):* vineri înaintea Botezului Domnului (3 ianuarie); miercuri și vineri, în săptămâna Lăsatului sec de brânză (26 și 28 februarie); luni și marți, în prima săptămână a Postului Sfințelor Paști (2 și 3 martie); în Sfânta și Marea Vineri (17 aprilie).
- *Liturghia Sfântului Vasile cel Mare* se săvârșește de 10 ori pe an: 1 și 6 ianuarie; 8, 15, 22 și 29 martie; 5, 16 și 18 aprilie; 24 decembrie.
- *Liturghia Darurilor înainte-sfințite* se săvârșește în zilele de rând din Postul Sfințelor Paști (luni - vineri), începând de miercuri în prima săptămână a Postului, până în Sfânta și Marea Miercuri inclusiv, cu excepția praznicului Bunei Vestiri (25 martie).
- *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur* se săvârșește în toate celelalte zile.

Zile în care nu se săvârșesc parastase

În toate duminicile de peste an; la Praznicele Împărătești (la Înălțarea Domnului se va săvârși doar pomenirea specială a eroilor); în zilele de

rând (luni-vineri) ale Postului Mare (se săvârșește doar Litia mică pentru morți); în zilele aliturgice; în perioada de la Duminica Floriilor până la Duminica Sfântului Apostol Toma (12 - 26 aprilie); în perioada de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie - 6 ianuarie).

Zile și date importante

- *Ziua Culturii Naționale* (miercuri, 15 ianuarie)
- *Ziua Unirii Principatelor Române, sărbătoare națională* (vineri, 24 ianuarie)
- *Ziua Deținuților Politici Anticomuniști din perioada 1944-1989 în România* (luni, 9 martie)
- *Ziua Unirii Basarabiei cu România – 1918, sărbătoare națională* (vineri, 27 martie)
- *Ziua Independenței României - 1877, a Victoriei antinaziste - 1945 și a Europei - 1950* (sâmbătă, 9 mai)
- *10 Mai - sărbătoare națională* (duminică, 10 mai)
- *Ziua națională de cinstire a martirilor din temnițele comuniste* (joi, 14 mai)
- *Ziua Națională a Familiei* (duminică, 17 mai)
- *Duminica părinților și copiilor* (duminică, 7 iunie)
- *Duminica românilor migranți* (duminică, 16 august)
- *Începutul anului bisericesc; Ziua rugăciunii pentru mediu* (marți, 1 septembrie)
- *Ziua Bibliei* (vineri, 13 noiembrie)

Sărbători bisericești naționale

- *Înălțarea Domnului – Ziua Eroilor* (joi, 28 mai)
- *Sf. Apostol Andrei cel întâi chemat, Ocrotitorul României* (luni, 30 noiembrie)

Zile și sărbători legale în care nu se lucrează

- *Anul Nou* (miercuri, 1, și joi, 2 ianuarie)
- *Ziua Unirii Principatelor Române* (vineri, 24 ianuarie)
- *Sfânta și Marea Vineri* (vineri, 17 aprilie)
- *Prima și a doua zi de Paști* (duminică, 19, și luni, 20 aprilie)
- *Sărbătoarea internațională a muncii* (vineri, 1 mai)

- *Ziua Copilului* (luni, 1 iunie)
- *Prima și a doua zi de Rusalii* (duminică, 7 și luni, 8 iunie)
- *Adormirea Maicii Domnului* (sâmbătă, 15 august)
- *Sf. Apostol Andrei cel întâi chemat, Ocrotitorul României* (luni, 30 noiembrie)
- *Ziua Națională a României* (marți, 1 decembrie)
- *Prima și a doua zi de Crăciun* (vineri, 25, și sâmbătă, 26 decembrie)

Nu se fac nunți (în anul 2020)

În toate zilele de post și în posturile de peste an: în toate miercurile și vinerile; de luni după Lăsatul secului de carne pentru Postul Sf. Paști până la Duminica Sf. Apostol Toma (24 februarie – 26 aprilie); în Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (luni, 15 iunie - duminică, 28 iunie); în Postul Adormirii Maicii Domnului (vineri, 31 iulie - vineri, 14 august); la Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (sâmbătă, 29 august); în Postul Nașterii Domnului (duminică, 15 noiembrie - joi, 24 decembrie); în ajunul și în zilele Praznicelor Împărătești (1 - 2 februarie; 27 – 28 mai; 6 - 8 iunie; 15 august; 13 - 14 septembrie); de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie - 6 ianuarie).

NU SE FAC NUNȚI (ÎN ANUL 2021)

În toate zilele de post și în posturile de peste an: în toate miercurile și vinerile; de luni după Lăsatul secului de carne pentru Postul Sf. Paști până la Duminica Sf. Apostol Toma (8 martie – 9 mai); în Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel (marți, 22 iunie – luni, 28 iunie, potrivit hotărârii Sf. Sinod); în Postul Adormirii Maicii Domnului (duminică, 1 august – sâmbătă, 14 august); la Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul (duminică, 29 august); în Postul Nașterii Domnului (luni, 15 noiembrie – vineri, 24 decembrie); în ajunul și în zilele Praznicelor Împărătești (1 - 2 februarie; 9 – 10 iunie; 19 - 21 iunie; 15 august; 13 - 14 septembrie); în perioada de la Crăciun până la Bobotează (25 decembrie - 6 ianuarie).

ORGANIZAREA CANONICĂ A BISERICII ORTODOXE

Atunci când ne referim la Biserica Ortodoxă universală, spunem despre ea că este „Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească“, Biserica cea adevărată întemeiată de către Mântuitorul Iisus Hristos.

Pe plan local, organizatoric, astăzi în lume Biserica Ortodoxă este alcătuită din mai multe Biserici locale surori, autocefale sau cu o conducere de sine stătătoare, după practica din cele mai vechi timpuri. Aceste Biserici, deși au o conducere proprie printr-un Sfânt Sinod, sunt în comuniune deplină, fapt care se exprimă în mod văzut prin comuniunea euharistică cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

Configurația canonică a Bisericii Ortodoxe la începutul anului 2020 este următoarea:

1. Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului

Patriarh: Sanctitatea Sa *Bartolomeu I*, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului

2. Patriarhia Alexandriei și a întregii Africi

Patriarh: Preafericirea Sa *Teodor al II-lea*, Papă și Patriarh al Alexandriei și al întregii Africi

3. Patriarhia Antiohiei și a întregului Orient

Patriarh: Preafericirea Sa *Ioan al X-lea*, Patriarhul Antiohiei și al întregului Orient

4. Patriarhia Ierusalimului și a toată Palestina

Patriarh: Sanctitatea Sa *Teofil al III-lea*, Patriarhul Ierusalimului și al întregii Palestine

5. Patriarhia Moscovei și a întregii Rusii

Patriarh: Sanctitatea Sa *Chiril*, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii

6. Patriarhia Română

Patriarh: Preafericirea Sa *Daniel*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

7. Patriarhia Sârbă

Patriarh: Preafericirea Sa *Irineu*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Sârbe

8. Patriarhia Bulgară

Patriarh: Preafericirea Sa *Neofit*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Bulgare

9. Patriarhia Georgiană

Patriarh: Sanctitatea Sa *Ilie al II-lea*, Patriarhul Georgiei

10. Biserica Ciprului

Arhiepiscop: Preafericirea Sa *Hrisostom al II-lea*, Arhiepiscop de Noua Justiniana și al întregului Cipru

11. Biserica Greciei

Arhiepiscop: Preafericirea Sa *Ieronim al II-lea*, Arhiepiscopul Atenei și a toată Grecia

12. Biserica Poloniei

Mitropolit: Preafericirea Sa *Sava*, Mitropolitul Varșoviei și al întregii Polonii

13. Biserica Albaniei

Arhiepiscop: Preafericirea Sa *Anastasiu*, Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii

14. Biserica Cehiei și Slovaciei

Mitropolit: Preafericirea Sa *Rastislav*, Mitropolitul Prešovului și al Ținuturilor Cehiei și Slovaciei

În afară de aceste Biserici autocefale, mai există și Biserici autonome, care depind de Biserici autocefale (ex. Biserica Finlandei), precum și numeroase eparhii înființate în Diaspora, prin emigrarea multor ortodocși din țările lor de baștină, în regiuni precum: America de Nord și de Sud, Italia, Franța, Germania, Australia ș.a.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Potrivit Statutului său pentru organizare și funcționare, Biserica Ortodoxă Română cuprinde pe toți credincioșii ortodocși români. Aceasta este organizată ca Patriarhie cu titulatura „Patriarhia Română”. Conducerea Bisericii în cele spirituale o are Sfântul Sinod. Adunarea Națională Bisericească este forul deliberativ central al Bisericii. Organismul executiv al Adunării Naționale Bisericești este Consiliul Național Bisericesc.

Sfântul Sinod se compune din Înaltpreasfințiții Mitropoliți și Arhiepiscopi, Preasfințiții Episcopi în funcție și Preasfințiții Episcopi-vicari și Arhieriei-vicari. Sfântul Sinod, Adunarea Națională Bisericească și Consiliul Național Bisericesc au ca președinte pe Preafericitul Părinte Patriarh.

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Patriarh:

Preafericitul Părinte dr. **Daniel Ciobotea**

Aleea Dealul Mitropoliei nr. 2, Sector 4, 040163, București

Telefon 021.406.71.61; 406.71.95 ; Fax 021.406.71.62

Web site: www.patriarhia.ro; E-mail: patriarhia@dnt.ro

Episcopi-vicari patriarhali:

Preasfințitul dr. **Varlaam Ploieșteanul**

Secretarul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

Aleea Dealul Mitropoliei nr. 25, Sector 4, 040163, București

Telefon 021.406.71.69; Fax 021.406.71.70

Preasfințitul **Ieronim Sinaitul**

Aleea Dealul Mitropoliei nr. 25, Sector 4, 040163, București

Telefon 021.406.71.69; Fax 021.406.71.70

MITROPOLIA MUNTENIEI ȘI DOBROGEI

1. Arhiepiscopia Bucureștilor

Arhiepiscop și Mitropolit: Preafericitul Părinte **Daniel**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Timotei Prahoveanul**

Intrarea Miron Cristea nr. 9, Sector 4, 040161, București

Telefon 021.337.49.57

2. Arhiepiscopia Tomisului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Teodosie Petrescu**

Str. Arhiepiscopiei nr. 23, 900732, Constanța, jud. Constanța

Telefon 0241.61.40.20; Fax 0241.61.17.32

3. Arhiepiscopia Târgoviștei

Arhiepiscop, Mitropolit și Exarh patriarhal pentru relațiile externe:

Înaltpreasfințitul dr. **Nifon Mihăiță**

Bd. Castanilor nr. 3-5, 130004, Târgoviște, jud. Dâmbovița

Telefon 0245.21.37.13; 61.18.05

4. Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul **Calinic Argatu**

Bd. Basarabilor nr. 1, 115300, Curtea de Argeș, jud. Argeș

Telefon 0248.72.24.10; Fax 0248.71.44.01

5. Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Ciprian Spiridon**

Aleea Episcopiei nr. 3, 120043, Buzău, jud. Buzău

Telefon 0238.71.07.14; Fax 0238.41.36.08

6. Arhiepiscopia Dunării de Jos

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Casian Crăciun**
Str. Domnească nr. 104, 800201, Galați, jud. Galați
Telefon 0236.46.00.14; Fax 0236.46.01.94

7. Episcopia Sloboziei și Călărașilor

Episcop: Preasfințitul **Vincentiu Grifoni**
Str. Episcopiei nr. 2, 117660, Slobozia, jud. Ialomița
Telefon/Fax 0243.23.12.05

8. Episcopia Alexandriei și Teleormanului

Episcop: Preasfințitul **Galaction Stângă**
Str. Carpați nr. 15, 140059, Alexandria, jud. Teleorman
Telefon 0247.31.60.57; Fax 0247.32.66.54

9. Episcopia Giurgiului

Episcop: Preasfințitul dr. **Ambrozie Meleacă**
Str. Episcopiei nr. 13, 080015, Giurgiu, jud. Giurgiu
Telefon: 0264.21.40.79; Fax 064.21.40.81

10. Episcopia Tulcei

Episcop: Preasfințitul dr. **Visarion Bălțat**
Str. Mircea Vodă nr. 6A, 820134, Tulcea, jud. Tulcea
Telefon/Fax: 0240.51.51.45

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

1. Arhiepiscopia Iașilor

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Teofan Savu**
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.16, 700064, Iași, jud. Iași
Telefon/Fax 0232.21.54.54, 21.54.56, 21.54.58, 21.53.00
Episcop-vicar: Preasfințitul **Calinic Botoșăneanul**
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 16, 700064, Iași, jud. Iași
Telefon/Fax 0232.21.54.54, 21.54.56, 21.54.58, 21.53.00

2. Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul **Pimen Zainea**

Str. Ioan Vodă Viteazul nr. 2, 700497, Suceava, jud. Suceava

Telefon 0230.52.12.95, 22.70.54; Fax 0230.52.20.20

Episcop-vicar: Preasfințitul **Damaschin Dorneanu**

Str. Ioan Vodă Viteazul nr. 2, 700497, Suceava, jud. Suceava

Telefon 0230.52.12.95, 22.70.54; Fax 0230.52.20.20

3. Arhiepiscopia Romanului și Bacăului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Ioachim Giosanu**

Str. Alexandru cel Bun nr. 5, 611065, Roman, jud. Neamț

Telefon/Fax 0233.744.683

4. Episcopia Hușilor

Episcop: Preasfințitul dr. **Ignatie Trif**

Str. Mihail Kogălniceanu nr. 19, 735100, Huși, jud. Vaslui

Telefon/Fax 0235.48.11.32

MITROPOLIA ARDEALULUI

1. Arhiepiscopia Sibiului

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Laurențiu Streza**

Str. Mitropoliei nr. 24, 735100, Sibiu, jud. Sibiu

Telefon 0269.21.15.84; Fax 0269.21.55.21

Episcop-vicar: Preasfințitul **Ilarion Făgărășanu**

Str. Mitropoliei nr. 24, 735100, Sibiu, jud. Sibiu

Telefon 0269.21.81.54

2. Arhiepiscopia Alba Iuliei

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Irineu Pop**

Str. Mihai Viteazul nr. 16, 510010, Alba Iulia, jud. Alba

Telefon 0258. 81.16.90; Fax 0258. 81.27.97

3. Episcopia Oradiei

Episcop: Preasfințitul dr. **Sofronie Drincec**

Str. Episcop Roman Ciorogariu nr. 3, 410017, Oradea, jud. Bihor
Telefon 0259.43.78.83; Fax 0259.43.34.87

4. Episcopia Covasnei și Harghitei

Episcop: Preasfințitul **Andrei Moldovan**

Str. Patriarhul Miron Cristea nr. 17, 530112, Miercurea Ciuc, jud. Harghita
Telefon 0266.17.12.69; Fax 0266.12.44.53

5. Episcopia Devei și Hunedoarei

Episcop: Preasfințitul dr. **Gurie Georgiu**

Str. Avram Iancu nr. 2, 330025 Deva, jud. Hunedoara
Telefon/Fax 0254.21.12.41

MITROPOLIA CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

1. Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Andrei Andreicuț**
Piața Avram Iancu nr. 18, 550179, Cluj-Napoca, jud. Cluj
Telefon 0264 19.39.44; Fax 0264.19.51.84

Episcop-vicar: Preasfințitul **Vasile Someșanul**

Piața Avram Iancu nr.18, 550179, Cluj-Napoca, jud. Cluj
Telefon 0264.43.10.04

2. Episcopia Maramureșului și Sătmărulei

Episcop: Preasfințitul dr. **Iustin Hodea**

Str. Avram Iancu nr. 5, 430313, Baia Mare, jud. Maramureș
Tel/fax: 0262. 21.46.14.

Arhiepiscop-vicar: Preasfințitul **Timotei Sătmăreanul**

Str. Avram Iancu nr. 5, 430313, Baia Mare, jud. Maramureș
Tel/fax: 0262. 21.46.14.

3. Episcopia Sălajului

Episcop: Preasfințitul dr. **Petroniu Florea**

Str. Avram Iancu nr. 29/A, 450143, Zalău, jud. Sălaj
Telefon/Fax 0360.10.03.21

MITROPOLIA OLTENIEI

1. Arhiepiscopia Craiovei

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Irineu Popa**
Str. Mitropolit Firmilian nr. 3, 200381, Craiova, jud. Dolj
Telefon 0251.41.50.54; Fax 0251.41.83.69

2. Arhiepiscopia Râmnicului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Varsanufie Gogescu**
Str. Carol I nr. 43, 240178, Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea
Telefon 0250.73.11.70; 73.88.21; Fax 0250.73.49.52

3. Episcopia Severinului și Strehaiei

Episcop: Preasfințitul dr. **Nicodim Nicolăescu**
Str. I. G. Bibicescu nr. 6, 220103, DrobetaTurnu Severin, jud. Mehedinți
Telefon 0252.33.30.48; Fax 0252. 33.30.49

4. Episcopia Slatinei și Romanaților

Episcop: Preasfințitul dr. **Sebastian Pașcanu**
Str. Frații Buzești nr. 15, 230080, Slatina, jud. Olt
Telefon 0249.42.10.26; Fax 0349.41.68.61

MITROPOLIA BANATULUI

1. Arhiepiscopia Timișoarei

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul **Ioan Selejan**
Bd. C.D. Loga nr. 5, 300021, Timișoara, jud. Timiș
Telefon 0256.49.32.32; Fax 0256.49.11.76
Episcop-vicar: Preasfințitul **Paisie Lugojanul**
Bd. C.D. Loga nr. 5, 300021, Timișoara, jud. Timiș
Telefon 0256.29.52.28; Fax 0256.49.11.76

2. Arhiepiscopia Aradului

Arhiepiscop: Înaltpreasfințitul dr. **Timotei Sevcicu**
Str. Episcopiei nr. 60-62, 310084, Arad, jud. Arad
Telefon 0257.28.18.56; Fax 0257.28.12.62

Episcop-vicar: Preasfințitul dr. **Emilian Crișanul**
Str. Episcopiei nr. 60-62, 310084, Arad, jud. Arad
Telefon 0257.28.18.56; Fax 0257.28.12.62

3. Episcopia Caransebeșului

Episcop: Preasfințitul dr. **Lucian Mic**
Str. Nicolae Corneanu nr. 11, 325400, Caransebeș, jud. Caraș-Severin
Telefon 0255.516.412; Fax 0255.51.64.02

MITROPOLIA BASARABIEI, AUTONOMĂ ȘI DE STIL VECHI ȘI EXARHATUL PLAIURILOR

1. Arhiepiscopia Chișinăului

Arhiepiscop, Mitropolit și Exarh al Plaiurilor: Înaltpreasfințitul **Petru Păduraru**

Str. 31 August 1989 nr. 161, 2004, Chișinău, Republica Moldova
Telefon/Fax +373.22.75.57.22

2. Episcopia Bălților

Episcop: Preasfințitul **Antonie Telembici**

3. Episcopia Basarabiei de Sud

Episcop: Preasfințitul **Veniamin Goreanu**

4. Episcopia Dubăsarilor și a toată Transnistria

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PENTRU GERMANIA, EUROPA CENTRALĂ ȘI DE NORD

1. Arhiepiscopia ortodoxă română a Germaniei, Austriei și Luxemburgului

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Serafim Joantă**
Fürthstraße 166-168, D-90429, Nürnberg, Germania
Telefon +49. 911.323.69.13; Fax +49. 911.323. 69. 12

Episcop-vicar: Preasfințitul **Sofian Brașoveanul**
Paul-Heyse-Str. 19, D-80336, München, Germania

2. Episcopia ortodoxă română a Europei de Nord

Episcop: Preasfințitul dr. **Macarie Drăgoi**
Hässlingbyvägen 7; 13691 Haninge-Stockholm, Suedia

**MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PENTRU EUROPA
OCCIDENTALĂ ȘI MERIDIONALĂ**

1. Arhiepiscopia ortodoxă română a Europei Occidentale

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul dr. **Iosif Pop**
1 Bd. du Général Le Clerc, 91470, Limours, Franța
Telefon +33. 1.64.91.59.24; Fax +33. 1. 64.91.26.83
Episcop-vicar: Preasfințitul **Marc Nemțeanul**
62 rue Mazarin, 33000, Bordeaux, Franța

2. Episcopia ortodoxă română din Italia

Episcop: Preasfințitul **Siluan Șpan**
Via Ardeatina nr. 1741, 00134 Roma, Italia
Telefon/Fax +39. 06. 71. 97. 343
Arhiereu-vicar: Preasfințitul **Atanasie de Bogdania**

3. Episcopia ortodoxă română a Spaniei și Portugaliei

Episcop: Preasfințitul **Timotei Luran**
Avenida Alfonso XIII nr. 157; 28016 Madrid, Spania
Telefon +34913501881 int. 104
Arhiereu-vicar: Preasfințitul **Teofil de Iberia**

**MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A CELOR DOUĂ
AMERICI**

1. Arhiepiscopia ortodoxă română a Statelor Unite ale Americii

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul **Nicolae Condrea**
5410 N. Newland Ave, Chicago IL, 60656, USA

Telefon +1.773.774.1677; Fax 1.773.774.1805

2.Episcopia ortodoxă română a Canadei

Episcop: Preasfințitul **Ioan Casian Tunaru**

2010 Boul. Marie, St-Hubert Quebec J4T 2B1 Canada

Tel: +1.450.812.1733

Email: contact@episcopia.ca

EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN UNGARIA

Episcop: Preasfințitul dr. **Siluan Mănuilă**

Parcul Groza nr. 2, 5700 Gyula, Ungaria

Telefon/Fax +36.66.361.281

EPISCOPIA DACIA FELIX

Episcop locțiitor: Preasfințitul dr. **Siluan Mănuilă**, Episcopul ortodox român al Ungariei

Ul. Zarko Zrenianina br. 60, 26300, Vârșeț, Serbia

Telefon +381.138.110.71

EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN AUSTRALIA ȘI NOUA ZEELANDĂ

Episcop: Preasfințitul **Mihail Filimon**

61–63 Queensberry Street, Carlton 3053, Melbourne, Victoria,
Australia, P.O. Box 122

VICARIATUL ORTODOX UCRAINEAN

Vicariatul Ortodox Ucrainean din România

Vicar eparhial: P.C. Părinte **Ioan Pițura**

Loc. Sighetul Marmației, județul Maramureș,

Str. Bogdan Vodă nr. 12

REPREZENTANȚE ȘI COMUNITĂȚI ALE PATRIARHIEI ROMÂNE ÎN STRĂINĂȚATE

Reprezentanța Patriarhiei Române la Locurile Sfinte (Așezământul Românesc de la Ierusalim; Așezământul Românesc de la Ierihon cu Centrul de Studii și Pelerinaje „*Sfântul Cuvios Ioan Iacob*”, Așezământul Românesc de la Iordan), Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene (Bruxelles), Reprezentanța Patriarhiei Române de la Sofia (Bulgaria), Comunitatea Ortodoxă Română din Turcia (Istanbul), Comunitatea Ortodoxă Română din Africa de Sud (Johannesburg), Comunitatea Ortodoxă Română din Cipru (Nicosia), Comunitatea Ortodoxă Română din Japonia (Tokyo, Osaka), Comunitatea Ortodoxă Română din Siria (Damasc)

UNITĂȚI BISERICEȘTI AFLATE SUB ALTE JURISDICȚII
Așezămintele românești din Sfântul Munte Athos (Prodromu, Lacu și alte schituri sau chilii), aflate sub jurisdicția Patriarhiei Ecumenice a Constantinopolului

ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI

CENTRUL EPARHIAL

**300021 TIMIȘOARA, Bd. C. D. Loga nr. 7,
tel. 0256/490287, fax: 0256/220343**

www.mitropoliabanatului.ro

email: secretariat@arhiepiscopiatimisoarei.ro

Arhiepiscop și Mitropolit: Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan

Episcop-vicar: Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul

Vicar eparhial și coordonator al sectorului administrativ-bisericesc: pr. ic. stavr. dr. Ionel Popescu

Sectorul cultural și comunicații media: consilier pr. ic. stavr. Zaharia Pereș

Sectorul economic-financiar: consilier pr. ic. stavr. Cristian Constantin

Sectorul social filantropic și misionar:

consilier: pr. ic. stavr. Cristian Pavel

inspector: pr. Romeo Ionuț Dumitrașcu
Sectorul învățământ și activități cu tineretul: consilier pr. ic. stavr. dr. Nichifor Tănase
Sectorul patrimoniu și construcții bisericești: consilier arhid. ing. Timotei Anișorac
Oficiul juridic: consilier pr. ic. stavr. Ioan Bălăngean
Inspector bisericesc, serviciul secretariat: pr. ic. stavr. Marius Sfercoci
Sectorul exarhatul mănăstirilor: arhimandrit Simeon Stana
Serviciul contabilitate: Lucia Benchea și Marinela Pașca
Serviciul personal: Andreea Petruse, Marioara Debucean și Ana Creța
Serviciul registratură: Daniela Țăran
Serviciul tehnoredactare: Mariana Varga
Administrator: preot Valentin Benchea
Redacția revistei „Altarul Banatului“: pr. ic. stavr. dr. Adrian Carebia
Redacția revistei „Învierea“: pr. ic. stavr. dr. Marius Florescu
Redacția cotidianului „Lumina de Banat“: diacon dr. Răzvan Fibișan
Biroul de comunicații și relații cu publicul: Lucian Florea
Studioul de radio „Învierea“: dr. Irina Arieșan, preot Marius Mircia și Claudiu Răducu
Tipografia arhidiecezană: pr. Eduard Tănase și pr. Ioan D. Țârnea
Fundația „Filantropia“ Timișoara: coordonator pr. ic. stavr. Cristian Pavel
Asistenți sociali: Claudia Bencec și monahia Chiriachi Pricop
Arhivă și bibliotecă: dr. Florin Popovici
Biroul de pelerinaje: Beatrix Pîrvu
Atelierul de croitorie: responsabilă monahia Esia Darie
Inspector la disciplina Religie: prof. Daniela Buzatu
Casa de ajutor reciproc a clerului: Marioara Debucean
Casierie: Mihaela Piroc
Societatea comercială de editură și tipografie Partoș S.R.L.: arhidiacon dr. Marian Pîrvu
Depozitul de obiecte bisericești – catedrala mitropolitană: diacon Sergiu Pantea, Alin Moga, Mirela Lațcu și Alina Ana-Maria Damian
Muzeul de artă veche bisericească: sora Nicoleta Ploșnea
Atelierul de lumânări: preot Ștefan Mezin

Magazinul de obiecte bisericești de la catedrală: monahia
Rafaela Bora

Servicul tehnic: Răzvan Muntean, Ioan Muntean, Petru Popan și
Dan Rusmir

Îngrijitor: Angela Racovițan

Magazinul de obiecte bisericești Lugoș: Maria Cerbu

Magazinul de obiecte bisericești Făget: Maria Jurj

Magazinul de obiecte bisericești Jimbolia: Elena Chifoi

ADUNAREA EPARHIALĂ

Președinte: Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Ioan

Vicepreședinte: Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugoșanul

1. Comisia administrativ-bisericească

Președinte: preot Dorin Covaci

Raportor: preot Ionuț Furdean

Membri: ing. Ioan Iulian Groza
tehnician Gabriel Marius Mureșan
av. Florin Cărăbaș
prof.univ.dr. Liviu Pop

2. Comisia culturală și educațională

Președinte: pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga

Raportor: prof. univ. dr. Marilen Pirtea

Membri: preot Nicolae Strizu
prof. Ioan Traia
conf.univ.dr. Claudiu Mesaroș
ing. Gheorghe Stînean

3. Comisia economică, bugetară și patrimonială

Președinte: preot Gheorghiuță Cristian Popa

Raportor: ec.dr. Florin Popovici

Membri: ec.dr. Titu Bojin
prof.univ.dr. Claudiu Brândaș
ing. Ion Constantin
prof. dr.ing. Marin Marin

4. Comisia social – filantropică

Președinte: preot Daniel Escariu
Raportor: preot Daniel Otescu
Membri: ing. Ioan Miron
prof.univ.dr. Dorel Săndesc
prof.univ.dr. Virgil Filaret Musta
Cătălin Burlacu

5. Comisia organizatorică, juridică și de validare

Președinte: preot Caius Andrașoni
Raportor: preot Gheorghe Florea
Membri: preot Ștefan Dumitrescu
ing. Vasile Cotuna
ec. Claudiu Avramescu
ec. Silviu Mihai Rusu

CONSILIUL EPARHIAL

Clerici

preot conf. univ. dr. Constantin Jinga
preot Caius Andrașoni
preot Dorin Covaci

Mireni

ec. dr. Titu Bojin
prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea
avocat Florin Cărăbaș
ec. dr. Florin Popovici
prof. univ. dr. Virgil Filaret Musta
prof. univ. dr. ing. Marin Marin

MEMBRI ÎN ADUNAREA NAȚIONALĂ BISERICESCĂ

preot conf. univ. dr. Constantin Jinga
ec. dr. Titu Bojin
prof. univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea

CONSISTORIUL EPARHIAL

Preot Daniel Aron Alic – președinte

Preot Ion Florentin Jura – membru

Preot Ioan Mezinca – membru

Supleanți

Preot Eugen Babescu

Preot Valer Budiul

CONSISTORIUL MONAHAL EPARHIAL

Președinte: arhim. Simeon Stana – exarh eparhial

Membri: protos. Mihail Duma – mănăstirea Timișeni

protos. Iov Crețu – mănăstirea Săraca

Supleanți: arhim. Climent Vântu – mănăstirea Săraca

protos. Serafim Grozăvescu – mănăstirea Cebza

Grefier: preot ic. stavr. Ioan Gruia Bălăngean – consilier juridic
la Centrul eparhial

CATEDRALA MITROPOLITANĂ

Administrator: arhidiacon Eugen Goanță

Preoți: ic. stavr. Dumitru Vana, ic. stavr. Constantin Train, ic.
Vasile Câmpean, ic. stavr. Dan Dragomir, Daniel Hlodec, Ștefan
Mezin și Gavril Mihai Piroc

Diaconi: arhid. dr. Marian Pîrvu, arhid. Veselin Ciocov, Sergiu
Pantea, dr. Alexandru Dan Adam și dr. Răzvan Fibișan

UNIVERSITATEA DE VEST – TIMIȘOARA

FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE CU SECȚIA TEOLOGIE PASTORALĂ

Decan: prof. univ. dr. Dana Percec

Prodecani: conf. univ. dr. Valy Ceia, conf. univ. dr. Loredana Pungă, lect. univ. dr. Gabriel Bărdășan

Secretar șef: prof. Ramona Mițiga

Secretari pentru programele de studii teologice: Titiana Kovacs și Monica Neumann

Șeful catedrei: pr. conf. dr. Constantin Jinga

Conferențieri: pr. dr. Gavril Trifa, pr. dr. Constantin Jinga și dr. Remus Feraru

Lectori: pr. dr. Daniel Enea, pr. dr. Cosmin Panțuru, dr. Daniel Lemeni, pr. dr. Adrian Covan, pr. dr. Alin Scridon, pr. dr. Marius Florescu și dr. Gabriela Radu

Cadre didactice asociate: pr. conf. dr. Jan Nicolae, pr. conf. dr. Ioan Mihoc, pr. dr. Marius Ioana, ierom. dr. Rafael Povîrnaru, pr. drd. Laurian Popa și diacon dr. Iosif Stancovici

Duhovnic: ieromonah dr. Rafael Povîrnaru

Biblioteca Facultății de Teologie: Nicolae Dragoș Lengher

Administrator financiar-patrimoniu: Otilia Dobra

COLEGIUL NAȚIONAL PEDAGOGIC „CARMEN SYLVA” – TIMIȘOARA

Clasele de Teologie

Director: prof. Doina Olimpia Cirimpei

Directori adj.: prof. dr. Nicolae Seimeanu și prof. Mariana Vărgatu

Secretar-șef: ing. Alina Tașcău

Secretar: Florentina Rus

Cadre didactice la disciplinele teologice: pr. prof. Constantin Train, pr. prof. Petru-Remus Suru, prof. Florin-Nicolae Șincari, prof. Liliana-Monica Ghera

**LICEUL TEOLOGIC ORTODOX
„SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL“ DIN TIMIȘOARA**

Director: prof. Adela Panait

Secretariat: tel/fax +40 356 179 440, [contact@](mailto:contact@liceulortodoxsfantulantim.ro)

liceulortodoxsfantulantim.ro

Administratie: tel +40 356 178 802, [administratie@](mailto:administratie@liceulortodoxsfantulantim.ro)

liceulortodoxsfantulantim.ro

Adresa: Bld. Liviu Rebreanu nr. 35 (sau intrarea de pe str. Eneas nr. 57), 300210 Timișoara, Timiș, România

Adresă web: www.scoalasfantulantim.ro

GRĂDINIȚA „TROIȚA“ DIN TIMIȘOARA

Director: prof. Margareta Tănăsoiu

Președintele Asociației „Prologos“: Ciprian Buzner

Director: +40 723 528 594

Secretariat: +40 758 876 482

Email: contact@gradinitatroita.ro

Adresa: Bld. Liviu Rebreanu nr. 35 (sau intrarea de pe str. Eneas nr. 57), 300210, Timișoara, Timiș, România. Adresa unde funcționează efectiv Grădinița „Troiața“ este: Str. Acad. Al. Borza nr.8, Timișoara.

Adresă web: www.gradinitatroita.ro

PROTOPOPIATE

PROTOPOPIATUL DETA

305200 Deta, str. 1 Mai nr. 4, tel. 0256/390 631

Protopop: pr. ic. stavr. Ioan Prisăcean

1. Deta, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1924, biserica „Pogorârea Sfântului Duh“ 2009, 771 familii cu 2.245 credincioși, preoți: Ioan Prisăcean și Ioan Ciprian Blagoe.

2. Banloc, biserica „Înălțarea Domnului“ 1862–1869, 504 familii cu 994 credincioși; filia Ofsenița, biserică în construcție 2001, 56 familii cu 225 credincioși, preoți Ionuț Ciprian Boșca și Petru Achim.

3. Berecuța, biserica „Învierea Domnului“ 1925, 53 familii cu 162 credincioși; filia Mănăstire, capela „Pogorârea Duhului Sfânt“, 53 familii cu 166 credincioși, preot Zoran Milovanov.

4. Birda, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1911, 207 familii cu 587 credincioși; filia Sângeorge - capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“, 64 familii cu 174 credincioși, preot dr. Valentin Marian Bugariu.

5. Cebza, biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul“ 1923, 230 familii cu 540 credincioși, preot Ion Ciprian Ene.

6. Cerna, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1905, 110 familii cu 288 credincioși, preot Ilie Radu.

7. Ciacova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1900, 408 familii cu 1.136 credincioși, preot Ionel Emanuel Popescu.

8. Clopodia, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, în construcție, 123 familii cu 398 credincioși, preot Ionel Marius Crăciunescu.

9. Colonia Gătaia, biserica „Sf. Ierarh Nicolae“ 1975, 121 familii cu 265 credincioși, preot Iulian Popa.

10. Denta, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1889, 437 fami-

lii cu 1.180 credincioși, preot Achim Nicolae Miloș.

11. Ferendia, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1848, 151 familii cu 350 credincioși, preot Dan Tiberiu Gherasim.

12. Folea, biserica „Sf. Nicolae“ 1925, 120 familii cu 281 credincioși, preot Radu Codreanu.

13. Gătaia, biserica „Învierea Domnului“ 1796, 476 familii cu 1.125 credincioși, preot Călin Negrea.

14. Gherman, biserica „Înălțarea Domnului“ 1878, 68 familii cu 166 credincioși, filia Lățunaș capela „Sf. Mc. Pantelimon“, 1933, 30 familii cu 61 credincioși, preot Damian Griguta.

15. Ghilad, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1812, 325 familii cu 1.309 credincioși, preot Gheorghe Florea.

16. Jamu Mare, capela „Învierea Domnului“ 1978, 233 familii cu 610 credincioși, preot Ioan Babeu.

17. Jebel, biserica „Sf. Ilie“ 1750, 591 familii cu 1.698 credincioși, preot Florin Groza.

18. Liebling, biserica „Sf. Gheorghe“ 1932, biserică în construcție, 648 familii cu 2.297 credincioși; filia Conacu Iosif, fără lăcaș de cult, 45 familii cu 129 credincioși, preot Ionuț Dănuț Mania.

19. Livezile, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1759, 273 familii cu 747 credincioși; filia Dolaț, capela „Sf. Dimitrie“ 1976, 91 familii cu 304 credincioși, preot Daniel Rusan.

20. Macedonia, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1903, 113 familii cu 302 credincioși; filia Gad, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1935, 28 familii cu 41 credincioși, preot Marius Ursu.

21. Moravița, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1962, 105 familii cu 370 credincioși; filia Dejan, capela „Pogorârea Sf. Duh“ 1930, 37 familii cu 90 credincioși, preot Pavel Jijița.

22. Obad, biserica „Înălțarea Domnului“ 1891, 111 familii cu 382 credincioși, preot Ioan Doț.

23. Opațița, biserica „Învierea Domnului“ 1875, 112 familii cu 360 credincioși; filia Rovinița Mare, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1924, 53 familii cu 135 credincioși, preot Ionel Rujan.

24. Partoș, mănăstirea Sfântul Iosif cel Nou, 82 familii cu 213 credincioși, stareț ieromonah Varlaam Almăjanu și diacon Ionel Csudor.

25. Pădureni, biserica „Sf. Ioan Botezătorul“ 1837, 393 familii cu 1054 credincioși, preot Virgil Roșu.

26. Percosova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1910, 86 familii cu 217 credincioși; filia Butin, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1925, 23 familii cu 46 credincioși, preot Sebastian Andrei Petrescu.

27. Petroman, biserica „Sf. Apostol Petru și Pavel“ 1873, 160 familii cu 453 credincioși, preot Daniel Florin Groza.

28. Sculea, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1864, 115 familii cu 320 credincioși, preot Ioan Marcu.

29. Stamora Germană, capela „Sf. Ilie“ 1980, 197 familii cu 619 credincioși, filia Gaiu Mic, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1828, 62 familii cu 151 credincioși, preot Dragoș Georgiana Popovici.

30. Șemlacu Mare, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1886, 64 familii cu 143 credincioși; filia Șemlacu Mic, fără lăcaș de cult, 42 familii cu 86 credincioși, preot

31. Șipet, biserica „Duminica Tuturor Sfinților“ 1936, 245 familii cu 690 credincioși, preot Marcel Nicolae Moclinda.

32. Toager, biserica „Cuvioasa Paraschiva“ 1908, 102 familii cu 260 credincioși; filia Giera, fără lăcaș de cult, 40 familii cu 94 credincioși; filia Grăniceri, fără lăcaș de cult, 41 familii cu 112 credincioși, preot George Danciu.

33. Voiteg, biserica „Sf. Gheorghe“ 1912, 430 familii cu 1.215 credincioși, preot Dragan Giorgiev.

PROTOPOPIATUL FĂGET

305300 Făget, Calea Lugoșului nr. 41, tel. 0256/320 586

Protopop: pr. ic. stavr. Bujor Păcurar

1. Făget I, biserica „Înălțarea Domnului“, în construcție 2003, 480 familii cu 1540 credincioși, preoți Bujor Păcurar și Ioan Jurj.

2. Făget II, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1889, 298 familii cu 1005 credincioși, preot Cristian Farcaș.

3. Bătești, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1938, 90 familii cu 340 credincioși, preot Valentin Toma Murar.

4. Bârna, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1974, 44 familii cu 163 credincioși, preot Miron Zepa.
5. Begheiu Mic, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1906, 91 familii cu 254 credincioși; filia Dumbrava, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“, 2004, 70 familii cu 172 credincioși, preot Ovidiu Capotescu.
6. Bethausen, biserica „Nașterii Maicii Domnului“ 2004, 138 familii cu 445 credincioși, preot Ovidiu Marinescu.
7. Bichigi, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1927, 95 familii cu 302 credincioși, preot Emanuel Ioan Ciusa.
8. Brănești, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1982, 88 familii cu 298 credincioși; filia Jupânești, biserica „Cuvioasa Paraschiva“ 1990, 41 familii cu 136 credincioși, preot Gheorghe Măstăcănean.
9. Breazova, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1962, 63 familii cu 195 credincioși, preot Alexandru Florin Gana.
10. Bucovăț, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1935, 95 familii cu 460 credincioși, preot Ionuț Lacăț.
11. Bunea Mare, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1975, 49 familii cu 163 credincioși; filia Povergina, biserica „Sf. Ilie“ 1991, 45 familii cu 133 credincioși, preot Ioan Lazăr.
12. Cladova, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1837, 74 familii cu 282 credincioși; filia Ierșnic, biserica „Cuv. Paraschiva“ 2006, 47 familii cu 122 credincioși, preot Dumitru Crașovan.
13. Cliciova, biserica „Învierea Domnului“ 1908, 125 familii cu 375 credincioși, preot Nicolae Drăghicescu.
14. Coșava, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1889, 104 familii cu 322 credincioși; filia Nemeșești, biserica „Sf. Nichita Romanul“, 16 familii cu 56 credincioși, preot Laurențiu Paulescu.
15. Coșevița, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“, 18 familii cu 42 credincioși, filia Bulza, biserica „Sf. Ioan Teologul“, 1830, 12 familii cu 18 credincioși, filia Groși, biserica „Cuv. Paraschiva“, 1741, 22 familii cu 54 credincioși, preot Petru Capotescu.
16. Coșteiu de Sus, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1908, 38 familii cu 88 credincioși, preot
17. Curtea, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1937, 180 fami-

lii cu 555 credincioși, filia Homojdia, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1751, 21 familii cu 48 credincioși, preot Petrică Barbu.

18. Cutina, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1899, 123 familii cu 339 credincioși, preot Daniel Escariu.

19. Drinova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1905, 58 familii cu 200 credincioși, preot Florin Florescu.

20. Dubești, biserica „Sf. Dumitru“ 1764, 65 familii cu 200 credincioși; filia Ohaba Lungă, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1946, 65 familii cu 210 credincioși, preot Dragan Radovan Simonescu.

21. Fârdea, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1854, 120 familii cu 322 credincioși; filia Hăuzești, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1883, 39 familii cu 136 credincioși, preot Bojidar Ieremici.

22. Gladna Română, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1896, 91 familii cu 316 credincioși; filia Gladna Montană, biserica „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul“ 1954, 31 familii cu 88 credincioși, preot Valentin Paulescu.

23. Jupani, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1913, 63 familii cu 232 credincioși, preot Cladius Timotei Bihoi.

24. Jurești, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 2003, 50 familii cu 150 credincioși; filia Botești, capela „Acoperământul Maicii Domnului“ 1980, 15 familii cu 60 credincioși, preot Vasile Costin.

25. Leucușești, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1881, 135 familii cu 396 credincioși, preot Bogdan Stănilă.

26. Luncani, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1975, 123 familii cu 261 credincioși; filia Luncanii de Sus, 10 familii cu 25 credincioși, preot Romel Neamțu.

27. Margina, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1938, 208 familii cu 683 credincioși; filia Zorani, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1737, 18 familii cu 42 credincioși, preot Victor Sava.

28. Mănăștur, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1902, 231 familii cu 589 credincioși, preot Constantin Dănuț Stoian.

29. Mâtnicu Mic, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1912, 55 familii cu 149 credincioși; filia Drăgsinești, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1996, 52 familii cu 160 credincioși, preot Petru Sebastian Drăgan.

30. Nădrag, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1900, 380 familii cu

1.110 credincioși, preot Daniel Iancu.

31. Nevrincea, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1834, 59 familii cu 191 credincioși, preot Ion Dragomir.

32. Ohaba Română, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1969, 52 familii cu 148 credincioși, preot Dan Lucrețiu Rusu.

33. Pietroasa, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1779, biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“ 2000, 63 familii cu 235 credincioși; filia Fărășești, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1977, 37 familii cu 130 credincioși, preot Călin Beniamin Lazăr.

34. Pogănești, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1921, 49 familii cu 190 credincioși; filia Sărăzani, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1877, 43 familii cu 130 credincioși.

35. Poieni, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1800, 48 familii cu 169 credincioși; filia Crivina de Sus, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1700, 19 familii cu 50 credincioși, preot Florin Ionel Cotocea.

36. Răchita, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1894, 402 familii cu 906 credincioși, preot Dacian David.

37. Remetea Luncă, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1937, 74 familii cu 214 credincioși; filia Pădurani, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1948, 24 familii cu 44 credincioși; filia Topla, 2 familii cu 3 credincioși, preot Vasile Ulici.

38. Românești, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1955, 134 familii cu 392 credincioși, preot Ioan Petru Pană.

39. Sintești, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1811, 115 familii cu 271 credincioși, preot Vasile Manzur.

40. Sudriaș, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 2004, 76 familii cu 219 credincioși, preot Adrian Marian Borițoni.

41. Surducu Mic, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1879, 68 familii cu 154 credincioși; filia Botinești, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1871, 41 familii cu 139 credincioși, preot Georgel Jilavu.

42. Susani, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1912, 83 familii cu 239 credincioși, preot Cristian Ienea.

43. Temerești, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1803, 120 familii cu 400 credincioși, preot Dorin Ioan Covaci.

44. Tomești, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 2006, 80 fami-

lii cu 236 credincioși; filia Baloșești, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1954, 37 familii cu 111 credincioși, preot Ioan Nicorici.

45. Tomești Colonie, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 2002, 197 familii cu 386 credincioși, preot Adrian Magheț.

46. Traian Vuia, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1882, 89 familii cu 191 credincioși; filia Săceni, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1938, 29 familii cu 62 credincioși, preot Nicolae Dorin Jurji.

47. Zolt, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1935, 58 familii cu 157 credincioși, preot Veniamin Pârvoeni.

PROTOPOPIATUL LUGOJ

305500 Lugoj, str. 20 Decembrie '89 nr. 7, tel. 0256/351 971

Protopop: pr. ic. stavr. Ioan Cerbu

1. Lugoj I, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1759, capela „Sf. Împărați Constantin și Elena“ 1883, 3.735 familii cu 8.376 credincioși, preoți: Ioan Cerbu, Vasile Muntean, Nicolae Borduz și Cristian Cerbu și diacon Silviu Iordache.

2. Lugoj II, biserica „Învierea Domnului“ și „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil“ 2009, 2.517 familii cu 6.100 credincioși, preoți: Nicolae Ciucure, Ionuț Furdean și diacon Daniel Andriescu.

3. Lugoj III, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1991, 597 familii cu 1.492 credincioși, preot Caius Capotescu.

4. Lugoj IV, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1920, 561 familii cu 1.278 credincioși, preot Dorel Cimponeru.

5. Lugoj V - Cotu Mic, biserica în construcție „Sfântul Ioan Botezătorul“, 1.120 familii cu 2.824 credincioși, preot Alin Vârzaru.

6. Lugoj VI - Dealul Viilor, biserica „Sf. Iosif cel Nou de la Partoș“ 2018, 160 familii cu 354 credincioși, preot Traian Birăescu.

7. Babșa, biserica „Sf. Gheorghe“ 1896, 81 familii cu 180 credincioși, preot Andrei Chiriliuc.

8. Bacova, capela „Sf. Ilie“, 263 familii cu 802 credincioși, preot Nicolae Cherlea.

9. Balinț, biserica „Învierea Domnului“ 1890, 86 familii cu 173

credincioși, preot Ioan Șandru.

10. Bara, biserica „Sf. Gheorghe“ 1885, 75 familii cu 184 credincioși; filia Lăpușnic, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“; filia Dobrești, biserica „Cuv. Paraschiva“, preot Daniel Cărăbaș.

11. Belinț, biserica „Învierea Domnului“ 1797, 505 familii cu 1.505 credincioși, preoți: Daniel Otescu și Marius Oroian.

12. Blajova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1830, 50 familii cu 116 credincioși, preot Răzvan Mateș.

13. Boldur, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1868, 181 familii cu 535 credincioși, preot Andi Valeriu Pop.

14. Buziaș I, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1830, 382 familii cu 1.016 credincioși, preot Sergiu Marian Zaharia.

15. Buziaș II, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 2004, 234 familii cu 548 credincioși, preot Mircea Maier.

16. Căpăt, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1920, 52 familii cu 135 credincioși, preot Pavel Popa.

17. Chizătău, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1821, 201 familii cu 569 credincioși, preot Valentin Birău.

18. Cireșu, biserica „Sf. Dimitrie“ 1836, 220 familii cu 896 credincioși; filia Măguri, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1936, preot Ioan Last.

19. Coștei, biserica „Sf. Gheorghe“ 1897, 245 familii cu 820 credincioși, preot Eugen Alin Ciutac.

20. Criciova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1885, 110 familii cu 350 credincioși, preot Claudiu Valentin Subescu.

21. Crivina de Jos, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1854, 80 familii cu 188 credincioși, preot Ioan Arimescu.

22. Drăgoiești, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1852, 105 familii cu 197 credincioși, preot Adrian Sorin Creța.

23. Duboz, biserica „Învierea Domnului“ 1925, 207 familii cu 450 credincioși; filia Cadăr, biserica „Învierea Domnului“ 1862, preot Adrian Solomon.

24. Fădimac, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1837, 55 familii cu 171 credincioși, preot Vasile Dărăbanțu.

25. Ficătari, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1890, 101 fa-

milii cu 302 credincioși, preot Ioan Bărburescu.

26. Găvojdia, biserica „Înălțarea Domnului“ 1928, 320 familii cu 962 credincioși, preot Emanoil Vântu.

27. Gruni, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1891, 77 familii cu 177 credincioși, preot Petru Pereș.

28. Herendești, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1931, 142 familii cu 398 credincioși, preot Petru Pârvoii.

29. Hezeriș, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1720, 76 familii cu 197 credincioși; filia Valea Lungă, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1914, preot Viorel Cinca.

30. Hisiaș, biserica „Sf. Gheorghe“ 1928, 85 familii cu 281 credincioși; filia Ghizela, fără lăcaș de cult, preot Moise Lazăr.

31. Hitiaș, biserica „Învierea Domnului“ 1901, 215 familii cu 719 credincioși, preot Alin Nelu Țenche.

32. Hodoș, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1897, 149 familii cu 447 credincioși; filia Darova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, preot Serioja Covaci.

33. Honorici, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1907, 108 familii cu 325 credincioși; filia Pădureni, capela „Nașterea Maicii Domnului“ 2002, preot Daniel Pele.

34. Ictar-Budinț, bisericile „Sf. Gheorghe“ 1866 și „Sf. Gheorghe“ 1909, 98 familii cu 187 credincioși, preot Ioan Liviu Bugariu.

35. Iosifalău, biserică în construcție, 92 familii cu 272 credincioși, preot Vasile Cosmin Chiroiu.

36. Jabăr, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1888, 158 familii cu 412 credincioși, preot Aurel Andrieș.

37. Jdioara, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1907, 161 familii cu 386 credincioși, preot Vali Petrică Ungar.

38. Jena, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1813, 130 familii cu 407 credincioși, preot Radu Mihail Copil.

39. Lugojel, biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena“ 1775, 184 familii cu 451 credincioși, preot Gabriel Petrescu.

40. Nițchidorf, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1999, 265 familii cu 845 credincioși, preot Laurian Popa.

41. Ohaba Forgaci, biserica „Învierea Domnului“ 1894, 156 familii

cu 450 credincioși, preot Nicolae Valentin Voicu.

42. Oloșag, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1730, 98 familii cu 280 credincioși, preot Constantin Ciurel.

43. Paniova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1932, 77 familii cu 168 credincioși, preot Tiberiu Brestovician.

44. Păru, bisericile „Nașterea Maicii Domnului“ 1875 și „Nașterea Maicii Domnului“ 1963, 109 familii cu 256 credincioși; filia Țipari, fără lăcaș de cult, preot Doru Ionescu.

45. Racovița, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1930, 270 familii cu 535 credincioși, preot Ciprian Berariu.

46. Rădmănești, biserica „Sf. Ilie“, 18 familii cu 38 credincioși, preot Ioan Munteanu.

47. Sacoșu Mare, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1860, 309 familii cu 775 credincioși, preot Vasile Răzvan Marinescu.

48. Sălbăgel, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1879, 91 familii cu 281 credincioși, preot Sergiu Hornyak.

49. Sălha, biserica „Sf. Gheorghe“ 1869, 210 familii cu 597 credincioși, preot Adrian Dumitru Avram.

50. Sârbova, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1909, 83 familii cu 251 credincioși, preot Ioan Petru Botoș.

51. Secaș, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1930, 59 familii cu 171 credincioși; filia Crivobara, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1810; filia Vizma, fără lăcaș de cult, preot Dragoș Bogdan Vasile.

52. Silagiu, biserica „Înălțarea Domnului“ 1835, 215 familii cu 703 credincioși, preot Gheorghe Luminos.

53. Sinersig, biserica „Sf. Dimitrie“ 1913, 133 familii cu 350 credincioși, preot Ionuț Bogdan.

54. Șanovița, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1796, 162 familii cu 480 credincioși, preot Cristian Bogdan Laichici.

55. Șuștra, biserica „Înălțarea Domnului“ 1887, 113 familii cu 263 credincioși, preot Marinela Pitău.

56. Tapia, biserica „Sf. Dimitrie“ 1870, 100 familii cu 247 credincioși; filia Armădia, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1924, 32 familii cu 73 credincioși, preot Daniel Cristian Rujoni.

57. Teș, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1929, 127 fami-

lii cu 322 credincioși; filia Brestovăț, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1927; filia Coșarii, fără lăcaș de cult; filia Hodoș, biserica „Învierea Domnului“ 1934; filia Lucareț, fără lăcaș de cult, preot Sebastian Pira.

58. Târgoviște, biserica „Învierea Domnului“ 1925, 117 familii cu 280 credincioși, preot Vasile Alin Stepan.

59. Topolovățu Mare, biserica „Sf. Gheorghe“ 1885, 320 familii cu 756 credincioși; filia Topolovățu Mic, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ 1997, preoți Pavel Ovidiu Foale și Ladislau Szasz.

60. V. V. Delamarina, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1908, 122 familii cu 329 credincioși, preot Cristian Narcis Tiron.

61. Visag, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1931, 56 familii cu 211 credincioși, preot Florin Avram.

62. Zgribești, biserica „Cuv. Chiriac Sihastrul“ 1848, 85 familii cu 180 credincioși, preot Petru Daminescu.

PROTOPOPIATUL SÂNNICOLAU MARE

305600 Sânnicolau Mare, str. A. Șaguna nr. 29, tel. 0256/371.175

Protopop: pr. ic. stavr. Marius Podereu

1. Sânnicolau Mare, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1903, 1.780 familii cu 5.100 credincioși, preoți: Gheorghe Chiriac, Călin Cioban și Marius Podereu.

2. Beba Veche, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1779, 218 familii cu 538 credincioși; filia Cherestur, fără lăcaș de cult, 10 familii cu 28 credincioși; filia Pordeanu, fără lăcaș de cult, 4 familii cu 10 credincioși, preot Florin Matyas.

3. Biled, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1982, biserică în construcție, 746 familii cu 1.607 credincioși, preot Marius Ruscu.

4. Bulgăruș, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1940, 340 familii cu 878 credincioși, preot Valentin Cazac.

5. Cenad, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1880, 464 familii cu 1.034 credincioși, preot Gheorghe Covaci.

6. Cheglevici, capela „Schimbarea la Față“ 1986, 75 familii cu

163 credincioși; filia Dudeștii Vechi, capela „Sf. Ap. Petru și Pavel“, 61 familii cu 131 credincioși.

7. Comloșu Mare, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1794, 786 familii cu 2.775 credincioși, preoți Cezar Alin Cojocar și Nicolae Bagiu.

8. Comloșu Mic, capela „Sf. Mare Mc. Dimitrie“, 120 familii cu 410 credincioși, preot Ion Andoni.

9. Gelu, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1991, 190 familii cu 421 credincioși, preot Vasile Sauca.

10. Gottlob, biserica „Sf. Ioan Botezătorul“ 1967, 286 familii cu 923 credincioși; filia Vizejdia, fără locaș de cult, 56 familii cu 113 credincioși, preot Aurel Văcărescu.

11. Grabați, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1949, 267 familii cu 780 credincioși, preot Cristian Capotă.

12. Iecea Mare, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1987, 575 familii cu 1265 credincioși, preot Ioan Ciprian Iancu Goguț.

13. Iecea Mică, capela „Sf. Ilie“ 1848, 189 familii cu 471 credincioși, preot Constantin Dinu Bîzgan.

14. Igrîș, biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“ 1819, 311 familii cu 878 credincioși, preot Gheorghe Băra.

15. Lenauheim, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1948, 411 familii cu 978 credincioși, preot Ștefan Aurelian Ciucur.

16. Lovrin, biserica „Sf. Nicolae“ 1972, 525 familii cu 1.270 credincioși, preot Paul Cosmin Iosivuț.

17. Nerău, biserica „Pogorârea Sf. Duh“ 1910, 233 familii cu 713 credincioși, preot Valer Coca.

18. Periam, biserica „Nașterea Maicii Domnului“ 1926, 820 familii cu 3.120 credincioși, preot Valer Cioica.

19. Pesac, biserica „Înălțarea Domnului“ 1810, 287 familii cu 742 credincioși, preot Svetozar Mladenov.

20. Saravale, biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena“ 1898, 445 familii cu 1.258 credincioși, preot Dan Șirianțu.

21. Satchinez, biserica „Sf. Dumitru“ 1804, 527 familii cu 1.669 credincioși, preot Mihai Herghelegiu.

22. Sânpetru Mare, capela „Sf. Gheorghe“ 1850, 250 familii cu

800 credincioși, preot Ștefan Dumitrescu.

23. Sânpetru Mic, capela „Nașterea Maicii Domnului“ 1985, 69 familii cu 200 credincioși, preot Gheorghe Eugen Vițelar.

24. Șandra, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1985, 499 familii cu 1.300 credincioși, preot Nicolae Andreescu.

25. Teremia Mare, capela „Pogorârea Sfântului Duh“ 1994, 468 familii cu 1.658 credincioși, filia Teremia Mică, capela „Cuvioasa Paraschiva“ 2005, 82 familii cu 320 credincioși, preoți Liviu Bogos și Viorel Răzvan Pescar.

26. Tomnatic, capela „Nașterea Maicii Domnului“ 1980, biserică în construcție 2015, 470 familii, cu 1.850 credincioși, preot Alexandru Ciovârname.

27. Uihei, capela „Nașterea Maicii Domnului“ 1937, 93 familii cu 224 credincioși, preot.

28. Valcani, biserica „Cuvioasa Paraschiva“ 1789, 238 familii cu 603 credincioși, preot Ilie Faur.

29. Variaș, biserica „Pogorârea Sfântului Duh“ 1992, 416 familii cu 1.147 credincioși, preot Eftimie Cristea.

PROTOPOPIATUL TIMIȘOARA I

**300199 Timișoara, Piața Alexandru Mocioni nr. 9,
tel. 0256/496699**

Protopop: pr. ic. stavr. dr. Ioan Bude

1. Timișoara – Blașcovici, capela „Sf. Mare Mucenic Gheorghe” și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, biserică în construcție 2012, 974 familii, 2.152 credincioși, preot Gheorghe Moșneguț și diacon George Giurgiu.

2. Timișoara – Calea Aradului, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 2003, 2.674 familii cu 7.800 credincioși, preoți: Iosif Hânda, Daniel Dumitru Pop, Andrei Lehaci și diacon Flavius Unc.

3. Timișoara – Cetate, biserica „Sf. M. Mc. Dimitrie“, 729 familii, 1.162 credincioși, preoți: Marcel Vlaicu, George Dimoiu, Ioan

Vasiescu și diacon Cătălin Burlacu.

4. Timișoara – Fratelia, biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel“, 1963, 3.334 familii cu 9.143 credincioși, preoți: Ioan Bălăngean, Ioan Drăgănescu, Alexandru Ranca și arhidiacon Timotei Anișorac.

5. Timișoara – Freidorf, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1975, 1.608 familii cu 4.413 credincioși, preoți: Petru Itineanțu, Claudiu Roșoiu și Daniel Mateia.

6. Timișoara – Iosefin, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1936, 4.091 familii cu 12.424 credincioși, preoți: Ionel Popescu, Florin Carebia, Eugen Babescu, Emanoil Petrulescu și diacon Marius Adrian Rumeaga.

7. Timișoara – Mehala, biserica „Înălțarea Domnului“, 1937, 2.578 familii cu 6.337 credincioși, preoți: Cristian Constantin, Grigore Mera, Eduard Tănase și diacon Laurențiu Bagiu.

8. Timișoara – Nord, biserica „Sfântul Ierarh Nicolae“, 2007, 703 familii, 1.855 credincioși, preoți Romeo Ionuț Dumitrașcu și Adrian Floca.

9. Timișoara – Ronaț, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1994, 1.026 familii cu 2.714 credincioși, preoți Timotei Sbera și Marius Mircia și arhidiacon dr. Ion Alexandru Ardereanu.

10. Timișoara – Zona Dacia, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 2003, 4.515 familii cu 10.278 credincioși, preoți: Ioan Bude, Adrian Chermeleu, Florin Ionuț Filip, Gheorghe Itineanț și Ioan Rujoni.

11. Timișoara – Zona Steaua, biserică în construcție 2007, 645 familii cu 1.835 credincioși, preoți: Ioan Mezinca și Ion Ache Novac.

12. Bărăteaz, biserica „Cuv. Paraschiva“ 1836, 141 familii cu 360 credincioși, preot Ion Danciu.

13. Becicherecu Mic, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1909, 511 familii cu 1.331 credincioși, preot Ioan Jurji.

14. Beregsău Mare, biserica „Sf. Gheorghe“, 1810, 349 familii cu 874 credincioși, preot Semenici Sârbu.

15. Beregsău Mic, biserica „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul“, 2010, 162 familii cu 516 credincioși, preot Nicolae Dale.

16. Bobda, biserica „Sf. Ev. Luca“, 1864, 261 familii cu 477 credincioși, preot Simon Petruț.

17. Călăcea, biserica „Sf. Mc. Gheorghe“, 1812, 140 familii cu 364 credincioși, preot Ioan Mura.
18. Carani, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“, 1947, 145 familii cu 453 credincioși, preot Sorin Ghilezan.
19. Cărpiniș, biserica „Sf. Mare Mc. Dimitrie“, 1994, 682 familii cu 1.802 credincioși, preoți Gheorghită Cristian Popa și Macedon Cotuțiu.
20. Cenei, capela „Adormirea Maicii Domnului“, 1997, 179 familii cu 394 credincioși, preot Mihai Iustin Ierima.
21. Checea Română, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1856, 184 familii cu 410 credincioși, preoți Gheorghe Cucu și Cristian Preian.
22. Chișoda, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1735, 633 familii cu 1.979 credincioși, preoți Traian Debucean și Dragoș Debucean.
23. Cornești, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1875, 157 familii cu 512 credincioși, preot Ștefan Șișu.
24. Crai Nou, biserica „Sf. Ilie“, 1946, 135 familii cu 290 credincioși; filia Rudna, fără lăcaș de cult, preot Aurel Fediuc.
25. Dinaș, capela „Sf. Împărați Constantin și Elena“, 1989, 247 familii cu 686 credincioși; filia Sânmartinul Sârbesc, capela „Sf. Împărați Constantin și Elena“, preot Vasile Balogh.
26. Dudeștii Noi, biserica „Sf. Dimitrie“, 1968, 420 familii cu 1.116 credincioși, preot Ionuț Cristea.
27. Foeni, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1875, 294 familii cu 791 credincioși; filia Cruceni, capelă în construcție, preot Nicolae Strizu.
28. Giroc, biserica „Sf. Dimitrie“, 1759, 740 familii cu 2.556 credincioși, preoți Marius Iulian Șonea și dr. Adrian Covan.
29. Giulvăz, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1725, 320 familii cu 940 credincioși; filia Ivanda, biserica „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș“, 2007, preot Cornel Bercea.
30. Hodoni, biserica „Sf. Dimitrie“, 1812, 270 familii cu 880 credincioși, preot Ion Burdea.
31. Ionel, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“ în construcție 2011, 110 familii cu 320 credincioși, preot Vlad Stupariu.

32. Jimbolia, biserica „Buna Vestire“, 1942, 1.558 familii cu 4.674 credincioși, preoți Petru Alexa și Grigore Marița.
33. Orțișoara, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1972, 404 familii cu 1.132 credincioși, preot Ionuț Mura.
34. Parța, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1896, 241 familii cu 605 credincioși, preot Simion Bistran.
35. Peciu Nou, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 2010, 743 familii cu 1.830 credincioși, preot Tiberiu Benescu.
36. Pustiniș, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1925, 126 familii cu 318 credincioși; filia Otelec, fără lăcaș de cult, preot Dan Spătaru.
37. Săcălaz, capela „Pogorârea Sf. Duh“, 1937, biserică în construcție, 475 familii cu 1.708 credincioși, preoți: Ionel Maftעי și Cosmin Drugan.
38. Sănandrei, biserica „Sf. Dimitrie“, 1834, 521 familii cu 1.185 credincioși, preot Alecu Radu.
39. Sânmihaiu German, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1843, 143 familii cu 428 credincioși, preot Toma Cătălin Albai.
40. Sânmihaiu Român, biserica „Sf. Gheorghe“, 1724, 460 familii cu 1.268 credincioși, preoți Pompiliu Rediș și Dan Dumitru Gârjoabă.
41. Seceani, biserica „Sf. Nicolae“, 1848, 140 familii cu 295 credincioși, preot Dorin Ștefănuț.
42. Șag, biserica „Adormirea Maicii Domnului“ 1776, 449 familii cu 1.360 credincioși, preot Florin Băran.
43. Uivar, capela „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril“, 1890; biserica „Sf. Proroc Ilie Tesviteanul“, 1997, 251 familii cu 722 credincioși; filia Răuți, biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorul“, 1996; filia Sânmartinul Maghiar, fără lăcaș de cult, preot Călin Nicolae Tiberiu.
44. Urseni, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1890, 281 familii cu 1.013 credincioși; filia Rudicica, fără lăcaș de cult, preot Nicolae Orlando Văran.
45. Utvin, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1714, 382 familii cu 1.146 credincioși, preot Ovidiu Cucec.

PROTOPOPIATUL TIMIȘOARA II

Piața Alexandru Mocioni nr. 9, Timișoara, 300199

Telefon: 0372717840

Protopop: pr. ic. stavr. Mircea Szilagyi

1. Timișoara – Aeroport, biserica „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“, 181 familii cu 436 credincioși, preot Doru Melinescu.

2. Timișoara – Calea Lugojului, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1.746 familii cu 3.601 credincioși, preoți Ioan Mircea Toie și Daniel Trăilă.

3. Timișoara – „Sf. Arhid. Ștefan“ – Calea Martirilor, 3.521 familii cu 7.859 credincioși, preoți: Ion Florentin Jura, dr. Sorin VasIU și Alin Cuza.

4. Timișoara – Ciarda Roșie, capela „Adormirea Maicii Domnului“, biserică în construcție 2010, 487 familii cu 1.356 credincioși, preot dr. Adrian Carebia.

5. Timișoara – Elisabetin, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1784, 4.474 familii cu 12.532 credincioși, preoți: Cristian Niculescu, Ioan Petraș, Nichifor Tănase, Bogdan Neaga și Petru Suru.

6. Timișoara – Fabric, biserica „Sf. Ilie și Sf. Spiridon“, 1913, 1.177 familii cu 2.697 credincioși, preoți: Cosmin Panțuru, Daniel Alic și Nicolae Morar și diacon Dorin Căținean.

7. Timișoara – Fabric Est, biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena“, 1945, 284 familii cu 770 credincioși, preot Cristian Aurel Tomescu.

8. Timișoara – Fabric Vest, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1.010 familii cu 2.677 credincioși, preoți: Constantin Jinga, Cristian Pavel, Robert Nedelcu și Valentin Boancheș.

9. Timișoara – Ghiroda Nouă, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1986, 518 familii cu 1.673 credincioși, preoți: Mircea Szilagyi, Vlad Muntean și Daniel Sabău.

10. Timișoara – Pădurea Verde, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1746, 481 familii cu 1.209 credincioși, preoți: Aurel Filip și Alin Scridon.

11. Timișoara – Plopi, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“, 1969, 412 familii cu 1.120 credincioși, preoți Zaharia Pereș și Valentin Benchea.

12. Timișoara, „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“, în organizare, fără locaș de cult, 136 familii cu 383 credincioși, preot Cătălin Goia.

13. Timișoara „Sfinții Cosma și Damian“, biserică, 2012, Spitalul Județean, 1.134 familii cu 2.326 credincioși, preoți: Cosmin Dan și Ionel Manuel Popescu.

14. Timișoara – Viile Fabric, biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“, 1997, 4.996 familii cu 11.820 credincioși, preoți: Marius Sfercoci, Sorin Lungoci și Petru Drăghicescu.

15. Timișoara – Zona Pârvan, biserica „Bunavestire“ (biserica studenților), 2000, 312 familii cu 571 credincioși, preot Marius Ioana.

16. Timișoara – Zona Soarelui, biserica „Sf. Nicolae“, 2006, 3.081 familii cu 7.702 credincioși, preoți: Eugen Murgu, Valer Budiul și Cristian Miloș și diacon Teodor Lucian Turcuș.

17. Timișoara – Zona Soarelui Sud, biserica „Sf. Nicolae“, 261 familii cu 721 credincioși, preot Voinea Ijeconi.

18. Timișoara – Zona Tipografilor, biserica „Sfânta Cuvioasa Paraschiva“, 1.125 familii cu 2.561 credincioși, preoți Ioan Dumitriu, Nicolae Lupșescu și Vasile Cuc.

19. Albina, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1981, 124 familii cu 332 credincioși, preot Dumitru Marius Ursu.

20. Alioș, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1826, 281 familii cu 731 credincioși, preot Radu Ioan Meșter.

21. Bazoșu Nou, biserica „Cuv. Paraschiva“, 1961, 95 familii cu 299 credincioși, preot Dorin Muntean.

22. Bazoșu Vechi, biserica „Sf. Gheorghe“, 1901, 239 familii cu 592 credincioși, preot Cristian Gabriel Băican.

23. Bencecu de Jos, biserica „Sf. Nicolae“ 1899, 75 familii cu 120 credincioși; filia Bencecu de Sus, capela „Sf. Ioan Botezătorul“, 1976, 175 familii cu 750 credincioși, preot Viorel Vasile Mănea.

24. Berini, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1975, 127 familii cu 328 credincioși; filia Tormac, fără lăcaș de cult, 103 familii cu 178 credincioși, preot Ion Borchescu.

25. Bucovăț, biserica „Sf. Gheorghe“, 1935, 253 familii cu 678 credincioși, preot Gheorghe Ștefan.

26. Buzad, biserica „Sf. Nicolae“, 1962, 86 familii cu 175 credincioși; filia Șarlota, fără lăcaș de cult, 126 familii cu 247 credincioși, preot Mihai Botiz.

27. Cerneteaz, biserica „Sf. Nicolae“, 1841, 252 familii cu 689 credincioși, preot Iulian Mățiș.

28. Chevereșu Mare, biserica „Înălțarea Domnului“, 1800, 179 familii cu 415 credincioși, preot Viorel Blidariu.

29. Comeat, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1912, 13 familii cu 26 credincioși; filia Altringen, fără lăcaș de cult, 7 familii cu 17 credincioși; filia Bogda, capelă, 25 familii cu 60 credincioși; filia Sintar, fără lăcaș de cult, 7 familii cu 22 credincioși, preot.

30. Covaci, biserica „Sf. Dimitrie“, 1995, 136 familii cu 500 credincioși, preot Vergică Simion.

31. Dragșina, biserica „Sf. Apostoli Petru și Pavel“, 1869, 118 familii cu 313 credincioși, preot Ionel Simion.

32. Dumbrăvița, biserica „Sf. Vasile“, 2005, 400 familii cu 1.300 credincioși, preoți Vasile Baboș și Adrian Nicola

33. Dumbrăvița Banat II, biserică în construcție, 2017, 389 familii cu 1.162 credincioși, preoți Adrian Crașovan și Dan Oancea.

34. Fibiș, biserica „Sf. Gheorghe“, 1812, 414 familii cu 1.132 credincioși, preot Ioan Bolbos.

35. Ghiroda, biserica „Sf. Gheorghe“, 1939, 807 familii cu 2.747 credincioși, preoți: Caius Andrașoni și Ioan Ciprian Cristea.

36. Giarmata, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1972, biserică în construcție 2006, 806 familii cu 4.583 credincioși, preoți Ioan Sălvan și Mihai Venter.

37. Giarmata Vii, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1938, 338 familii cu 859 credincioși, preoți Vasile Suciuc și Ioan Mermeze.

38. Herneacova, biserica „Învierea Domnului“, 1870, 138 familii cu 320 credincioși; filia Sălciua Noua, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1951, 7 familii cu 15 credincioși; filia Nadăș, 17 familii cu 37 de credincioși, preot Sorin Frujină.

39. Ianova, biserica „Sf. Gheorghe“, 1836, 284 familii cu 738 cre-

dincioși, preot Ionuț Vântu.

40. Icloda, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1901, 81 familii cu 228 credincioși, preot Florian Maxim.

41. Izvin, biserica „Sf. Ap. Toma“, 1786, 192 familii cu 535 credincioși, preot Ciprian Ștefoni.

42. Mașloc, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 2006, 134 familii cu 260 credincioși; filia Remetea Mică, capela „Nașterea Maicii Domnului“, 1979, 50 familii cu 111 credincioși, preot Iliia Pavlovici Pătruț.

43. Moșnița Nouă, biserica „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul“, 2007, 317 familii cu 915 credincioși, preot Ionică Gâță.

44. Moșnița Veche, biserica „Înălțarea Domnului“, 1912, 245 familii cu 691 credincioși, preot Pavel Indru.

45. Murani, biserica „Sf. Gheorghe“, 1845, 81 familii cu 321 credincioși, preot Petre Temelie.

46. Pișchia, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1991, 294 familii cu 805 credincioși, preot Lucian Spath.

47. Recaș I, biserica „Pogorârea Sf. Duh“, 1924, 410 familii cu 1.006 credincioși, preot Constantin Timariu.

48. Recaș II, capela „Sf. Apostoli Petru și Pavel“, 2003, biserică în construcție, 379 familii cu 1.136 credincioși; filia Stanciova, capela „Sfântul Ierarh Nicolae“, 1927, 65 familii cu 87 credincioși, preot Aurelian Milă.

49. Remetea Mare, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1911, 290 familii cu 879 credincioși, preot Vasile Ciotău.

50. Sacoșu Turcesc, biserica „Sf. Ilie“, 1925, 215 familii cu 559 credincioși, preot Cristian Păiș.

51. Sănandrei Colonie, capela „Sf. Ilie“, 2001, 70 familii cu 191 credincioși, preot Teodor Cocan.

52. Stamura Română, biserica „Învierea Domului“, 1862, 170 familii cu 320 credincioși; filia Otvești, fără lăcaș de cult, 34 familii cu 107 credincioși, preot Ștefan Marenic.

53. Uliuc, biserica „Adormirea Maicii Domnului“, 1922, 119 familii cu 274 credincioși, preot Ovidiu Groza.

54. Unip, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1912, 82 familii

cu 211 credincioși, preot Eugen Aurel Jurca.

55. Vucova, biserica „Nașterea Maicii Domnului“, 1895, 57 familii cu 138 credincioși, preot Sorin Galeriu.

PARACLISE MITROPOLITANE

Învierea Domnului, în curtea reședinței mitropolitane, Blv. C.D. Loga nr. 5-7

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Evanghelist Luca, în curtea Colegiului Național C.D. Loga, Blv. C.D. Loga nr. 37.
Slujitori: preot Cristian Feraru și ieromonah Rafael Povîrnaru

ALTE BISERICI

Biserica „Buna Vestire” din incinta Inspectoratului județean de Poliție

Slujitor: Cristian Răduică

PREOȚI CU MISIUNE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Timișoara

La spitale: Cosmin Dan, Ionel Manuel Popescu, Dorian Oprișor, Vasile Cojocar, Silviu Damșe, Gabriel Marineasa, Nicolae Zisu și Oliviu Crișan

La penitenciar: suplinește preotul Irinel Dinu

La armată: dr. Radu-Cosmin Bogdan

La hipoacuzici: Eugen Bendariu

La Direcția pentru protecția copilului: Horia Rodean

Biserica „Buna Vestire” din incinta Inspectoratului județean de Poliție

Slujitor: Cristian Răduică

Lugoj

La armată: Emanuel Gafița

Ciacova

La căminul de bătrâni: Adrian Ioan CoHuț

Gătaia

La spitalul de psihiatrie: Iulian Popa și Matei Codruț

Jebel

La spitalul de psihiatrie: Ioan Vasile Cheregi

Găvojdia

La centrele de plasament: Radu Pamfil

CRONICA ANULUI 2019

HIROTONII

Întru preot

Valentin Benchea – Centrul eparhial

Claudiu Timotei Bihoi – Jupani

Iuliu Mihail Ursu – Macedonia

Radu Mihai Codreanu – Folea

Pavel Zizica – Moravița

HIROTESII

Întru iconom stavrofor

Virgil Roșu – Pădureni

Romel Neamțu – Luncani

Întru iconom

Ilie-Ioan Faur – Valcani

Călin Lazăr – Fărășești

Marius Ruscu – Biled

Georgel Jilavu – Surducu Mic

Întru sachelar

Valentin Voicu – Ohaba Forgaci

PREOȚI PENSIONAȚI

Ioan Viorel Râncu – Timișoara Elisabetin

Gavrilă Creța – Timișoara Calea Lugojului

Petru Toma – Săcălaz

Mihai Petrovici – Timișoara Viile Fabric

PREOȚI DECEDAȚI

Activi

Valer Ioan Vasii – Bârna

Pensionari

Ilie Stoca – Timișoara

Ioan Suba – Timișoara

Bujor Damșa – Lugoj

Grigore Pușcaș – Temerești

Ioan Viorel Râncu – Timișoara

MĂNĂSTIRI ȘI SCHITURI

Mănăstirea Timișeni

(de călugărițe, 37 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul“ – 29 august și „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș“ – 15 septembrie

Adresa: comuna Șag, județul Timiș

Telefon: 0256/394885

Acces: Rutier: DN 59 Timișoara, spre Sud – com. Șag (14 km).

C.F.: Timișoara – Reșița, halta Timișeni

Stareță: monahia stavroforă Casiana Șimon

Slujitori: arhim. Simeon Stana, pr. ic. stavr. Marius Florescu și protos. Mihail Duma

Este ctitoria mitropolitului Vasile Lazarescu, din anul 1944. A fost înzestrată prin osteneala exarhului mănăstirilor din Banat din acea vreme, Justinian Dalea. Serviciile religioase se oficiau la început în capela amenajată în interiorul imobilului. Desființată în timpul regimului comunist, a fost reorganizată prin stăruința Mitropolitului dr. Nicolae Corneanu.

Prima biserică s-a construit între 1968–1972. Pictura a fost executată de Victor Jurca din Lugoj, iar sfințirea lăcașului s-a făcut la 29 august 1972. Între timp s-a mai construit o clădire în care există stăreția, trapeza și o parte din chilii. După 1990 s-a dat în folosință un corp de clădire pentru pelerini.

În 2002 a început construcția unei biserici noi, a cărei piatră de temelie s-a pus în 10 mai, de praznicul Izvorul Tămăduirii, de către Mitropolitul Nicolae Corneanu. Tot atunci sa început construcția unui nou corp administrativ, finalizat în anul 2011.

În ziua de 4 iulie 2009, mănăstirea a fost vizitată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, aflat în vizită canonică în eparhia Timișoarei.

Biserica nouă a fost târnosită la data de 29 august 2012 de către P.S. Episcop-vicar Paisie Lugojanul.

În anul 2016 s-a împodobit cu pictură în mozaic aghiazmatarul din curtea mănăstirii.

Între 2015-2016 s-a construit un nou corp administrativ în incinta mănăstirii, pe locul vechii bucătării.

La 12 ianuarie 2020 I.P.S. Mitropolit Ioan a sfințit noul paraclis de iarnă cu hramurile: Întâmpinarea Domnului și Sf. Ierarh Ambrozie al Mediolanului, pictat și înzestrat prin osteneala arhimandritului Simeon Stana și a binefăcătorilor.

Mănăstirea „Izvorul Miron“ (de călugărițe, 8 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul“ – 20 iulie și „Izvorul Tămăduirii“ – vinerea din săptămâna Luminată

Adresa: sat Românești, comuna Tomești, județul Timiș

Telefon: 0256/334657

Acces: Rutier: DN 68 A Lugoj, Traian Vuia (21 km) – Făget (15 km) – Coșava (11 km), ramificație la dreapta, DL 108 spre Românești (5 km)

Stareță: monahia Harisa Cruceanu

Slujitori: ierom. Marcu Borgovan și ierom. Eftimie Voaides

În anul 1910, episcopul Miron Cristea, viitorul patriarh, a făcut o vizită canonică în parohiile din aceste locuri și sesizând frumusețea peisajului, a hotărât zidirea unei mănăstiri pe locul numit „Balta caldă“. Temelia bisericii s-a pus în anul 1912, biserica zidindu-se prin dania episcopului Miron Cristea și a familiei Glava din Românești. A fost terminată în 1929 și inaugurată în 1931. În 1980 au început lucrările de restaurare a acestui așezământ, iar biserica a fost repictată, astfel că, la 20 iulie 1991, când se prăznuiește și hramul, a fost resfințită.

După 1995 s-au efectuat ample lucrări de construcție: un paraclis, trapeza, un corp de chilii, bibliotecă, spații de cazare, etc.

În 8 iunie 2003 s-a sfințit noul paraclis cu hramul „Izvorul Tămăduirii“ prin Preasfințitul Episcop Lucian al Caransebeșului, pe atunci episcop-vicar al eparhiei Timișoarei. La 20 iulie același an s-a târnosit paraclisul de vară, aflat în curtea așezământului.

Biserica veche a mănăstirii se află în faza de reconstrucție.

Începând cu anul 2015, la inițiativa Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan, mănăstirea a primit destinație pentru călugărițe, fiind aduse aici câteva monahii din Episcopia Covasnei și Harghitei, împreună cu preotul lor duhovnic.

Mănăstirea Săraca (de călugări, 7 viețuitori, viață de obște)

Hram: „Schimbarea la Față“ – 6 august și „Bunavestire“ – 25 martie

Adresa: sat Șemlacu Mic, comuna Șemlacu Mare, județul Timiș
Telefon: 0256/410005

Acces: Rutier: DN 59 Timișoara, spre Sud – Voiteg (30 km), ramificație la dreapta, spre Gătaia (19,5 km) – ramificație la dreapta, DL spre Butin – Șemlacu Mic (21 km)

Stareț: arhimandrit Climent Vântu

Slujitori: arhim. Climent Vântu și protos. Iov Crețu

Mănăstirea Săraca este cea mai veche din eparhie, fapt pentru care macheta bisericii a fost inclusă în stema Arhiepiscopiei Timișoarei.

Originea mănăstirii nu se cunoaște cu certitudine. După unii istorici, ar data din secolele XIII–XIV. Un document papal din 1204 arată limpede că în părțile Șemlacului existau numeroase mănăstiri „grecești“, adică ortodoxe și numai una catolică. Mai mult ca sigur, ca și construcție de lemn, această mănăstire de la Șemlac a ființat și în secolul al XII-lea. Structura ei din lemn va fi fost înlocuită ulterior cu alta de zid. Într-adevăr, cercetările arheologice au propus o datare a respectivului așezământ monahal în a doua jumătate a secolului XIV (cf. pr. prof. dr. Vasile Muntean).

Alți cercetători, pornind de la vechiul strat de pictură, susțin că mănăstirea a fost zidită în secolele XVI–XVII. Din analiza documentelor istorice, reiese că între anii 1270–1271 mănăstirea desfășura o bogată activitate. Informații suplimentare datează de la începutul secolului al XV-lea, când superiorul călugărilor franciscani raporta că mănăstirea este o apărătoare a „schismaticilor“, adică a ortodocșilor.

În anul 1780, mănăstirea nemaiputând plăti dările către Coroană este scoasă la licitație și cumpărată de familia Ostoici, care va folosi biserica pentru adăpostirea criptei familiale, până în anul 1934.

În 1865 mănăstirea se găsea în paragină. Între 1934–1939 se află sub oblăduirea Episcopiei Caransebeșului, iar mai târziu sub aceea a Arhiepiscopiei Timișoarei. Din 1948 și până în 1987 a fost utilizată de parohia Șemlacu Mic. În anul 1987, la stăruința Mitropolitului dr. Nicolae Corneanu, și-a redobândit statutul de mănăstire.

Așezământul a fost complet restaurat și așezat în bună stare de funcționare. În anul 1996 i s-a adăugat o clădire nouă pentru chilii. În anii din urmă sau reconstruit din temelii stăreția și paraclisul de iarnă cu hramul „Bunavestire“, târnosit de către Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul la data de 6 august 2007.

În ultimii ani la mănăstire s-au derulat unele lucrări de construcție: trapeză, spații de cazare, ș.a.

În cursul anului 2016 s-a asfaltat drumul până la mănăstire (de la Șemlacu Mare).

Mănăstirea Cebza

(de călugărițe, 22 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Înălțarea Sfintei Cruci“ – 14 septembrie

Adresa: sat Cebza, orașul Ciacova, județul Timiș

Acces: Rutier: DN 59 (E 94) Timișoara, spre Sud – Jebel (18 km) – ramificație la dreapta, DL spre Sud-Vest – Ciacova (9 km) – Cebza (7 km)

Stareță: monahia Eufimia Ciocloda

Slujitor: protos. Serafim Grozăvescu

Despre timpul când s-a construit biserica mănăstirii, aflată azi în mijlocul cimitirului parohial și despre călugăriile care au viețuit aici nu se știu prea multe. Primele informații se află în istoriografia străină care vorbește de existența unui vechi locaș de închinare și de izvorul aflat sub altarul bisericii, considerat de credincioși ca având puteri vindecătoare. Tradiția atribuie bisericii mănăstirești de la Cebza origini mult anterioare secolului al XVIII-lea, actuala construcție fiind

continuatoarea mai multor înaintașe, care au fost ridicate pe locul celei de astăzi. Sub denumirea de „mănăstire“, la Cebza găsim unele însemnări pe cărțile vechi bisericești. Astfel pe fila unui Antologhion este următoarea însemnare: „Biserica s-a zidit la 1758 cu turn de lemn“, amintind și de înnoirile care s-au făcut în 1780 și 1815. Pe fila manuscrisului unei Evanghelii găsim scris cu cirilică următoarele: „În curgerea anului 1850 s-au acoperit mănăstirea cu cheltuiala bisericii prin rânduiala tutorilor (epitropilor) Vitu Chirică și Păun Tradii, iar preoții Trăilă Musteț, Andrei Olariu, Ioan Petrovici și Grigorie Petcu capelan...“. O altă însemnare spune: „Spre aducerea aminte. În curgerea anului 1882 s-au acoperit sfânta mănăstire cu șindrila de nou cu cheltuiala bisericii prin preotul Alexandru Bugariu și George Treta chinez (primar) și Simion Treta ca tutore la sfânta mănăstire“.

Biserica veche, monument istoric, aflată actualmente în cimitirul satului, purtând hramul „Înălțarea Sfintei Cruci“, este construită din lemn, în formă dreptunghiulară, fiind de o simplitate impresionantă, având fundația din cărămidă, iar pereții din bârne de stejar, peste care s-a aplicat tencuială și acoperișul din șindrila.

La stăruința vrednicului de pomenire Mitropolit Nicolae Corneanu, în anul 1996 s-a reactivat acest vechi așezământ monahal pentru călugărițe. Slujbele se oficiază acum în biserica din incinta corpului nou de clădire, finalizat în anul 2006.

Se află în construcție o parte din incinta mănăstirească constând din: zid împrejmuitoar, clopotniță, dependințe ș.a.

Mănăstirea Petroasa Mare (de călugări, 4 viețuitori, viață de obște)

Hram: „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil“ – 8 noiembrie și Duminica Tuturor Sfinților (prima după Rusalii)

Adresa: sat Petroasa Mare nr. 321, comuna Victor Vlad Delamarina, județul Timiș

Acces: Rutier: DL 136 Lugoj – Herendești – Petroasa Mare (6 km)

Stareț: ierom. Ștefan Mateș

Slujitori: ierom. Ștefan Mateș, preot Mugurel Sava și ierod. Iacov Mohaupt

Așezământul a fost ctitorit de monahia Mihaela și nepotul acesteia, Constantin Drădean, care au cumpărat un teren proprietate personală la marginea satului. În 1995 Consiliul Eparhial aprobă înființarea mănăstirii, cu destinație pentru călugări. La 22 februarie 1996 sa obținut aprobarea Sfântului Sinod. În același an au început lucrările de construcție, iar sfințirea noului așezământ monahal sa făcut de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea aceea episcopvicar la Timișoara, la 26 august 2001, când erau deja finalizate parțial biserica și corpul de chilii.

În curs de pictare se află biserica, urmând ca în curând să înceapă construcția unei alte părți din incinta așezământului.

Mănăstirea Fârdea (de călugărițe, 14 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Adormirea Maicii Domnului“ – 15 august și „Sfânta Cuvioasă Paraschiva“ – 14 octombrie

Adresa: comuna Fârdea, județul Timiș

Telefon: 0256/335473

Acces: Rutier: DN 68A Lugoj–Făget–Deva, din Traian Vuia (21 km) ramificație la dreapta DJ 681A spre Surduc Mic – Fârdea (11 km).

Stareță: monahia Antonia Sfrijan

Slujitori: ierom. Maxim Anton și ierom. Nectarie Arvai

A fost înființată în anul 2001 cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, mai întâi ca schit. Piatra de temelie s-a pus de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea aceea episcopvicar al eparhiei Timișoarei, la 12 august 2001. Este așezată în vecinătatea lacului de acumulare Surduc. Serviciile religioase se oficiază în biserica nou construită și sfințită la 12 octombrie 2003. În anul 2004 au fost finalizate lucrările la chilii, așezate sub formă de căsuțe de jur împrejurul bisericii, precum și turnul clopotniță. În ultimii ani s-au construit corpul principal de chilii și stăreția.

În atelierile de croitorie și broderie se confecționează veșminte clericale și acoperăminte pentru biserică: prapori, epitafe ș.a.

Mănăstirea Luncanii de Sus (de călugărițe, 3 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Acoperământul Maicii Domnului“ – 1 octombrie și „Sfinții Împărați Constantin și Elena“ – 21 mai

Adresa: sat Luncanii de Sus, comuna Tomești, județul Timiș

Acces: A1 Timișoara – Făget – Margina, coborâre, apoi ramificație spre dreapta DL Curtea - Românești – Tomești – Luncanii de Jos (16 km)

Stareță: monahia stavroforă Filoteea Nistor

A fost înființată în anul 2001 cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, mai întâi ca schit. Piatra de temelie s-a pus de către P.S. Episcop Lucian al Caransebeșului, pe vremea când era episcopvicar la Timișoara, la 12 august 2001. Biserica, sfințită în anul 2003, la fel ca întreg așezământul, este din lemn și impresionează prin dimensiunile sale. Alte lucrări de construcție s-au desfășurat între anii 2001–2006. Mănăstirea are și o mică gospodărie proprie. Un corp administrativ nou s-a finalizat în cursul anului 2015.

La 1 octombrie 2015 Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan a sfințit troița aflată la intrarea pe drumul ce urcă spre mănăstire, din drumul local Valea lui Liman – Luncanii de Jos.

Aici a viețuit în ultimii ani de viață părintele arhimandrit Ieronim Stoican († 2011), cunoscut ca preot de mir la mai multe parohii din județul Timiș și apoi ca ieromonah slujitor la mănăstirea Vasiova din județul Caraș-Severin.

Mănăstirea Morisena (de călugărițe, 3 viețuitoare, viață de obște)

Hram: „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul“ – 24 iunie

Adresa: comuna Cenad, județul Timiș

Acces: DN6 Timișoara–Sânnicolau Mare–Cenad, 75 km N de Timișoara, se află la hotarul comunei Cenad și se vede de pe șosea.

Stareță: monahia Ștefania Fronea

Slujitor: ierom. Matei Hădărig

A fost înființată în anul 2003, pe temeiul faptului că la Cenad (vechea Morisena) exista în jurul anului 1002 o mănăstire de călugări răsăriteni, una dintre cele mai vechi atestată documentar pe teritoriul țării noastre. S-a considerat că prezența unui locaș monahal în această parte a eparhiei ar contribui la revigorarea vieții bisericești.

La 24 iunie 2005 s-a târnosit biserica prin P.S. Episcop-vicar Lucian Lugojanul. Tot atunci s-au binecuvântat corpul principal de clădire și paraclisul de vară, toate construite în plin câmp, pe un teren altădată arabil.

Mănăstirea Dobrești (de călugări, 3 viețuitori, viață de obște)

Hram: „Sfânta Cuvioasă Paraschiva“ – 14 octombrie, „Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul“ – 20 iulie și „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare“ – 2 iulie

Adresa: sat Dobrești, comuna Bara, județul Timiș

Telefon: 0256/333199

Acces: rutier:

Varianta I: E 70 Timișoara–Lugoj, la intrare în Coștei ramificație la stânga, DL 85 Balinț–Bara, ramificație la dreapta spre Lăpușnic–Dobrești

Varianta II: DN 68A Făget–Lugoj, ramificație la dreapta spre Mânăștur, spre Bethausen pe DJ 609B, ramificație la dreapta, Cladova–Ohaba Lungă, ramificație spre Dobrești

Stareț: protosinghel Matei Buliga

Slujitori: protos. Matei Buliga și ierod. Pantelimon Chirilă

S-a înființat în anul 2003, la inițiativa și cu stăruința Preafericitului Părinte dr. Daniel Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la acea vreme mitropolit al Moldovei și Bucovinei, originar din Dobrești, care a achiziționat un teren pentru construcția așezământului.

În prezent, obștea monahilor locuiește într-o casă din sat care a fost achiziționată în anul 2003, împreună cu câteva grădini.

La 23 octombrie 2005, cu binecuvântarea Chiriarhul locului, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei și P.S. Episcop-vicar

Lucian Lugojanul de la Arhiepiscopia Timișoarei, împreună cu mai mulți preoți și diaconi au sfințit locul pe care se va construi biserica, așezând piatra de temelie.

La 6 iulie 2009 Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a vizitat, pentru prima dată în această calitate, mănăstirea de la Dobrești.

Demisolul noii biserici sa dat în folosință la data de 14 octombrie 2010, după sfințirea oficiată de către Preasfințitul Episcop Lucian al Caransebeșului și Preasfințitul Episcopvicar Paisie Lugojanul.

Biserica mănăstirii, monumentală, este în fază de pictare. La 2 iulie 2013 s-a sfințit crucea principală de pe biserica mănăstirii, prin P.S. Episcop-vicar Paisie Lugojanul, iar la 11 octombrie 2015 s-au sfințit și celelalte cruci.

Mănăstirea Partoș (de călugări, 4 viețuitori, viață de obște)

Hramuri: „Înălțarea Sfintei Cruci“ (14 septembrie) și „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș“ (15 septembrie)

Adresa: sat Partoș, com. Banloc, jud. Timiș

Telefon/fax: 0256/417491

Email: contact@partos.ro

Acces rutier: DN 59 Timișoara–Moravița, DN 595B Deta–Banloc, DJ 184 Banloc–Partoș. Se află la 57,5 km de Timișoara și 14 km de Deta.

Stareț: ieromonah Varlaam Almăjanu

Slujitori: ierom. Varlaam Almăjanu și diacon Ionel Csudor

Conform cercetătoarei Luminița Munteanu-Dumitriu, Partoșul s-a zidit la începutul secolului al XV-lea (vol. „Itinerare arheologice bănățene“). Cea mai veche mențiune documentară ce ne este cunoscută despre acest așezământ monahicesc datează din 1571, după 19 ani de la ocuparea Banatului de către turci, când ieromonahul Laurențiu, aflat în drum spre Brașov și Alba Iulia, zăbovește timp mai îndelungat aici și face danie o tipăritură din 1562.

Harta austriacă a Banatului din 1723 înfățișează mănăstirea ca izolată, înconjurată de păduri întinse și de mlaștini. Trecuse deci prin cei 164 ani de stăpânire otomană și peste luptele ce sau succedat în

acest răstimp, când sau nimic o mare parte din documentele și cărțile pe care lea avut, ca apoi din ce a mai rămas, să se înstrăineze, după desființare. În iarna grea a anului 1777, cum spun scrisorile vremii, călugării pleacă îndurerăți că lasă fără veghe mormântul ce adăpostea moaștele Sfântului Iosif.

Loc sfințit prin faptele și moaștele Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, spre care se îndreaptă pelerinul din Timișoara, în 1749, cerând ocrotirea în lunga călătorie până la Ierusalim și unde Marcu Muțiu zidește în 1750 frumoasa biserică, mănăstirea își va continua misiunea de apărătoare a Ortodoxiei. După patru ani de la desființare, în 1782, protopopul Ioan Șuboni, ca prinos de recunoștință, lasă unui bun meșter să zugrăvească, se pare, după o icoană dispărută, chipul Sfântului Iosif ce se păstrează și astăzi. În zilele noastre, mănăstirea își prăznuiește hramul în ziua Înălțării Cinstitei Cruci, când credincioșii vin ca odinioară săși întărească sufletele, deși vechiul hram este la Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.

În anul 1944, sub îngrijirea Centrului eparhial, mănăstirea a fost reactivată, așezându-se aici călugărițe. În anii comunismului viața monahală de aici a fost întreruptă, locul fiind luat de parohia Partoș. Între anii 1955– 1956 se efectuează săpături în interiorul bisericii vechi. În anul 1956 moaștele Sfântului Iosif cel Nou sunt scoase din mormânt și duse la catedrala mitropolitană în vederea canonizării oficiale, unde se află și astăzi.

La 6 martie 2008, Sinodul Mitropolitan al Mitropoliei Banatului, întrunit sub președinția Mitropolitului Nicolae al Banatului, a hotărât, pe baza propunerii Consiliului Eparhial, reînființarea mănăstirii Partoș, cu destinație pentru călugări.

După ce mănăstirea a fost reînființată, sau executat importante lucrări de renovare și întreținere a interiorului celor două biserici și a întregii incinte.

La 8 noiembrie 2012 s-a dat în folosință „Casa Regina Elisabeta”, aflată în vecinătatea așezământului, care cuprinde o colecție muzeală și o bibliotecă bogată.

În cursul anului 2015 s-a asfaltat drumul de la Banloc la Partoș și au început lucrările de construcție a unui nou corp administrativ, lucrări continuate și în anul 2019.

În toamna anului 2017 a luat ființă cantina socială a mănăstirii, unde zilnic iau masa copiii care învață la școala din sat. Mănăstirea, prin personal adecvat, asigură pentru acești copii și cursuri de „after school”.

Schitul Ierșnic (de călugărițe, în organizare)

Hram: „Sfânta Treime“ – a doua zi de Rusalii

Adresa: sat Ierșnic, comuna Ohaba Lungă, județul Timiș

Acces rutier: drumul E70 Timișoara–Lugoj, ramificație la stânga pe drumul 609B Coștei–Balinț–Bethausen, apoi ramificație stânga pe drumul 609 Bethausen–Cladova–Ierșnic

Stareță: monahia Marina Fecioru

Este ctitoria credinciosului Aurel Filip din localitatea Ierșnic, care influențat de personalitatea Părintelui Arsenie Boca, a dorit să înalțe o mănăstire.

Anul 1996 a reprezentat un început de drum în edificarea așezământului monahal de la Ierșnic, când, „Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 13–14 februarie 1996, luând în examinare adresa Arhiepiscopiei Timișoarei nr. 229C/1995 cu recomandarea înființării unei mănăstiri pentru călugări, în apropierea localității IerșnicCladova, jud. Timiș; din documentație rezultând că mănăstirea ar urma să fie construită din inițiativa credinciosului Aurel Filip din Lugoj, care deține 2 ha de teren, materiale de construcție, beneficiind și de sprijinul credincioșilor...; în temeiul prevederilor art. 8 din Regulamentul pentru organizarea vieții monahale, conform căruia «înființarea sau desființarea unei mănăstiri se aprobă de către Sfântul Sinod la propunerea Chiriarhului locului»; la propunerea Comisiei pentru doctrină, viața religioasă și pentru mănăstiri, Sfântul Sinod a hotărât: aprobă înființarea unei mănăstiri în apropierea localității Ierșnic Cladova, jud. Timiș, cu destinația pentru călugări, urmând a se organiza și funcționa potrivit rânduielilor tradiționale bisericești, subordonată canonic și administrativ Arhiepiscopiei Timișoarei”.

Un alt moment important în destinul așezământului monahal de la

Ierșnic la constituit hotărârea Consiliului Eparhial din 21 octombrie 2010. În raportul sectorului Exarhatul mănăstirilor se sublinia transferul de proprietate al terenului de 4 ha și a construcțiilor aferente conform C.F. nr. 400123 și C.F. nr. 400124, ambele aparținând localității Ohaba Lungă, de la credinciosul Aurel Filip, pe seama Arhiepiscopiei Timișoarei. Având în vedere precizările hotărârii sinodale din anul 1996, se poate trece la etapa organizării așezământului monahal, supunând problema spre analiză și aprobare Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Banatului. Astfel, Sinodul Mitropolitan, întrunit în ședința de lucru din 18 noiembrie 2010, decide ca, până la dezvoltarea obștii monahale corespunzătoare pentru statutul de mănăstire, să se organizeze și să funcționeze ca schit de monahii, dependent de mănăstirea Timișeni.

Schitul „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului”

Localitatea Sânaandrei, județul Timiș

(8 viețuitoare, viață de obște)

Adresa: sat Colonia Sânaandrei, kilometrul , comuna Sânaandrei, județul Timiș

Acces: E 671 Timișoara - Arad, 16 km.

Stareță: monahia Mariami Tunza

Slujitor: preot Teodor Cocan

Pastorația familiei în atenția Bisericii

CÂTEVA DATE ȘI REFLECȚII DESPRE EDUCAȚIE

PREOT PROF. DR. VASILE MUNTEAN

Într-o lucrare apărută la Paris în anul 1984 se afirmă, fără temeii, că termenul educație provine din latinescul ducere = „a conduce”, însemnând preocuparea de a forma un copil și de a-l „dirija” spre starea adultă (Didier Julia, Dictionnaire de la Philosophie, p. 77) . Însă, în alt dicționar parizian, anume Le petit Larousse (1994, p. 370) se susține corect că – etimologic vorbind – éducation provine din limba latină: educatio ce semnifică a crește (copii, plante, animale), în cazul nostru a educa, a instrui, a forma; noi am preluat conceptul de la francezi. Iar într-o lucrare de la noi (Dicționar enciclopedic, II, București 1996, p. 182) citim că educația este un „fenomen social fundamental – mai potrivit ar fi: proces sau mod de organizare – de transmitere a experienței de viață a generațiilor adulte și a culturii” spre copii și tineri, în vederea pregătirii pentru viață și a integrării lor în obște; aceasta se înfăptuiește în familie, dar mai cu seamă în cadrul instituționalizat: grădiniță-școală, Biserică, armată, societăți profesionale, sportive etc.

În consecință, pedagogii de azi au în vedere o educație formală (oficială, instituționalizată), o educație nonformală (activitatea educațională extrașcolară) și o alta informală (pe durata întregii vieți, prin mijlocirea experiențelor zilnice), între respectivele aspecte existând o interdependență, o complementaritate. Într-un material postat online de către Ministerul Educației, intitulat „Analiza vulnerabilităților învățământului românesc, în contextul Strategiei Europa 2020”, vedem – cu părere de rău – că între cele mai serioase slăbiciuni se enumeră

abandonul școlar și participarea nesatisfăcătoare a adulților în direcția educării, la care se adaugă insuficienta bază materială a sistemului educațional.

S-a amintit mai sus de aportul Ecclesiei în ce privește procesul educației. La vremea sa, eminentul polihistor Nicolae Iorga vorbea de însemnătatea învățământului religios pentru revigorarea moralității, întrucât același neîntrecut istoric atrăgea atenția asupra riscului ce-l paște pe un popor care-și pierde morala, spiritualitatea, cultura, urmând decăderea, căderea și uneori ieșirea sa din istorie. La rândul-i, regretatul Prof. Al. Elian, într-un interviu luat după 1989, a arătat că de la apuseni (lucru regretabil) noi împrumutăm ceea ce e mai puțin luminos: violența, erotismul și o excesivă permisibilitate, sugerând și dânsul tinerilor – care în majoritate sunt firi inteligente – să discearnă valorile de non-valori, să studieze și să progreseze într-un spirit de responsabilitate.

În legătură cu acest tineret, considerat prezentul și viitorul fiecărei națiuni, Biserica ortodoxă are obligația de a-l convinge întru respectarea principiilor sănătoase, prin mijloacele ei specifice, și de a apăra viața umană ab ovo și până la „sfârșitul obștesc”, după posibilități. Ne gândim, înainte de toate, la faptul îngrijorător al scăderii natalității și al avorturilor extrem de numeroase. După ultimele cercetări, celui zămislit deja la 20 de zile îi bate inima. Însăși Maica Domnului mersese în vizită la Elisabeta, acordându-i o cinstire deosebită, implicat micro-omului (viitorul sf. Ioan) existent deocamdată în sânul verișoarei sale. Binecuvântând-o, salutând-o cu dragoste, „a săltat pruncul în pântecul ei”, remarcă Sf. Scriptură (Luca I, 41), ceea ce înseamnă că între lumea noastră și cea a viitorului om s-a înfiripat o strânsă legătură, cum demonstrează de altfel și investigațiile pluridisciplinare din ultimul timp. Evident, suntem de acord cu emisiunile TV de culturalizare, de spiritualizare, și nu cu acelea care avansează poluarea sufletească, neînfrânarea ș.a.m.d. Iată ce ne grăiește Î.P.S. Mitropolit Ioan al Banatului, în acest sens: „Libertatea de conștiință și de exprimare religioasă, garantată de Constituția României, creează cadrul legal de împărtășire a valorilor morale tinerilor. Însă legea fundamentală creștină nu obligă, ci lasă la latitudinea omului modul de abordare a împărtășirii luminii credinței”. Cum se știe, după 1989 li s-a permis tinerilor, dornici după o spiritualitate autentică, să se întrunească și să activeze în diferite asociații religio-umane, să-și fundamenteze

crezul prin lecturi necenzurate, prin conferințe, prin vizitarea unor mănăstiri-monumente istorice și nu numai, să cunoască mai îndeaproape o artă bizantină și neobizantină ce transpune și transcende, să cunoască la fel mentalitatea altor tineri din variate arii culturale etc.

Este adevărat că Ortodoxia nu este înzestrată cu o gândire coerentă referitoare la viața zilnică a enoriașilor, fie ei tineri, fie mai în etate. Dispunem însă de o serie de scrieri duhovnicești care ne conduc spre sacralitate prin cugetarea celor ce au atins pragul sfințeniei, dar – repet – nu avem norme detaliate pentru traiul creștin cotidian. Biserica ortodoxă a lăsat aceste norme în sarcina duhovnicilor, însă generațiile noi nu au mai consultat duhovnicii cum se cuvenea. O filosofare fundamentată pe Filocalie poate explica mai limpede lumea de astăzi decât eterna pendulare între idealism și materialism (cf. Al. Dușu, *Bizantinism, latinitate și secularizare, în România liberă*, 5 oct. 1991, p. 5). Aceasta înseamnă însă să răspunzi prin formulări „necesare mântuirii credincioșilor” și să nu repeți constant aceleași formule care, real, rămân neînțelese. Se impune, așadar, un limbaj bisericesc adecvat vremii ce o trăim.

Înainte de a încheia, vom spune deodată cu Olivier Clément (*Adevăr și libertate*, trad. Sibiu 1997, p. 24 et passim) că Biserica și creștinii au, în contemporaneitate, câteva datorii neîmplinite. Aceste sunt de fapt imperativele celui de-al treilea mileniu, pentru ca el să nu fie colapsul nimicitor al „ultimului om”, ci mileniul unei catolicități și ecumenicități panumane adevărate (alternativă la globalizarea nihilistă): primo – asimilarea și depășirea din interior sau transfigurarea modernității; secundo – asumarea teologică și spirituală a unității Terrei, a omenirii; tertio – elaborarea unui nou stil de viață spiritual-umană în lume, care să scoată în relief dreapta-credință redeșteptată ca fire autentică a insului și nu a robotului jovial ce ar putea fi.

Bibliografie orientativă:

- Chihaia, P., *Fața cernită a libertății*, București 1991
Ferréol, G, *Dictionnaire de sociologie*, Paris 2011
ÎPS Ioan, Mitropolitul Banatului, *Învățămintul religios: comuniune sau segregare, în Învierea*, oct. 2015
Miroiu, A., *Învățămintul românesc azi*, București 1998
Istoria învățămintului românesc (coord. Șt. Pascu), București 1983.

PREOTUL ȘI PROFESORUL DE RELIGIE – FACTORI DECISIVI PENTRU EDUCAȚIA ȘI FORMAREA TINERILOR CREȘTINI

PREOT DR. SORIN LUNGOCI

În lucrarea Bisericii, preotul are o dublă responsabilitate: aceea de a duce pe tineri la Biserică și de a aduce Biserica la tineri, în sensul de a face să se nască comuniunea între tineri, de a-i familiariza cu un spirit comunitar. El trebuie să fie capabil să scoată la iveală întreg capitalul de viață ce există într-o comunitate și să-l pună la dispoziția tinerilor. În acest fel face un mare serviciu tinerilor și Bisericii înșiși¹.

În decursul anilor, fie că a existat sau nu un cadru oficial, exprimat prin parteneriate sau proiecte educaționale, în sprijinul acestui deziderat s-a alăturat și profesorul de religie. Reușita actului catehetic a ținut de buna colaborare dintre cei doi factori amintiți, de deschiderea preotului și de motivarea profesorului de religie.

La nivel eparhial, atât profesorii de religie, cât și preoții erau îndrumați constant să încheie parteneriate educaționale pentru a întări colaborarea dintre Școală și Biserică, respectiv dintre conducerea unității de învățământ, catedra de religie și unitatea de cult de care aparțineau. Parteneriatul asigura cadrul legal pentru desfășurarea activităților educaționale comune și confirma intenția de a valorifica concret potențialul celor două instituții pentru eficientizarea procesului instructiv-educativ. De altfel, era și un document de care se ținea cont

1. Teofil Tia, *Elemente de „Pastorală Misionară” pentru o societate post-ideologică*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, pp. 378-379.

la evaluarea efectuată în școală a profesorului de religie în vederea stabilirii calificativului anual².

Alături de obiectivul general, de formare a caracterului moral-religios al elevului, din analiza mai multor proiecte/parteneriate educaționale încheiate și desfășurate s-a putut constata că obiectivele vizau în mod frecvent: cultivarea sentimentului de dragoste și prețuire față de Dumnezeu; formarea unor virtuți creștine și consolidarea deprinderilor de comportament moral-religios; cunoașterea obiectivelor istorice și valorificarea tradițiilor locale; transmiterea mesajului creștin prin tradiții locale; dezvoltarea atitudinii de dechidere și solidaritate față de ceilalți; dezvoltarea capacităților de comunicare și lucrul în echipă; dezvoltarea potențialului creativ; informarea, cunoașterea, conștientizarea și prevenirea „modelului” negativ promovat de societatea de consum; dezvoltarea sentimentului de acceptare și toleranță a tuturor copiilor etc.

Îndeplinirea obiectivelor presupuneau mai multe activități printre care și: participare la Sfânta Liturghie și la alte Sfinte Taine; pelerinaje la mănăstirile din țară; excursii tematice; expoziții religioase; serbări școlare cu ocazia marilor sărbătorii; realizarea de eseuri pe diferite teme: religioase, stoparea violenței, prevenirea consumului de droguri, alcool, tutun, traficul de persoane; concursuri tematice; convorbirilor duhovnicești; manifestări filantropice; vizionarea de filme documentare; realizarea de articole pentru reviste și publicații etc.

Efectele benefice ale colaborării dintre cele două instituții erau cunoscute. În sprijinul acestei idei se înscrie și concluzia unei cercetări pedagogice privind diminuarea violenței în școală prin implicarea elevilor în activități comune (școală – biserică) ce a indicat că, în plan comportamental, s-au produs modificări în sensul diminuării actelor de violență. În urma activităților desfășurate, elevii au devenit mult mai atenți față de cei din jur, înregistrând și o creștere a capacității de autoevaluare. Cercetarea a avut la bază un eșantion de 86 profesori de religie din 5 județe (Alba, Bihor, Satu-Mare, Sibiu și Timiș) și 521

2. Dar și pentru alcătuirea dosarului personal necesar acordării građației de merit sau înscrierii la una din etapele de mobilitate a personalului didactic (transfer, pretransfer, completare, reducere, continuitate, detașare etc.).

elevi din clasa a V-a din 4 județe (Alba, Bihor, Cluj și Sibiu)³.

Ulterior, ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 669 din 12 noiembrie 2014, prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.9 alin.(2) teza întâi din Legea învățământului nr.84/1995 și dispozițiile art.18 alin.(2) teza întâi din Legea educației naționale nr.1/2011, având efecte asupra participării elevilor la ora de religie, Patriarhia Română, prin Sectorul Teologic-educational, a aprobat și a pus la dispoziție proiectul de parteneriat între parohii și școli pentru dezvoltarea cooperării în vederea susținerii și îmbunătățirii orei de Religie⁴.

Prin acest document (protocol de cooperare – model de parteneriat cadru), au fost prevăzute o serie de activități comune extracurriculare, în vederea susținerii și îmbunătățirii orei de religie. Era o modalitate transparentă (legală și oficială) de sprijinire concretă a școlii de către parohie.

În cadrul protocolului de cooperare, parohia se obliga: să prevadă în bugetul anual, aprobat de Permanența Consiliului eparhial, o sumă, potrivit posibilităților parohiei, în rubrica „Donații și subvenții acordate”, pentru susținerea activităților din protocol; să sprijine copiii proveniți din familii defavorizate, cu rechizite, îmbrăcăminte și încălțăminte nouă, alimente etc; să se implice în prevenirea abandonului școlar; să ofere premii pentru elevii merituoși la concursuri școlare și la sfârșit de an școlar; să sprijine desfășurarea orei de religie prin achiziționarea și donarea către școală de material didactic auxiliar; să se implice în organizarea activităților extrașcolare: excursii, pelerinaje, tabere etc.; să coopereze cadre didactice dintre enoriașii parohiei pentru a lucra voluntar în programele de pregătire suplimentară a elevilor; să prezinte credincioșilor activitatea profesorului/profesorilor de religie în cadrul școlii; să deruleze activități de voluntariat la care se pot implica și elevi de la școală; să promoveze activitățile desfășurate în temeiul prezentului protocol.

3.Olivia Andrei, „Rezultate în plan comportamental ale activităților realizate în parteneriat Școală-Biserică, pentru reducerea actelor violente la elevii de clasa a V-a”, în Dorin Opreș, Monica Opreș (ed.), *Religia și școala. Cercetări pedagogice, studii, analize*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2011, pp. 339-356.

4.Cf. *Hotărârile Sfântului Sinod nr. 12.475/22 decembrie 2014*, aprobate în ședința din 16 - 17 decembrie 2014.

La rândul ei, școlii îi reveneau câteva atribuții: să identifice și să comunice parohiei cazurile de copii proveniți din familii defavorizate și formele de sprijin care se impun; să comunice situațiile de absenteism și risc de abandon școlar (poate invita reprezentantul parohiei la discuțiile cu părinții elevilor în cauză); să comunice lista elevilor premiați la concursuri școlare și la final de an; să identifice și să comunice necesarul de material didactic auxiliar pentru buna desfășurare a orei de religie; să promoveze în rândul elevilor și al cadrelor didactice proiectele de voluntariat comune; să implice elevii și cadrele didactice ale școlii în acțiuni de ajutorare a copiilor defavorizați; să faciliteze participarea elevilor la diverse evenimente pe care le organizează (spectacole pentru copii, concerte de colinde etc.); să mențină o legătură permanentă cu parohia, prin reprezentanții desemnați, în scopul informării prealabile, reciproce, eficiente și loiale privind acțiunile de interes comun desfășurate; să invite parohia la activitățile prilejuite de deschiderea și închiderea anului școlar, ziua școlii, alte festivități; să promoveze activitățile desfășurate în temeiul protocolului⁵.

Desigur că acest protocol cadru oferea posibilitatea adaptării la condițiile specifice parohiei și școlii partenere. Eficiența și valoarea lui a fost și este dată de implicarea, în special, a celor doi factori educaționali: preotul și profesorul de religie.

Tot în această perioadă, Sfântul Sinod aprobă „Procedura de acordare și retragere a avizului scris (binecuvântării) al Chiriarhului pentru desfășurarea de activități în învățământul religios și teologic”⁶. Pentru lucrarea noastră este important conținutul art. 2, cu privire la documentele necesare acordării binecuvântării, și precizarea existentă la lit. „j”:
recomandarea parohului sau a conducătorului unității administrative bisericești la a cărei viață liturgică, cultural-misionară și social-filantropică participă solicitantul (ca regulă, a parohului bi-

5. Daniel Ciobotea, „Cooperarea dintre Parohie și Școală în contextul misiunii Bisericii și al responsabilității față de generațiile viitoare”, *Basilica*, 19 octombrie 2015, <http://basilica.ro/cooperarea-dintre-parohie-si-scoala-in-contextul-misiunii-bisericii-si-al-responsabilitatii-fata-de-generatiile-viitoare-2/>; data accesării: 20 martie 2018.

6. Cf. *Hotărârii Sfântului Sinod nr. 13.879/22 decembrie 2014*, aprobate în ședința din 16 - 17 decembrie 2014.

sericii de pe raza căreia se află școala)⁷. Acest fapt a generat efecte imediate în planul colaborării dintre preotul paroh și profesorul de religie. Dacă înainte au mai fost momente de „lejeritate”, de „tatonări” și de așteptări reciproce, acum s-a constatat o revigorare efectivă.

La doar un an distanță de la adoptarea celor două hotărâri, respectiv în anul școlar 2015- 2016, pentru dezvoltarea cooperării în vederea susținerii și îmbunătățirii orei de religie, la nivelul întregii țări s-au încheiat 5.642 parteneriate între parohii și școli, în cadrul cărora s-au desfășurat activități școlare și extrașcolare diverse⁸. În anul școlar următor, 2016-2017, numărul parteneriatelor încheiate a crescut la 6.123⁹, pentru ca în anul 2018 să fie înregistrate 5.185 de parteneriate¹⁰.

Nu am dori să concluzionăm printr-o abordare birocratică în care prezentarea statistică să primeze în fața transformărilor interioare ale copiilor și tinerilor, întrucât:

„o educație religioasă veritabilă, cultivată prin cooperarea dintre Familie, Biserică și Școală, se face plecând de la oameni vii, de la persoane concrete și unice, fiecare cu daruri specifice, nu prin programe dezvoltate în mod impersonal. Proiectele, programele și structurile de tip instituțional trebuie să constituie cadrul de sporire a comuniunii interpersonale, să favorizeze întâlnirile în plan personal, astfel încât să fie redescoperită și valorificată bucuria de a face lucruri împreună, de a trăi împreună realități de viață”¹¹.

Implicarea activă a acestor factori educaționali este de neînlocuit în

7.Procedura de acordare și retragere a avizului scris poate fi consultată la adresa: <https://ftose.valahia.ro/images/regulamente/Procedura.de.acordare.si.retragere.binecuvantare.pdf>; data accesării: 3 iunie 2018.

8.Cf.<http://patriarhia.ro/fapte-ale-credinei-i-iubirii-milostive-8660.html>; data accesării: 30 martie 2018.

9.Cf.<http://ziarulumina.ro/sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2016-119672.html>; data accesării: 7 mai 2018.

10.Cf. <https://basilica.ro/catedrala-nationala-si-lucrarea-sociala-sinteza-activitatilor-bisericii-ortodoxe-romane-in-anul-2018/>; data accesării: 25 noiembrie 2019.

11.Adrian Lemeni, „Miza educației religioase promovate în școlile publice”, în Varlaam Ploieșteanul, Adrian Lemeni, Florin Marica (ed.), *Educația religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, Ed. Basilica, București, 2017, p. 192.

etapele formării personalității religio-morale a copiilor. Este esențial depășirea tiparelor formale în perspectiva cultivării unei colaborări deschise, sincere, autentice în care educația tinerilor primează.

În completarea celor afirmate mai sus, intuim că prezența profesorului de religie în cadrul programelor catehetice este mai mult decât binevenită.

Nu o dată, ci în mod repetat, în cadrul edițiilor Congresului Național „Hristos împărtășit copiilor”, inspectorii eparhiali, responsabili cu cateheza parohială, semnalau colaborarea mai bună sau mai redusă care există între paroh și profesorul de religie. Nu ne-am propus să analizăm aici motivele vreunei precarități, căci fiecare caz e particular și trebuie analizat ca atare. Cert este că sunt eparhii unde întâlnirile comune de lucru pe grupe între preoți și profesori de religie s-au permanentizat, având ca efect „împrietenirea” lor, conștientizarea faptului că nu sunt în competiție, ci în complementaritate, ambii, prin vocație, aparțin Bisericii. Se recomandă, așadar, optimizarea misiunii de propovăduire, prin desfășurarea comună a activităților catehetice.

Este o invitație la recuperarea unui model de conlucrare specific perioadei de început a Bisericii noastre, în care lucrarea misionară a preotului era dublată de lucrarea „didascalului”, învățătorul propriu-zis al comunității, cel care o instruește mai de-a-proape în cele ale credinței și moralei creștine, purtător al cunoștinței și al înțelepciunii. Profesorul Teodor M. Popescu¹², în studiul dedicat primilor didascăli creștini, surprinde îmbinarea armonioasă între slujirea apostolilor, profeților și didascărilor, ulterior între clerici și didascăli. Primii didascăli, cu harismă și cunoștințe, stăruiau în instruirea celor botezați, căci *Cuvântul vestit trebuia repetat, lămurit, explicat, eventual adâncit, aplicat. Nu devenea creștin oricine asculta un Apostol și nici nu rămânea creștin oricine se botezase.* În completare, era necesară lucrarea didascărilor: să instruiască pe cei convertiți, să întrețină noua lor credință, să rupă legăturile cu cea veche și să-i câștige definitiv prin cuvânt pentru Cuvânt. Cu timpul, ca o extindere a învățaturii lor la necreștinii dornici de convertire, didascalii au devenit și cateheți

12. Teodor M. Popescu, „Primii didascăli creștini”, în Teodor M. Popescu, *Biserica și cultura*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996, pp. 79-182.

și, ulterior, adevărați profesori de teologie. În comparație cu predica clericilor, care avea caracter practic, a didascăliilor era instructivă. Autoritatea lor era dată de puterea cuvântului și de exemplul vieții personale. Didascalia s-a păstrat și după stingerea harismei, luând forma unui învățământ teologic. Așa apar primelor școli creștine.

Astăzi, este necesară asumarea educației religioase ca o harismă a Duhului Sfânt¹³. Profesorului de religie îi revine chemarea de a semăna Cuvântului lui Dumnezeu în sufletele celor încredințați de Biserică și de părinți, în cadrul organizat al unităților de învățământ. Sunt multe studii care expun calitățile morale, intelectuale și teologice ale lui (vocație autentică, dragoste față de elevi, smerenie, discernământ, răbdare, blândețe, sinceritate, bunătate, evlavie, cultură teologică și laică, cunoștințe de psihologie și pedagogie, umor, optimism etc.¹⁴). Nu vom insista asupra lor, pentru noi este relevantă prezența și lucrarea misionară a profesorului de religie, ca liant între Școală și Biserică. Se știe că finalitatea orei de religie (dezvoltarea sentimentului religios și formarea caracterului religios-moral al elevilor) nu se poate împlini fără Hristos și Biserica Sa. Plecând de la această premisă, vom înțelege responsabilitatea educativă și soteriologică care apasă pe umerii profesorului de religie și a preotului. „Îmbisericirea elevilor”¹⁵ intră în planul de colaborare dintre Școală și Biserică, respectiv dintre profesorul de religie și preot.

Sub aspectul predării cunoștințelor religioase, profesorul de religie are calitatea de a fi „apostol al cuvântului”. Prin el se realizează astăzi cea mai mare parte din lucrarea catehetică a Bisericii, este mâna întinsă a lui Hristos către copii și tineri. El este rânduit să dezvolte religiozitatea elevilor într-un mediu, nu de puține ori agitat, tensionat, scindat sau chiar ostil. Ostilitatea poate fi regăsită atât în cancelarie cât și la nivelul elevilor, de regulă mai mari, așa cum sunt cei de la

13. Constantin Necula, *Perspective catehumenale. Tradiție și contextualizare pastorală: studii catehumenale și cateheze pentru ziua de azi*, Ed. Astra Museum, Ed. Techno Media, Sibiu, 2013, p. 87.

14. Carmen Maria Bolocan, „Rolul profesorului (preotului) de religie în formarea caracterului religios-moral al elevului”, *Teologie și Viață*, SN, anul XVIII (XCII), nr. 1-6 (2008), pp. 185-186.

15. Ioannis V. Kokulis, *Îmbisericirea elevilor – pentru o educație religioasă liturgică*, trad. Mihail Filimon, Ed. Deisis, Sibiu, 2012.

liceu. Profesorul de religie este cel mai avansat avanpost în societate al Bisericii¹⁶, se află în prima linie, asemenea apostolilor, care intră săptămânal în contact cu freamătul clasei, cu nevoile și așteptările elevilor, cu întrebările lor diverse, care conțin și reproșuri colectate din mass-media (știri controversate despre preoți sau ierarhi). În aceste condiții, reușita este dată de prezența de spirit, de inteligența și spontaneitatea profesorului, însoțite de stăpânirea de sine și de tactul pedagogic. Nu mai puțin importantă este viața lui în ansamblu, echilibrată, articulată, cu sens, încărcată cu disponibilitate, căldură, cordialitate și înțelegere. Copiii văd Religia (de fapt, Ortodoxia) prin prisma profesorului, deoarece calitățile și defectele lui se proiectează fast sau nefast asupra materiei în sine¹⁷. Un amănunt esențial este acela că dăm tinerilor nu ceea ce avem, ci ceea ce suntem, după cum nu luăm de la ceilalți ceea ce vor să ne dea, ci luăm ceea ce ei sunt¹⁸. În calitate de mărturisitor al lui Hristos (căci învață în numele lui Hristos), puterea exemplului personal este imensă. Prin toate calitățile sale, elevii văd concret efectul lucrării și prezenței lui Hristos în om. Se certifică cunoștințele predate. Va fi un „cuvânt cu putere multă”. În condiții optime de educație, asimilarea cunoștințelor de către elevi generează convingeri, trăiri și sentimente religioase.

Sub aspect soteriologic, profesorul de religie devine „preotul/sacerdotul școlii”, cel care oficiază zilnic „liturghia cuvântului” la „altarul catedrei”. Nu de puține ori, profesorul de religie îmbracă veșminte de duhovnic, atât pentru colegii din cancelarie, cât și pentru „ucenicii” din bănci. Câștigându-le încrederea, devine duhovnicul lor de la catedră.

Tot el este cel care facilitează prezența preotului paroh în școală: la evenimentul de debut al anului școlar, la diverse ore de religie, la manifestări cu caracter științific, cultural, educativ, religios, Ziua Educației - 5 octombrie, Ziua Națională - 1 decembrie etc. Însă, slujirea didactică a profesorului de religie se întregește doar prin

16 Constantin Necula, *Pe cine incomodează ora de religie? Între darul legii și darul lui Dumnezeu*, Ed. Agnos, Sibiu, 2015, p. 45.

17 Vasile Gordon, *Biserica și Școala. Analize omiletice, catehetice și pastorale*, Ed. Christiana, București, 2003, pp. 82-83.

18 Vasile Thermos, *Sfaturi pentru o creștere sănătoasă a copiilor*; trad. Șerban Tica, Ed. Sophia, București, 2009, p.54.

participarea la viața liturgică și catehetică a parohiei. Îmbisericirea copiilor și desăvârșirea educației religioase se face prin participarea lor la programul liturgic al Bisericii, prin primirea Sfințelor Taine și prin accesarea la activitățile catehetice ale parohiei. Aici viața se modelează în Duhul lui Hristos. Orice Sfântă Liturghie este și o lecție de religie. Apropierea elevilor de spațiul eclezial permite o mai bună cunoaștere și înțelegere a valorilor și Tainelor Bisericii, oferă prilejuri de a reflecta și interioriza noile cunoștințe în vederea asumării conștiente a vieții creștine.

Și astăzi, misiunea școlii și misiunea Bisericii nu se exclud, ci sunt interdependente, se stimulează reciproc. Biserica își aduce mesajul său în favorizarea climatului școlar. Este de dorit ca profesorii de religie să fie aduși în centrul vieții parohiale, iar parohii să-și cunoască într-o mai bună măsură profesorii de religie care activează în parohia lor. Prin ei este facilitată întărirea legăturii dintre Școală și Biserică¹⁹.

Considerăm că și preotul paroh ar avea de câștigat de pe urma unei bune colaborări cu profesorul de religie, fiind mai bine informat în ceea ce privește preocupările, problemele și mentalitățile tinerilor din parohie. Profesorul de religie are posibilitatea de a face o diagnoză pertinentă a stării lor sufletești²⁰.

Pregătirea profesională, experiența didactică acumulată, abilitatea de a lucra eficient cu copiii îl recomandă pe profesorul de religie să facă parte din echipa de implementarea a programelor catehetice. Prezența lui este benefică întrucât îi cunoaște pe copii, le știe nivelul de cunoștințe și disponibilitatea de implicare. În cadrul Bisericii, ora de cateheză, lipsită de constrângerile mediului școlar, trebuie și poate să se transforme într-un prilej de sărbătoare, de bucurie, de comuniune și de cuminecare cu Hristos.

19 Vasile Timiș, *Misiunea Bisericii și educația. Atitudini, convergențe, perspective*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004, pp. 19-20.

20 Ioan Chirilă, „Misiunea prin activitatea didactică religioasă”, *Studii Teologice*, seria a III-a, anul I, nr. 3 (2005), p. 174.

IMPORTANȚA TAINEI CUNUNIEI. EXPERIENȚA EPISCOPULUI IOAN MIHĂLȚAN

PREOT LECT. DR. MARIUS FLORESCU

Cununia este Sfânta Taină prin care, după făgăduința mirelui și a miresei dată liber în fața preotului, de a trăi împreună în iubire toată viața, pentru a naște și a crește copii și a se ajuta reciproc, acestora li se împărtășește harul dumnezeiesc, care întărește și înalță însoțirea lor naturală, prefacându-o într-o desăvârșită și curată legatură morală, într-o unitate, după chipul legăturii dintre Hristos și Biserică.

În țara noastră tinerii care doresc să se căsătorească, bărbat și femeie, trebuie să contracteze mai întâi căsătoria civilă, la ofițerul de stare civilă, urmând apoi cununia religioasă. În unele țări precum Canada, ca și în majoritatea țărilor occidentale, căsătoria religioasă are efecte civile pentru că preotul sau oficiantul este „ministru de cult” și are un mandat special de la Direcția de stare civilă a Ministerului de Justiție. Cu alte cuvinte, tinerii pot să se căsătorească numai religios, cu aceleași drepturi și îndatoriri ca în căsătoria civilă.

Căsătoria civilă este o însoțire pe viață între un bărbat și o femeie, prin liber consimțământ, în condițiile legii, adică are la bază un contract legal, însă pornește de la afecțiunea reciprocă dintre cei doi. Cununia religioasă sau nunta creștină este o însoțire sfântă, săvârșită cu binecuvântarea lui Dumnezeu numai în biserică, prin Sfânta Taină a Cununii, care consfințește iubirea și legătura celor ce se însoțesc.

În Sfânta Carte observăm că Taina Nunții a fost prefigurată de Dumnezeu încă de la începutul omenirii. Dumnezeu Însuși, când l-a

zidit pe om, a dat legăturii dintre bărbat și femeie statutul de cadru natural, legat de însăși natura omului, prin cuvintele: „Și a zis Domnul Dumnezeu: Nu este bine să fie omul singur, să-i facem ajutor asemenea lui” (Facerea 2, 18). Apoi, Dumnezeu a binecuvântat însoțirea bărbatului cu femeia zicând: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți” (Facerea 1, 28), poruncă a cărei valabilitate este permanentă (cf. Facerea 2, 24). Legătura aceasta, decăzută prin păcat, Mântuitorul o restaurează și o înalță la rang de Taină prin participarea la nunta din Cana Galileii, pe care o binecuvântează prin prezența Sa și prin prefacerea apei în vin (cf. Ioan 2, 1-11). Mai târziu, Sfânta Carte a precizat caracteristicile cununiei creștine: ea poate avea loc numai între un singur bărbat și o singură femeie, neîngăduindu-se despărțirea lor (cf. Matei 19, 5-6) sau divorțul, decât pentru păcatul adulterului, adică al călcării fidelității conjugale (cf. Matei 19, 9).

Apostolul neamurilor descrie nunta ca fiind asemenea unirii dintre Hristos și Biserică: „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup. Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică” (Efeseni 5, 31-32).

Taina Cununii se numește astfel pentru că ea se săvârșește de către episcop sau preot prin punerea cununiilor pe capul mirilor, însoțită de cuvintele: „Se cunună robul lui Dumnezeu (numele), cu roaba lui Dumnezeu (numele), în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” și completată de rugăciunea „Doamne, Dumnezeul nostru, cu mărire și cu cinste încununează-i pe dânșii”. Cununiile ce se pun pe capul mirilor sunt realizate în chipul coroanelor cu care se încoronează regii și împărații. Ele închipuie podoaba, cinstea și răsplata care se aduc curățeniei și fecioriei mirilor, ca unii care au puterea de a da viață, de a naște copii. Mirii au menirea de a transforma aceste cununi în cununile vieții veșnice. Nu întâmplător slujba cununiei ortodoxe menționează în formula otpustului pe Sfinții Mari Împărați și întocmai cu Apostolii Constantin și Elena și pe Sfântul Mare Mucenic Procopie. Precum mucenicii, așa treceie să se ferească mirii de păcat și să dobândească împreună cununa nemuritoare a dreptei răsplătiri. Paharul de vin simbolizează bucuria nunții, precum și unirea într-un cuget și menirea comună a viitorilor soți. Înconjurarea mesei de trei ori ne duce cu gândul la nașterea dumnezeiescului Prunc, prezis de Isaia (7,

14), cântându-se melodos „Isaia dănuiește! Fecioara a avut în pântec-e...”. Urmează alte două cântări care ne aduc aminte de biruința pe care au avut-o sfinții mărturisitori ai lui Hristos: „Sfinților Mucenici ...” și „Slavă Ție, Hristoase Dumnezeuule ...”.

Trăitor contemporan cu noi, dr. Ioan Mihălțan, Episcopul Oradiei a slujit Biserica Ortodoxă Română vreme de aproximativ 60 de ani, ca preot în satul natal, Ohaba (jud. Alba), duhovnic la Institutul teologic din Sibiu și episcop la Oradea (1992-2007). A lăsat în urmă câteva lucrări cu un conținut pastoral bogat și folositor pentru pastorația de astăzi, chiar dacă în mare parte vremurile s-au schimbat. Pentru edificare, redăm mai jos două fragmente din lucrarea intitulată *Experiențe pastorale*, apărută la Oradea în anul 1992.

*

De obicei **slujba Cununii** este mai puțin liniștită. Oamenii vin de la un pahar de băutură și introducerea liniștii este mai grea. Eram preocupat cum aș fi putut introduce ordine la această slujbă. După nu puține zile de frământare mi-a venit în gând o idee pe care am încercat să o pun în aplicare și anume: m-am străduit ca atunci când aveam astfel de cununii, să intru în biserică mai repede și când mirii apăreau la ușa bisericii începeam deja slujba, încât ei intrau într-o atmosferă de slujbă, atmosferă duhovnicească și nu mai îndrăzneau să devină gălăgioși sau neatenți. Dacă aș fi intrat după ei în biserică ar fi fost deja o atmosferă de multă agitație și ar fi fost mai greu să mai stăpânesc ordinea. Încercarea de a face mustrări, cum ar fi „luați aminte că aici nu e târg, ci e biserică” sau „tăceți mă” sau și alte apostrofări și mai grave, dovedesc că am scăpat autoritatea morală de sub control și nu ar fi exclus să primim chiar răspunsuri mai îndrăznețe. Autoritatea morală se restabilește mai mult prin tăcere decât prin mustrare.

În cazul în care unii dintre nuntași totuși nu vroiau să înțeleagă să restabilească liniștea în timpul slujbei, am încercat o metodă ducătoare la scop. Opream slujba fără încruntarea feței, fără mustrări și după câteva secunde se așeza o mare liniște, se auzea doar cel ce vorbea, pe care cei din jur îl mustrau, atenționându-l să tacă, pentru că din cauza lui s-a oprit slujba. Nu mi s-a întâmplat să repet de două ori această practică.

Tot legată de această sfântă taină era și predica. Momentul trebuia înțeles. Predica în astfel de cazuri trebuie să fie scurtă, înțeleaptă și cu îndemnuri sănătoase și serioase, cu sfaturi care să aibă ca scop fundamentarea căsniciei pe puterea dumnezeiască a Sf. Treimi, iar mirii îndemnați să păzească poruncile. Altfel predica ar fi mai puțin ziditoare și chiar nefolositoare.

La o cununie, ca începător am ținut o predică din care reieșeau următoarele idei, și anume: dacă lăsăm pe tineri să-și aleagă ei partenera vor înclina spre fizicul frumos, dacă se vor însura la îndemnul părinților ei vor alege partea materială și așa niciunul nu ține cont de ceea ce este mai principal, adică firea cu care te naști, care nu se schimbă așa de ușor. Nu se întâlnește așa precum am mai spus mintea cu norocul. Predica se pare că nu a avut un efect ziditor pentru părinți, nici pentru tineri și nici chiar pentru nașii lor.

La aceste ocazii și la altele asemenea, tinerii e bine să primească ceva din partea preotului ca o amintire a evenimentului atât de important în viața lor, o cruciuliță, o carte de rugăciuni, o iconiță, ca efect misionar imediat, dar și ca să se mai schimbe zicala „că popa nu are mână de dat, ci numai de luat”.

După obișnuitele cununii din biserică, mergeam la dezlegarea mesei de la cămin. Lucrurile se petreceau sub regim. Era și acesta un moment ziditor. Vornicul anunța cu o oarecare îndrăzneală pentru vremurile acelea „să ne ridicăm ca să facem rugăciunea“ și nuntașii se ridicau cu toții în picioare. Eu, înconjurat de un grup de cântăreți începeam cântarea „Hristos a înviat“, după Paști sau troparul Rusaliilor „Bine ești cuvântat Hristoase Dumnezeu nostru“. Cum credincioșii noștri cunoșteau cântarea în comun, sala răsuna de armonia vocilor lor. Era o biruință și o îndrăzneală, în același timp, sub fostul regim. Dacă se întâmpla să fie la nuntă și oarecare activiști de partid mai zeloși nu se uitau cu ochi așa de frumoși la noi, dar vorba noastră românească „vocea poporului, vocea lui Dumnezeu”. După cântare dădeam binecuvântarea și încheiam cu rugăciunea „Tatăl nostru”.

Revin, la ceea ce trebuia spus mai înainte, adică pregătirea tinerilor pentru taina Sf. Cununii. La noi este tradiția ca tinerii să se prezinte mai înainte la casa parohială pentru încheierea protocolului „Bunei învoiri” și pentru a prezenta adevărul de la preotul locului cum că

respectiva persoană a fost botezată, dacă unul dintre miri era din altă localitate. Tot cu această ocazie li se puneau acele întrebări dacă de bună voie și cu inima curată doresc a încheia Taina Sf. Cununii, ca să nu mai fie întrebați în biserică. Tot cu această ocazie li se dădeau unele sfaturi duhovnicești pentru căsătorie, stabilind și timpul când să vină pentru spovedanie, ca o bună rânduială păstrată din moși strămoși.

*

Tot legat de această taină e și **spovedania tinerilor căsătoriți**. Cum procedăm? Îi chemăm la spovedanie mai înainte în vinerea care preceda nunta. Am căutat să-i fac să înțeleagă să nu bagatelizeze spovedania și să ia în serios păcatul. Nu-i cuminecam dacă au trăit împreună înainte de cununia religioasă, până nu plineau un canon care consta din șapte zile de ajun plinite cu adâncă părere de rău cu rugăciune și cu milostenie.

Un fapt împământenit în zilele noastre este acela de a considera cununia civilă ca fiind adevărata cununie, subestimând oarecum pe cea religioasă. Datorită acestui fapt neglijăm poruncile Bisericii privitoare la unele păcate trupești. Nu știu mulți că ceea ce se numește *cununie civilă* este numai de la Napoleon și că în Grecia nu există cununie civilă, ci numai cea religioasă.

După cununie vin copiii. O mare problemă de spovedanie. M-a preocupat această problemă timp de zeci de ani de pastorație, cum am spus și cu alte ocazii. De ce? Pentru că ori de câte ori veneau la spovedanie cei căsătoriți, mereu aduceau pe tapet acest păcat cu aceste cuvinte: „ne ferim să nu avem copii“. Mai călugăros, cum eram la început, îmi era foarte greu și transpiram tot, când veneau la spovedit astfel de persoane. Preferam să spovedesc pe copii, pe bătrâni, decât pe cei căsătoriți. De fapt, în tradiția satului nostru mai mult se spovedeau și cuminecau femeile bătrâne, decât cele tinere.

Când se apropiau marile sărbători și trebuia să-i spovedesc pe credincioși treceam prin mari transpirații și nu ușoare tulburări sufletești. Nu puteam fi nepăsător de această problemă. Am pornit să cercetez pe marii duhovnici. O oarecare lumină mi-a adus-o unul dintre ei care mi-a spus că între a te feri să nu ai copii și a omorî în pânțece este o diferență în ceea ce privește gravitatea păcatului. Am primit o oarecare liniște pentru că cei mai mulți vorbeau de fericirea

de a nu avea copii decât de celălalt păcat, mult mai grav. Aveam și o oarecare mângâiere sufletească datorită faptului că se spovedeau cu foarte mare umilință și cu o adâncă părere de rău.

Unii credincioși mai religioși susțineau, cu oarecare plinețe de sine, că ei fac copii câți dă Dumnezeu. Alții, doar unu sau doi.

Părintele Arsenie de la Sâmbăta, Dumnezeu să-l ierte! pretindea ca soții să nu stea împreună de la zămisirea noului născut și până după nașterea lui. Cât e de ușor să pretinzi, cât e de greu să plinești!

Dar toate aceste probleme mi le-au rezolvat mai aproape de adevăr și mai aproape de realitate țărani noștri, oameni simpli, dar cu sinceră frică de Dumnezeu.

Referitor la ceea ce le-am spus despre pretenția Păr. Arsenie, unul dintre acești țărani mi-a spus: Părinte, călugărul d-voastră nu cred că are dreptate, pentru că mai întâi nu se știe cu precizie momentul când zămislește femeia, deci fără să știe pot sta împreună și după zămislire...

La ceea ce spun cei ce zic că ei fac copii câți le dă Dumnezeu, mi s-a răspuns că nu spun adevărul pentru că eu pot să fac cu femeia mea și 20 de copii, dacă vreau.

Concluzia: Prima soluție cu pretenții de abținere în acel timp e greu de aplicat. A doua, nici cei ce pretind că-i fac câți le dă Dumnezeu, cade, că nu-i fac pe toți. A treia ar fi înfrânarea totală fără nicio ferire. Și aceasta datorită slăbiciunii firii noastre e greu de realizat pentru cei căsătoriți. Și, în sfârșit, cei ce fac unul sau doi.

Ce e de făcut? Cum poți ieși din această grea încurcătură? Cum poți rezolva creștinește această problemă? Trebuie căutată rezolvarea ei altfel.

Am recurs la înțelepciunea duhovnicească a Sfinților Părinți ai Bisericii. Am început cu Sf. Antonie cel Mare din învățătura căruia am înțeles marea valoare a smereniei, a părerii de rău în ceea ce privește iertarea păcatelor și mântuirea. Întrebat fiind de trei ori: „Ce este mântuirea?“, sfântul a răspuns: „smerenia, smerenia, smerenia“.

Însuși Mântuitorul a laudat pe cei ce au arătat smerenie, începând cu vameșul, cu canaaneanca, cu marea păcătoasă și până la tâlharul de pe cruce.

După textele sfinte, după Pateric și bărbații filocalici nu există

păcat să nu poată fi iertat, cu o singură condiție: să întrupăm în ființa noastră un adânc de smerenie, asemenea gravității păcatului săvârșit.

În cazul nostru privind păcatul mai sus amintit, toți trebuie să facem pocăință într-un adânc de smerenie și cei cu unu sau doi copii și cei cu copii mai mulți. Mă gândesc că cel cu copii mai mulți s-ar putea ca să se uite de sus cu oarecari pretenții față de cel care a făcut mai puțini. În cazul acesta îi lipsește adâncul umilinței.

Dar dacă această mulțime de copii este rezultatul unei patimi a lui neînfrânate și o pune aceasta în seama voinței lui Dumnezeu? Să gândim și să medităm serios și sincer în fața lui Dumnezeu pentru că pe Dumnezeu nu-L putem înșela. Să nu uităm că Sf. Ap. Pavel s-a socotit cel mai păcătos dintre oameni și că Mântuitorul a zis: „Când veți face toate cele poruncite vouă să ziceți: Suntem slugi netrebnice pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem” (Luca 17, 10).

Să nu ne îndoim de adâncul smereniei și de folosul ei. Că atunci când este vorba de păcatul contra Duhului Sfânt, despre care se spune că nu se iartă, nu este vorba de un păcat, ci este vorba de o stare de fapt a lăuntrului persoanei, o stare de împietrire sufletească ca urmare a mai multor păcate mari sau chiar mai mici, nepocăite. Nu trebuie înțeles faptul că nu se pot ierta, ci de faptul că în această stare de înțelenire nu se face pocăința trebuincioasă, de aceea nu se poate ierta. Dacă s-ar face pocăință și acest păcat s-ar putea ierta (extrase din Episcop Ioan Mihălțan, *Experiențe pastorale (la parohie, teologie, episcopie)*, Oradea, 1992, pp. 40-51).

PRIORITĂȚI PASTORALE ACTUALE

PREOT DR. ADRIAN CAREBIA

Anul 2020 a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept an al sl pastorației familiei și al copiilor pe tot cuprinsul Patriarhiei Române, avându-se în vedere intensificarea activității de pastorație a tinerilor la nivelul parohiilor și a structurilor funcționale ale Bisericii noastre. Amintim că pentru prima dată în Biserica Ortodoxă Română, la data de 7 mai 2009, la praznicul Rusaliilor, s-a sărbătorit și Duminica părinților și copiilor, sărbătoare instituită în Patriarhia română prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române întrunit la sfârșitul lunii februarie 2009. Sărbătoarea se dorește a fi o continuare și o prelungire firească a Zilei internaționale a copiilor ce are loc în fiecare an la data de 1 iunie.

Cu prilejul acestei zile, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel adresându-se părinților le-a amintit faptul că: „ tinerii sunt un dar și o binecuvântare de la Dumnezeu pentru familie și societate, pe care trebuie să-i prețuim și să-i educăm în duhul Evangheliei lui Hristos și al valorilor creștine. Creșterea copiilor trebuie susținută prin cultivarea și rodirea permanentă a darurilor Duhului Sfânt, prin rugăciune și educație spre fapte bune. Părinții să se îngrijească nu de modul cum vor dobândi bani copiii lor, ci de modul cum vor dobândi evlavie și bogăție sufletească. Trebuie să-i educe astfel încât să nu aibă nevoie de multe lucruri, să nu se dedea dorințelor vremurilor de astăzi. Să cerceteze cu atenție când ies copiii lor din casă și când se întorc, unde se duc și cu cine se întovărășesc. Dacă nesocotesc aceste îndatoriri ale lor, vor da răspuns în fața lui Dumnezeu”.

Totodată, Preafericitul Părinte i-a îndemnat pe copii „să urmați cuvintele Sfintei Scripturi: cinstește pe tatăl tău și pe mama ta (Ieșire 20,12), iar pentru iubirea jertfelnică a părinților de a vă crește și educa, fiți recunoscători prin dragoste fiască, ascultare, bună-purtare, sânguință la învățătură și fapte bune care să vă lumineze și să vă împodobească zi de zi viața voastră. În același timp, respectați și prețuiți pe educatorii, învățătorii și profesorii voștri care vă educă și vă formează ca să deveniți oameni luminați și competenți, pe preoții și pe nașii voștri de Botez - părinții voștri spirituali - care vă călăuzesc pe calea credinței, a sfințeniei și a bucuriei duhovnicești. Studiați, cu timp și fără timp, pentru a valorifica cei mai frumoși ani ai vieții voastre acum când alții vă poartă de grijă, folosind eficient timpul pentru formarea și educarea voastră ca oameni harnici și darnici, înțelepți și competenți, buni și pașnici”. Preafericirea Sa a menționat apoi și faptul că multe greutăți și obstacole stau în fața îndeplinirii acestor îndatoriri, generate în special de criza materială și spirituală prin care trece întreaga societate de astăzi.

Într-adevăr, există astăzi foarte multe aspecte legate de criza prin care trec tinerii și instituția familiei în general, situația gravă la care s-a ajuns îngrijorând pe toată lumea, care caută remedii pentru revenirea la normalitate prin contribuția tuturor factorilor de răspundere. Desigur dintotdeauna au existat crize în familie. Însă acum parcă această criză este percepută ca o criză a societății contemporane însăși. Statisticile demografice din toată lumea arată că scade continu numărul căsătoriilor și crește în aceeași măsură numărul divorțurilor. Așadar, copiii mai puțini iar bătrâni mai mulți, iată o imagine destul de sumbră menite să atragă atenția factorilor de răspundere. Cauzele sunt multiple și complexe, căci absența idealului pe termen lung și a valorilor crează adesea în om sentimentul vidului, al singurătății și al abandonului determinând mulți oameni să se refugieze în diverse practici nocive.

La acestea se adaugă și cauzele de ordin material, criza profundă prin care trecem cu toții. Sărăcia, șomajul, violențele de tot felul, nesiguranța zilei de mâine, toate constituie tot atâtea premise ale acestor stări de fapt. Tinerii adolescenți experimentează o serie de practici nocive, de multe ori împotriva dorinței personale și fără o

judecată prealabilă, ci doar pentru a fi la modă, pentru a fi priviți de către prieteni cu alți ochi. Dacă ne gândim că majoritatea filmelor prezentate de televiziuni diverse descriu cupluri ce ajung la diverse intimități după prima întâlnire, dacă suntem atenți la aluziile făcute de mai multe formații de muzică îndrăgite de tineri care în multe cazuri îndeamnă la desfrâu necondiționat și la tot felul de perversități după principiul „trăiește-ți clipa”, credem că nu este de mirare că a apărut astăzi o prăpastie de netrecut parcă între morala religioasă și etica individualist-libertină a vremurilor de azi.

Ca o consecință, tinerii sunt vulnerabili, ajungând de multe ori la situații limită, de disperare și în cele din urmă fără ieșire, singura cale de rezolvare a acestor stări fiind sinuciderea. Firește, în atari situații nu putem să nu punem întrebarea: ce fel de creștere trebuie să dea părinții copiilor lor, pentru ca aceștia să realizeze bunele nădejdi ce se pun în el? Răspunsul nu poate să fie decât unul: părinții au datoria să dea o educație întemeiată pe dragostea de Dumnezeu, de aproapele și pe respectul fata de poruncile sfinte. A crește copiii numai din punct de vedere trupesc și lumesc, a-i hrăni, a-i ocroti, aceasta constituie și grija animalelor lipsite de minte și rațiune. A-i trimite la școală ca să învețe scrisul, cititul și aritmetica, a le asigura o carieră frumoasă și un trai fericit pe pământ, este preocuparea tuturor, chiar și a păgânilor lipsiți de luminile credinței. Dar a da copiilor o creștere în dragostea de Dumnezeu și în Duh creștinesc și a-i pregăti pentru viața veșnică, aceasta este datoria părinților, ca adevărați ucenici ai Domnului Hristos. De aceea, Sfântul Apostol Pavel, când vorbește creștinilor din Efes despre obligațiile lor, între altele le poruncește: „Și voi, părinților creșteți pe copiii vostri în musturarea și învățătura Domnului” (Efeseni 6, 4). Cine ar putea aprecia vreodată toate binefacerile care rezultă dintr-o educație făcută în duhul „Învățăturii Domnului”? Vom spune, doar, că o astfel de educație este temeliea acelei lucrări mărețe la care suntem chemați cu toții: mântuirea sufletului. Dacă pruncul nou botezat este o arvună a aleșilor împărăției lui Dumnezeu, o pecete a Duhului Sfânt, o mladiță altoită pe tulpina lui Hristos, de părinți depinde, în mare măsură, ca acea mladiță să producă roade, ca acel suflet nemuritor să intre în viața veșnicie.

Există o carte **Părinții duhovnici și copiii** în care s-a adunat

un buchet de sfaturi și pilde ale unor Sfinți Părinți duhovnici dar și vorbele înțelepte ale unor monahi îmbunătățiți, de la epoca Sfinților Trei Ierarhi până în perioada contemporană. care oferă și creștinilor români posibilitatea de a consulta un miniabecedar de educație a copiilor. Autorul cărții , G. Spiliotis ne atrage atenția, în prolog, că vom găsi chiar și interpretări diferite asupra unor subiecte, pentru că uneori sunt tratate cazuri particulare și sfaturile sunt oferite pentru o anumită situație. Cititorul va realiza singur în care dintre variante se regăsește mai mult. De exemplu, Sfântul Ioan Gură de Aur opta pentru severitate în educație, recomandând asprimea atunci când blândețea nu este urmată de rezultate. Dar Maica Gavrilia refuză categoric aplicarea de pedepse corporale copiilor, cu brutalitate, se pierde pacea și dragostea. Și alți autori recomandă ca părinții să-și educe copiii prin exemplul personal, păstrând în familie un climat de dragoste, bunătate și respect reciproc. Caracterele cele mai frumoase se formează în acele familii creștine unde tatăl și mama manifestă iubire unul față de altul și implicit și față de copii. În aceste cazuri chiar dacă se întâmplă ca tinerii să se afle mai târziu sub influența unui anturaj negativ, ei își vor aminti și vor căuta să redescopere acea „dragoste” de acasă și se va produce întoarcerea lor, schimbarea în bine. Dar „dacă-și amintește de vrăjmășie și ură, atunci inima lui nu-l va face să ia drumul întoarcerii acasă.” Copilul e mult mai receptiv la o vorba caldă dar totodată plină de amărăciune. Pe vremea când era copil Sfântul Siluan într-o zi a comis o faptă necugetată. A doua zi tatăl l-a întrebat: „Unde ai fost ieri, copilul meu? Inima mea s-a tulburat pentru tine.”

Sfântul Nectarie vorbește cu multă sensibilitate, despre puterea sufletească a unei mame de a-L aduce pe Dumnezeu în inima copilului, cea mai înaltă sensibilizare a copilului, numai dragostea de mamă o poate genera: „Mama numai cu o privire, cu o sărutare, cu dulcele ei glas și cu delicatele ei dezmierdări e în stare să trezească îndată inima copilului ei spre înclinația cea bună”. Ieromonahul Hristodul povățuiește pe părinți să nu-și manifeste într-un mod exagerat dragostea față de copii. Laudele continui vor determina pe copii să se încreadă prea mult în ei înșiși, iar sufletele lor vor deveni „de marmură”. Maica Magdalena sfătuiește ca un copil să nu fie descurajat de o nereușită școlară în cazul în care acesta a depus toate eforturile în pregătirea

pentru acel examen. În acest sens, ea îi contestă pe acei pedagogi care afirmă că un eșec deformează caracterul unui copil, creându-i complexe. Un eșec poate însemna o lecție de răbdare. Educarea religioasă a copilului trebuie să se împletească armonios cu educația intelectuală. Dacă una dintre cele două este excesivă în raport cu cealaltă, rezultatul atât într-un caz, cât și în celălalt va fi negativ. Fără credință, copilul va fi doar un om foarte instruit, cu suflet abrutizat, un ateu. Fără cunoștințe din științe, literatură și artă, va cădea foarte ușor în superstiții, ne spune Sfântul Nectarie. Superstițiile le condamnă și Sfântul Ioan Gură de Aur. Au trecut șase secole peste notele în care acest sfânt apostrofa lipsa de înțelepciune a părinților. Și totuși și în timpurile noastre moderne se păstrează aceleași obiceiuri (cum e acela de a prinde o ață roșie unui copil pentru a-l feri, chipurile, de „deochi” și de „lucrul rău”). Dovadă de înțelepciune ar fi ca părinții să „așeze în jurul gâtului copilului doar Crucea pentru a-l ocroti”.

Un capitol de un interes deosebit este „Iubirea – relațiile între doi prieteni”. Prin fragmentele semnate de Maica Magdalena și Maica Gavriția, se tratează duhovnicește subiecte ce au devenit dificile în timpurile noastre, datorită unui duh al lumii de „desfrânare”. Cum anume să-i îndemnăm pe tineri spre o viață creștină? Cum să-i facem să înțeleagă rolul unei familii? Ce măsuri să ia părinții atunci când copiii lor „trăiesc în așa fel încât sunt opriți de la Sfânta Împărtașanie”?! Maica Magdalena recomandă ca mai înainte de a fi muștrați, aceștia să fie întăriți în credință, să li se insuflă „dragostea autentică”. M-au atins mai ales fragmentele din „Asceza iubirii” (Maica Gavriția) în care Iubirea (cu I mare, țin să accentuez!) dintre doi tineri e văzută ca o reflexie a iubirii de Dumnezeu, că, în fapt, iubirea apare în viața noastră, atunci când sufletul ne este pregătit, „gata” să o primească: „El iubește acest chip [al celui iubit – n.m.] pentru că el iubește Iubirea (...) și această Iubire este Dumnezeu!”. (traducere din limba greacă de Ilioniu Georgeta-Mariana, Editura Cartea Ortodoxă București și Editura Egumenița Galați în 2006)

Educația religioasă este apoi garanția formării caracterelor tari și cinstite. Semințele credinței în Dumnezeu și ale evlaviei, semănate de timpuriu în sufletul copilului, formează rădăcini adânci și sănătoase, care rămân, toată viața omului de mai târziu, izvorul tuturor virtuților

și faptelor bune.

Cine nu este mișcat când citește istoria tânărului Tobie? El este un model nepieritor pentru toate veacurile: fiu recunoscător care a redat lumina ochilor tatălui său, soț bun care a izbăvit pe femeia sa din stăpânirea diavolului, bărbat cinstit și de caracter. Cui datora Tobie acel buchet de alese virtuți care îl înfrumusețau? Sfânta Scriptură ne răspunde: Părintelui său evlavios careși-a deprins de mic copilul să-L iubească pe Dumnezeu și să se ferească de orice pacăt (Tobie, cap. 1).

Cine nu admiră și acum tăria morală a Suzanei, fata înțeleaptă și curată care s-a împotrivit ispitelor și poftelor desfrânate a celor doi bătrâni? Virtutea Suzanei, la fel, era rod al bunei educații părintești. „Părinții ei, drepti fiind, au învățat pe fiica lor legea Domnului“ (Istoria Suzanei 1,3). Iată cât este de importantă educația copiilor în spiritului respectului față de semeni și întrajutorării acestuia. Din nefericire astăzi, foarte mulți părinți n-au nici o grijă față de această chemare a lor. Nasc copiii, se preocupă de hrana lor, de îmbrăcămintea lor, se îngrijesc să-i învețe o meserie, să le asigure o carieră și cele necesare existenței zilnice, însă de formarea sufletului lor, a caracterului lor moral nu le pasă. În latura sufletească îi lasă să crească sălbatici, ca plantele de pădure pe care nimeni nu le cultivă. Vrând să ilustreze o astfel de situație, un scriitor contemporan remarca faptul că „orice copil are nevoie nu numai de pâine. Trebuie format și sufletul său gingaș, prin iubire și disciplină. Căci ce folos au unii copii ce asimilează toată știința lumii, cunosc numeroase limbi străine, obțin multe elogii pentru inteligența lor, dar au o inimă stricată și vicleană și nu cunosc nimic despre îndeplinirea îndatoririlor creștinești? Nu există nici o artă mai înaltă decât arta educației copiilor” (Ignatie Monahul, **Buna-cuviință în educația creștină a copiilor**, Editura Andreas, București, 2008, p.135)

Așadar și în acest an atât părinților cât și slujitorilor sfințelor altare le revine responsabilitatea și unei mai mari atenții asupra creșterii spirituale și duhovnicești a copiilor nu mai puțin a catehizării și pastorației tinerilor vremurilor actuale.

Aspecte ale Teologiei contemporane

CHIPUL ICONIC AL LUI DUMNEZEU, REFLECTAT TIPOLOGIC ÎN PERSOANA, CREDINȚA ȘI VIAȚA PATRIARHULUI AVRAAM

PROTOPOP. DR. IOAN BUDE

Se afirmă, uneori, sentențios și maximal, cum că „istoria începe la Sumer!” Așa o fi... dar care istorie ? Pentru că adevărata istorie nu se poate limita doar la ruinele – oricât ar fi ele de semețe – ale civilizației babiloniene. Atari vestigii exprimă impresionant și nostalgic, dar și dureros de real, sfârșitul, moartea și uneori dispariția unor epoci, țări, popoare și chiar civilizații întregi.¹

În schimb, istoria autentică este vie, palpită de energii creatoare, este dominată de o constantă dinamică a înnoirii; începe cu ființa umană ca făptură spirituală, este selectivă, alege un cuplu uman (bărbat și femeie), cuplu care să fie în stare de a-i pune și un început bun, dar să-i și imprime o continuitate acestui început, să-l transforme într-un veritabil testament pentru întreaga umanitate, testament din care ființa spirituală nu dispare, iar rodirea ei nu riscă să devină o ruină pe care cresc buruienile și uitarea.²

Un astfel de începător, făcător, trăitor și continuator de istorie, nu este altul decât biblicul Patriarh Avraam, fiul lui Terah, fiul lui Nahor, fiul lui Serug, fiul lui Ragav, fiul lui Peleg, fiul lui Eber, fiul lui Sem

1.Cf. J. Werner Keller, *Arheologia Vechiului și Noului Testament*, Editura Psychomassmedia (tiparul la Ed. Miracol), București, 1995, p. 16-19;

2.Pr. Prof. Ion Buga, ... *O istorie a Bisericii Universale văzută din culise* (cap. „Puncte nevralgice ale Istoriei”), București, 2005, p. 205;

(cf. *Facerea 11*). Iar Sem, este cel mai mare dintre fiii celebrului Noe, care, la rândul lui, a fost un credincios fără pereche în cuvântul lui Dumnezeu, astfel încât, deși era soare și vreme bună, el s-a străduit să construiască o corabie cum nu se mai văzuse alta, corabie care va înfrunta cu succes cea mai cumplită furtună din istorie: Potopul (*Facerea 7-8*).

„Credo quia ineptum!” – va zice mai târziu Tertulian, cu gândul la elogiul paulin adus acestui tip rarism de credință: „ Prin credință, luând Noe înștiințare de la Dumnezeu despre cele ce nu se vedeau încă, a gătit cu evlavie o corabie...”, pe când toți ceilalți oameni râdeau de el, „mâncau și beau, se însurau și se măritau” (*Evrei 11, 7; Matei 24, 38*). De aceea, Dumnezeu a hotărât că: „ Nu va rămâne Duhul Meu în oamenii aceștia pentru că sunt numai trup!” (*Facerea 6, 3*)³. Oamenii aceștia exclusiv trupești, ale căror cugete și inimi erau „îndreptate la rău în toate zilele”, reprezintă lumea postadamică, o lume a mutațiilor (*Facerea 6, 5*), decăzută moral până la nivelul țărâniei și sortită să piară în propriul său anonim preistoric. Doar trei nume s-au salvat de la această osândă: Enoh, Noe și Sem. Prin ei, acea lume veche și rea își putea ridica iarăși fruntea spre un nou orizont și chiar spre o nouă identitate, devenind noahitică, semitică, apoi israelită, denumiri metanoice, care vor constitui cândva niște importante repere în istoria mântuirii, niște luminoase puncte cardinale pe verticala Crucii.

În multimilenara epocă biblică a lumii adamice, din existența umanității lipsea însă cu desăvârșire noțiunea fundamentală a vieții: *iubirea*! Și, corelativ cu această mare absență, era ignorată total și *femeia*, ca personalitate distinctă care să orienteze cursul marelui fluviu uman, spre „omul cel tainic al inimii” (*I Petru 3, 4*).

Este straniu și de-a dreptul cutremurător faptul că Adam nu și-a iubit și nici n-a știut să-și iubească – sau că trebuie să-și iubească – femeia sa și de aceea, nici el și nici urmașii lui, până la Avraam, n-au putut fi „domni și stăpâni peste inima femeilor lor” (*I Petru 3, 6*). Drept pentru care adevărata istorie nici n-a început cu ei, ci așa cum tocmai spuneam, ea va începe cu Patriarhul Avraam. Și iată de ce!

Capitolul 12 din cartea *Facerea* are un titlu foarte scurt; de fapt e un enunț format din numai trei cuvinte: *Chemarea lui Avram*. Conținutul

3.J.W. Keller, *o.c.*, p. 57-58;

acestei „chemări” este însă colosal! A avut puterea de a schimba lumea și de a da un sens nou istoriei, pentru că e un mesaj dumnezeiesc: „După aceea a zis Domnul către Avram: „Ieși din pământul tău, din neamul tău și din casa tatălui tău și vino în pământul pe care ți-l voi arăta Eu. Și Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare. Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și se vor binecuvânta în tine toate neamurile pământului” (*Facerea 12, 1-3*). În momentul acestei chemări, Avram, împreună cu tatăl său Terah și cu toți cei din neamul lor erau deja plecați de mai mult timp din Caldeea, din cetatea lor de baștină Ur, dând curs unei alte chemări (*Facerea 15, 7*) și având intenția de a merge „până în țara Canaanului; dar au mers numai până la Haran și s-au așezat acolo” (*Facerea 11, 31*). Dumnezeu îi adresează acum lui Avram această a doua chemare, când a ajuns să fie el capul familiei: fratele său Haran murise de tânăr, încă pe când erau în Caldeea (*Facerea 11, 28*), celălalt frate Nahor, a rămas în Haran, iar bătrânul Terah s-a stins și el tot în Haran (*Facerea 11, 32*).

Rămas singur, cu toată răspunderea întreținerii oamenilor de lucru (păstori și oameni de casă) și a unor numeroase averi și pe deasupra și cu grija nepotului Lot (fiul fratelui mort în Haran), care era minor, Avram și soția sa Sarai s-ar fi putut răzgândi, sau, cum zice Sfântul Apostol Pavel „aveau vreme să se întoarcă” (*Evrei 11, 15*) fie înapoi în Caldeea, fie să rămână cu fratele său Nahor în Haran, unde era un pământ roditor și un leagăn al unei civilizații rafinate, dar, fără nicio șovăială, ascultând de Dumnezeu, el a pornit la drum chiar „neștiind încotro merge” (*Evrei 11, 8*). Numai o credință ieșită din comun în Dumnezeul său, ca și cea a străbunului Noe, îl putea face pe Avram să fie atât de hotărât: „Deci a plecat Avram, cum îi zisese Domnul și s-a dus și Lot cu el. Avram însă era de șaptezeci și cinci de ani, când a ieșit din Haran. Și a luat Avram pe Sarai, femeia sa, pe Lot, fiul fratelui său și toate averile ce agonisiseră ei și toți oamenii pe care-i aveau în Haran și au ieșit ca să meargă în țara Canaanului și au ajuns în Canaan” (*Facerea 11, 5*).

Drumul din Haran și până în Canaan, merge spre sud cam 1000 km. Urmează firul râului Balik până la Eufrat, iar de acolo se așterne

pe ruta milenară, spre oaza Palmira, iar apoi spre sud-vest, în direcția Mării Galileii. Este unul din cele mai cunoscute drumuri care au legat Eufratul de Iordan și Mesopotamia de Fenicia și Egipt⁴.

Dintre autorii sfinți, cel ce a reușit să definească o anume logică în acest fenomen biblic divino-uman al „chemărilor”, este Sfântul Apostol Pavel: „Căci pe cei pe care (*Dumnezeu, n.n.*) i-a cunoscut mai înainte, mai înainte i-a și hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său, ca El să fie întâiul născut între mulți frați. Iar pe care i-a hotărât mai înainte, pe aceștia i-a și îndreptat; iar pe care i-a îndreptat, pe aceștia i-a și mărit (=îndumnezeit, n.n.)” (*Romani 8, 29-30*).

Concluzia acestui destul de lung și de complicat traseu al îndumnezeirii – prin chemare – ascultare – o enunță anticipativ tot Apostolul Neamurilor: „Știm că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor care Îl iubesc pe Dumnezeu, celor care sunt chemați după voia Lui” (*Romani 8, 28*).

Așadar, atotștiutorul Dumnezeu, „după a Lui voie” l-a chemat pe Avram, cunoscându-l „de mai înainte” și mai ales, „l-a hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său”, adică o icoană de credință, de iubire și de ascultare desăvârșită: „Jertfă și prinos n-ai voit, dar Mi-ai întocmit trup. Arderi de tot și jertfe pentru păcat nu ți-au plăcut; atunci am zis: „*Iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeule!*” (*Evrei 10, 5-7*).

Asemenea lui Hristos, prin harul și ascultarea Căruia „se vor face drepti cei mulți” (*Romani 5, 17-19*), tot așa și prin credința, ascultarea și dreptatea lui Avram „se vor binecuvânta întru el toate neamurile pământului” (*Facerea 12, 3*), pentru a căror mântuire, atunci când S-a întrupat, Hristos „nu a luat firea îngerilor, ci sămânța lui Avraam a luat” (*Evrei 2, 16*). Și tot de aceea – adică drept răsplată pentru că Îl reprezintă tipologic pe Fiul Său, prin desăvârșita sa ascultare și devoțiune – nici Tatăl nu rămâne indiferent față de Avram și de urmașii săi (Isaac, Iacov, Iosif, Moise, David, Solomon și toți ceilalți) și „nu se rușinează de ei ca să Se numească Dumnezeul lor...” (*Evrei 11, 16*).

De la aleșii și chemații Săi, Dumnezeu așteaptă întotdeauna ca și aceștia să fie ceea ce este El Însuși. Într-o formulare silogistică, lucrurile s-ar prezenta astfel: „Dumnezeu este iubire!” (*I Ioan 4, 8*); „Dumnezeu este foc mistuitor!” (*Deuteronom 4, 24; Evrei 12, 29*); „Dumnezeu este lumină!” (*Ioan 8, 12*) și așa mai departe; deci și aleșii Lui dintre oameni,

4. *Ibidem*, p. 59;

fără a înceta să rămână oameni, trebuie să poată fi definiți la fel: „Și ei sunt iubire!” (*I Ioan 3, 1-3*); „Și ei sunt lumină!” (*Matei 5, 14*); „Și ei sunt dumnezei!” (*Psalmul 86, 6; Ioan 10, 34*). Însă dintre toți pământenii, numai Avram s-a putut identifica în actul chemării sale și cu Dumnezeu – Iubire și cu Dumnezeu – Lumină și cu Dumnezeu – foc mistuitor și curățitor⁵

În credința și conștiința lui, Dumnezeuul Căruia el I se închină, nu se aseamănă nici pe departe cu ceilalți dumnezei făuriți de neamuri, de civilizații și prin cetăți. Pentru Avram, Dumnezeu este o Ființă vie, supremă, spirituală, care-Și afirmă neîncetat și inepuizabil atotputernicia, independența, voința și libertatea absolută. Nu El există pentru om, ci omul este creat de El și pentru El, iar El, Dumnezeuul cerului și al pământului Își impune peste întreaga creație existența Sa copleșitoare și lucrarea Sa absolută. Acesta este Dumnezeuul Care judecă neamuri și popoare, Care pedepsește și răsplătește cu dreptate, dar în același timp este bun și iubitor și „prieten” omului credincios, căruia îi va hărăzi la vreme și ținutul și urmașul făgăduit⁶. Inițial, Avram mai mult credea decât Îl iubea pe Dumnezeu, pentru că încă nu-L cunoștea suficient de bine, dar în schimb Dumnezeu l-a cunoscut pe el în cele mai mici detalii și l-a chemat pentru că Avram avea, ca nimeni altul, în însăși firea lui vocația iubirii. În el, iubirea se manifesta firesc, fiind ca o împărtășire către cineva egal cu el⁷. Acest „alt-cineva”, adică ființă echivalentă în structură, identitate și alteritate cu el, nu putea fi decât femeia lui. Ca om al premierelor,

Avram a fost și a rămas și cel dintâi bărbat din istorie, care a descoperit și a mărturisit că după Duhul Sfânt, numele personal al frumuseții este femeia: „A zis Avram către Sarai, femeia sa: „Știu că ești femeie frumoasă la chip” (*Facerea 12, 11*). Agentul cunoașterii în om, ca și în Dumnezeu, este Duhul: „Căci cine dintre oameni știe cele ale omului, decât duhul omului, care este în el ? Așa și cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a

5.Pr. Prof. I. Buga, *o.c.*, p. 208-209;

6.Pr. Prof. Dr. Nicolae Neaga, *Facerea. Text și scurte note explicative*, Sibiu, 1945, p. 64-65; cf. și: *Idem*, „*N-am venit să stric Legea!*” *Considerații generale privitoare la însemnătatea Vechiului Testament*, Sibiu, 1940; Pr. Prof. Dr. Mircea Chialda, *Sacrificiile Vechiului Testament*, Caransebeș, 1941 și *Idem*, *Raportul dintre Vechiul și Noul Testament*, în Rev. „*Biserica Ortodoxă Română*”, nr. 5-6/1981;

7.Pr. Prof. I. Buga, *o.c.*, p. 209;

cunoscut, decât Duhul lui Dumnezeu” (*I Corinteni 2, 11*).

Așadar, frumusețea divină a femeii nu poate fi văzută decât de ochiul bărbatului-prooroc,⁸ adică de acela care vede „cu ochiul lui Dumnezeu” (*Facerea 1, 31*), fapt confirmat de Dumnezeu Însuși lui Abimelec (regele Gherarei): „Acum însă dă înapoi femeia omului aceluia (lui Avram), că e prooroc și se va ruga pentru tine și vei fi viu” (*Facerea 20, 7*). Definirea agapică făcută de Avram Sarrei: „Știu că ești femeie frumoasă la chip” (*Facerea 12, 11*), nu numai că recapitulează viziunea Creatorului asupra operei Sale (rostită după crearea femeii): „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată *erau bune foarte*” (*Facerea 1, 31*), ci marchează un prag moral nou și un alt nivel, calitativ superior, al începutului unei noi civilizații umane, care va urca *prin Femeie* (Sfânta Fecioară Maria) până la Divinitate, ca urmare, dar și ca o replică umană în dialectica divină a Întrupării lui Dumnezeu (cf. *Galateni 4, 4-7; Filipeni 2, 5-11*).⁹

Acest unic și nemuritor cuplu uman (Avraam și Sarra), este însă așezat în istoria biblică, între „plinătatea Dumnezeirii” (*Coloseni 2, 9; Ioan 1, 16*), sau Dumnezeirea tripersonală și întreit agapică (*Facerea 18, 2*) și (între) „urâciunea pustiirii”, adică desfrânarea sodomită, păcatul cel „mare și cumplit de greu” (*Facerea 18, 28*), a cărui consecință a fost „pedeapsa nimicirii, cea hotărâtă a se vărsa peste locul pustiirii” (*Daniel 9, 27; Facerea 19, 13*).

Dar uriașa personalitate a lui Avram își depășește cu prisosință epoca! Profilată pe cerul începuturilor în civilizația Revelației, statura morală a lui Avram nu poate fi estompată de niciun păcat, de nicio urâciune, ci se conturează în repetate rânduri, rezumând și prefigurând iconic, așa cum știm, viața și lucrarea lui Iisus Hristos, noul Adam dar și noul Avraam. Prin faptele sale, Avram este primul dumnezeu pe pământ. Mai întâi, e primul chemat din istorie, apoi, întocmai ca și Dumnezeu, el este o icoană de treime în iubire: Avraam, Sarra și fiul lor Isaac.¹⁰

Avraam este instituit pe pământ ca icoana lui Dumnezeu – Tatăl

8. *Ibidem*, p. 211; cf. și Michel Certeau, *Fabula mistică*, p. VI;

9. Pr. Prof. I. Buga, *o.c.*, p. 211; cf. și Pr. Asist. Dr. Vasile Mihoc, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Galateni. Studiu introductiv, traducere și comentariu* (teză de doctorat), în Rev. „Studii teologice” nr. 5-6/1983, p. 338-340;

10. Lector. Dr. Constantin Preda, „Cartea neamului lui Iisus Hristos”, E.I.B.M.B.O.R., București, 2006, p. 17; Arhim. Benedict Ghiuș, *Taina Răscumpărării în iconografia ortodoxă*, București, 1998, p. 57;

din Treime: „Tată a mulțime de popoare” (*Facerea 17, 4-5*); „Părinte al tuturor credincioșilor” (tăiați și netăiați împrejur) și „Părintele nostru al tuturor” (*Romani 4, 11-12, 16*). Cu el, nu numai că începe *Cartea neamului lui Iisus Hristos*, el fiind Părintele celor 42 de generații menționate în Sf. Evanghelie, în genealogia lui Iisus (*Matei 1, 1-2*),¹¹ ci el a primit de la Dumnezeu uimitoarea investitură de a fi și după moarte Părintele tuturor dreptilor mutați la cer din această viață, din vechime și până la Hristos. Toți aceștia (adică sufletele lor), „erau duși de îngeri în sânul lui Avraam” (*Luca 16, 22*). Extrem de grăitoare, în acest sens, este parabola Mântuitorului Iisus Hristos, despre bogatul nemilostiv și despre săracul Lazăr (*Luca 16, 19-31*). Expresii noutestamentare ca „sânul lui Avraam”, sau „a sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor” (*Matei 8, 11; Luca 3, 28-29*), sunt denumiri ale raiului lui Dumnezeu (*Luca 23, 43*).^{12,12} Iar Sarra este prima pământească care instituie și relizează, tot iconic, eternul feminin din Treime în umanitate (în ebraică „ruach” = duh este substantiv feminin): un text „ăgrafas” ne spune că în *Luca 8, 21*, Iisus ar fi zis: „Cine este mama Mea și frații Mei? Mama Mea este Duhul Sfânt!” În același context, scriitoarea-teolog de origine spaniolă Isabela Gomez-Acebo, își încheie astfel cartea intitulată *Dumnezeu este și mamă*¹³: „În definitiv, suntem făcute după chipul și aemănarea Lui. Problema constă în a-i convinge pe bărbați și în a ne convinge pe noi înșine. Deocamdată, însă, am impresia că singurul cu adevărat convins este Dumnezeu Însuși.”

Trebuie apoi să mai notăm că tot Avram este unicul om care s-a bucurat de privilegiul de a fi cooptat în Sfatul de taină al sfintei Treimi, dar nu ca un musafir, ci în calitate de „prieten al lui Dumnezeu” (*Iacov 2, 23*) și sfetnic al Tatălui ceresc: „Domnul însă a zis: „Tăinui-voi Eu oare de Avraam, sluga Mea, ceea ce voiesc să

11. Sfantul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, *Tălcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei*, Editura Sofia, București, 2002, p. 144; Pr. Conf. Dr. Stelian Tofană, *Iisus Hristos Arhiereu veșnic, după Epistola către Evrei*, Ediția a II-a, Editura Presa Clujeană, 2000, p. 159; Lector Dr. Constantin Preda, o.c., p. 9-11;

12. Pr. Dr. Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament de la A-Z*, E.I.M.B.O.R., București, 1984; *Dicționar Biblic, Avram (art.)*, trad. din lb. engl. de Liviu Pup și John Tipei -, „Societatea Misionară Română”- Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995, p. 117;

13. Isabela Gomez-Acebo, *Dumnezeu este și mamă*, Madrid, 1994, p. 192;

fac ?” (*Facerea 18, 17*). Această extraordinară aserțiune a Tatălui, trimite cu putere la același gen de aserțiune, a Fiului, tot cu prilejul unei Cine, dar o cină de și mai mare Taină: „De acum nu vă mai zic slugi, că sluga nu știe ce face stăpânul său, ci v-am numit prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl Meu, vi le-am făcut cunoscute” (*Ioan 15, 15*). Ca să nu mai vorbim apoi de Sarra, singura femeie din istorie, care s-a învrednicit de marea și negrăita cinste de a fi bucătăreasa Sfintei Treimi, la Marea Euharistie de la stejarul Mamvri¹⁴: „După aceea a alergat Avraam în cort la Sarra și i-a zis: „Frământă degrabă trei măsuri de făină bună și fă azime!” Apoi Avraam a dat fuga la cireadă, a luat un vițel tânăr și gras și l-a dat slugii, care l-a gătit degrabă. Și a luat Avram unt, lapte și vițelul cel gătit și le-a pus înaintea Lor și, pe când Ei mâncau, a stat și el alături de Ei sub copac” (*Facerea 18, 6-8*).

Memorabila Cină de la Mamvri este, pe drept cuvânt considerată ca prima Liturghie cosmică, în formulările Sfântului Maxim Mărturisitorul cât și în cele ale Părintelui Teilhard de Chardin (din operele lor mistagogice), pentru că în cadrul ei, Dumnezeu Treime (*Facerea 18, 2*), mâncând din pâinea, carnea, untul și laptele oferite de Omul-Doime (*Facerea 1, 27*) în formula euharistică: „Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate”, anunță iconic și cu putere un alt ospăț și o altă Cină, Taina înfricoșătoarei Euharistii, în care, Același Dumnezeu, iarăși flămând și iarăși însetat, nu numai că a luat și a mâncat din bucatele pascale oferite de om: „Și când a fost ceasul, S-a așezat la masă și a zis: „Cu dor am dorit să mănânc cu voi...” (*Luca 22, 15*), ci a răsturnat universul dinspre materie spre Dumnezeu, dinspre sânge spre Duh, zicând: „Dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi!” (*Ioan 6, 53*). La Cina de la Mamvri – cu apogeul în Cina cea de Taină – se descoperă în Dumnezeire modul divin de coexistență treimică, cel mai pregnant exprimat biblic în viața și relația Tatăl-Fiul și Avraam-Isaac.

Trei¹⁵ mari legăminte a încheiat Dumnezeu cu poporul Său: unul

14.Pr. Prof. I. Buga, *o.c.*, p. 213;

15.Lector Dr. Constantin Preda, *o.c.*, p. 14, consideră că nu trei, ci patru sunt legămintele lui Dumnezeu cu poporul Său, al patrulea legământ fiind chiar Noul

prin Noe (*Facerea 9, 11-17*), altul prin Avraam (*Facerea 17, 1-14*), iar al treilea prin Moise (*Ieșirea 19, 5-8; 24, 7-8*), fiecare legământ având și câte un semn văzut, o reprezentare simbolică: cel noahitic – curcubeul (*Facerea 9, 12-16*); cel avraamic – tăierea împrejur (*Facerea 17, 10-12*), iar cel mozaic – multitudinea jertfelor levitice, în care se va trăi mereu anamneza marilor Revelații de la Horeb și Sinai, consacrate de Moise prin jurăminte și sânge (*Ieșirea 24, 4-8*).

Specificul legământului avraamic îl constituie dubla lui reînnoire. Prima dată s-a reînnoit când Avraam împlinise vârsta de nouăzecișinouă de ani (*Facerea 17, 11*) și Domnul l-a asigurat din nou că i se vor împlini toate făgăduințele, iar garanția o reprezintă pecetluirea legământului pe trupul lui și al tuturor urmașilor lui de parte bărbătească, prin circumciziune (*Facerea 17, 11-12*), care pe moment va fi aplicată tuturor bărbaților, iar pe viitor pruncilor de parte bărbătească, odată cu punerea numelui, la opt zile de la naștere (*Facerea 17, 13-14*), integrându-i astfel în comuniunea legământului cu Dumnezeu, încă din stadiul de nou-născuți.

A doua înnoire a făcut-o Hristos Însuși, în contextul Noului Legământ, preluând în trupul Său și prelungind și în creștinism valabilitatea circumciziunii, dar nu oricum ci în cea mai desăvârșită formă (*Matei 5, 17*), prin Taina Sfântului Botez, săvârșită cam la același termen (8-12 zile de la naștere). Precum în Vechiul Testament, cel netăiat împrejur era sortit morții (*Facerea 17, 14*), la fel și în Noul Testament, „cel ce nu se va naște din apă și din Duh, nu va putea intra în Împărăția lui Dumnezeu” (*Ioan 3, 5; Tit 3, 5*). Așadar, în limbajul tipologic vechitestamentar¹⁶, actul tăierii împrejur constituie nu numai o premieră în viața lui Avraam și a

Testament, întemeiat pe Evanghelia și Jertfa lui Hristos (cf. Sfântul Irineu, *Adversus Haereses*, III, 11, B: S.C. 211, p. 161 ș.u.); a se mai vedea și Marie-Françoise Baslez, *Biblie și istorie. Iudaism. Elenism. Creștinism*, trad. rom. de Ioana Lutic, Editura Artemis, București, 2007, p. 25;

16. Mitropolit Nicolae Corneanu, *Quo vadis? Studii, note și comentarii teologice*, Timișoara, 1990, p. 326, 321; Arhim. Iustin Suciuc, *Ermineutica biblică sau știința interpretării Sfintei Scripturi*, Arad, 1933, p. 22, 61; Pierre Grélot, *Sens chétien de l'Ancien Testament*, 2-ème éd. Paris, 1962, p. 26; Pr. Asistent Vasile Mihoc, *Sensul tipic al Vechiului Testament după I Corinteni 10, 1-11*, în Rev. „Mitropolia Ardealului”, nr. 4-6/1976, p. 273;

urmașilor lui, ci și o *schită*, un *proiect*, sau mai exact, *încă o icoană* a unei realități definitive și eshatologice din Noul Testament – Botezul creștin, amândouă lucrări fiind *semne* ale aceleiași realități spirituale divino-umane.¹⁷

Avraam a apucat să se convingă de faptul că în iconomia legământului Său, Dumnezeu nu-Și calcă niciodată cuvântul. Ajuns în culmea măririi, bogat și prosper, respectat de vecini și înconjurat de prieteni, chiar la împlinirea vârstei de o sută de ani, lui Avraam îi este dat în sfârșit să trăiască mult-așteptata bucurie a nașterii lui Isaac, fiul rugăciunii și al speranțelor părintești, dar și al făgăduințelor dumnezeiești: „Și a zămislit Sarra și a născut lui Avraam un fiu la bătrânețe, la vremea arătată de Dumnezeu. Și a pus

Avraam fiului său, pe care i-l născuse Sarra, numele Isaac. Și Avraam a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, cum îi poruncise Dumnezeu” (*Facerea 21, 2-4*).

Se părea că de acum nimic nu mai putea sta împotriva împlinirii chemării și făgăduinței dată lui, de a fi Părintele unui neam infinit, al unui popor nenumărat.¹⁸

Dar... Dumnezeu intervine din nou, aducându-i lui Avraam încercarea supremă: îi cere să-l aducă jertfă pe fiul său Isaac, ca ardere de tot: „Ia pe fiul tău, pe Isaac, pe singurul tău fiu pe care-l iubești și du-te în pământul Moria și adu-l acolo ardere de tot pe un munte, pe care ți-l voi arăta Eu!” (*Facerea 22, 2*). Atât! Nicio explicație, nicio motivație! Doar porunca sacrificiului. Câtă cruzime, câtă durere și câtă dezamăgire! Din perspectivă omenească, se părea că din nou, în viața lui Avraam, toate sunt puse iarăși sub semnul întrebării: binecuvântarea fiului, nașterea lui minunată, mântuirea neamurilor, ba chiar și misiunea lui Avraam, care, în astfel de circumstanțe, n-ar mai putea supraviețui în țara ce-i fusese dăruită.

17.Prot. Dr. Ioan Bude, *Temeiuri biblice nouotestamentare cu privire la oficierea Sfintelor Taine și Ierurgii bisericești, I, Botezul*, Editurile Învierea și Eurobit, Timișoara, 2017, 32-33 (cf. Eftimie Zigaben, *Tâlcuire la Evanghelia după Luca*, trad. de Adrian Tănăsescu – Vlas, Editura „Sofia-Cartea Ortodoxă”, București, 2006, p. 38);

18.Eugeniu Safta-Romano, *Arhetipuri juridice în Biblie*, Editura Polirom, Iași, 1997, p. 16;

Însă Avraam nu șovăie și nici nu protestează ci, asumându-și toată durerea în inima lui zdrobită de părinte, dă numai decît curs poruncii lui Dumnezeu, creionând astfel zguduitoră Icoană a Jertfei de pe Golgota: „Sculându-se deci Avraam dis-de-dimineată, a pus samarul pe asinul său și aluat cu sine două slugi și pe Isaac, fiul său; și tăind lemne pentru jertfă, s-a ridicat și a plecat la locul despre care-i grăise Dumnezeu. Iar a treia zi, ridicându-și Avraam ochii, a văzut în depărtare locul acela. Atunci a zis Avraam slugilor sale: „Rămâneți aici cu asinul, iar eu și copilul ne ducem până acolo și, închinându-ne, ne vom întoarce la voi.” Luând deci Avraam lemnele cele pentru jertfă, le-a pus pe umerii lui Isaac, fiul său; iar el a luat în mâini focul și cuțitul și s-au dus amândoi împreună. Atunci a grăit Isaac lui Avraam, tatăl său și a zis: „Tată!” Iar acesta a răspuns: „Ce este, fiul meu ?” Zis-a Isaac: „Iată, foc și lemne avem: dar unde este oaia pentru jertfă ?” Avraam însă a răspuns: „Fiul meu, va griji Dumnezeu de oaia jertfei Sale!” Și s-au dus mai departe amândoi împreună. Iar dacă au ajuns la locul de care-i grăise Dumnezeu, a ridicat Avraam acolo jertfelnic, a așezat lemnele pe el și, legând pe Isaac, fiul său, l-a pus pe jertfelnic, deasupra lemnului. Apoi și-a întins Avraam mîna și a luat cuțitul, ca să junghie pe fiul său. Atunci îngerul Domnului a strigat către el din cer și a zis: „Avraame, Avraame!” Răspuns-a acesta: „Iată-mă!” Iar îngerul a zis: „Să nu-ți ridici mîna asupra copilului, nici să nu-i faci vreun rău, căci acum am cunoscut că te temi de Dumnezeu și pentru Mine n-ai cruțat nici pe singurul fiu al tău.” Și ridicându-și Avraam ochii a privit și iată, la spate, un berbec încurcat cu coarnele într-un tufiș. Și ducându-se Avraam a luat berbecul și l-a adus jertfă în locul lui Isaac, fiul său” (*Facerea 22, 1-13*).

Iată cum cei doi Tați (Tatăl ceresc și Avraam), generici în cer și respectiv pe pămînt, pun ca și garanție a fidelității legămîntului făcut, sîngele lor.¹⁹ Tatăl, pe Fiul Său, „junghiat înainte de întemeierea lumii” (*I Petru 1, 19-20*), iar Avraam pe fiul său, cel al făgăduinței, pe Isaac, despre care profetul Isaia, în sensul tipic al Scripturii, notează, descriind de fapt jertfa lui Iisus: „Crescut-a înaintea Lui ca o odraslă și ca o rădăcină în pămînt uscat; nu avea nici chip, nici frumusețe, ca să ne uităm la El și nici înfățișare, ca să ne fie drag. Disprețuit era și

¹⁹*Ibidem*; Pr. Prof. I. Buga, o.c., p. 215-216;

cel din urmă dintre oameni; om al durerilor și cunoscător al suferinței, unul înaintea Căruia să-ți acoperi fața; disprețuit și nebăgat în

seamă. Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl scoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre... ca un miel spre junghiere S-a adus și ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, așa nu Și-a deschis gura Sa” (*Isaia 53, 2-5, 7*).

Iată, deci, că și aici avem un singur Adevăr întrupat, veșnic și alternativ, în două realități: icoana umană (jertfa neconsumată a lui Isaac) și cea divină (Jertfa vie și mărturisitoare a lui Iisus), suprapuse în cadrul perihorezei pe verticală, numită teandrie, sau teantropie.²⁰

Faptele lui Avraam vor rămâne în istoria lumii și a mântuirii, atât pentru creștini, cât și pentru necreștini, pilde, sau icoane vii ale credinței și ascultării de Dumnezeu și ale credinței și speranței în înviere; familia lui – un frumos model de căsnicie monogamică, bazată pe iubire și fidelitate reciprocă, o icoană a Sfintei Treimi, în care Tatăl ceresc Se vede pe El Însuși reflectat în omul Avraam, în aceeași iubire, în aceeași durere, dar și în aceeași hotărâre de devoțiune și jertfire a tot ceea ce-i mai scump pentru un părinte: Fiul sau Urmașul direct, moștenitorul a toate.²¹

În cărțile sfinte ale Noului Testament, numele marelui Patriarh Avraam este menționat de nu mai puțin de 88 de ori (de 31 de ori în sfintele Evanghelii; de 13 ori în Faptele Sfinților Apostoli; de 41 de ori în Epistolele pauline și de 3 ori în cele Sobornicești), iar în iconografia bisericească, cele mai frecvent pictate scene din viața lui Avraam (pe fațade de biserici, pe bolți, iconostase și prăznicare) sunt: „Cina de la Mamvri și „Jertfirea lui Isaac”. La fel și în literatura, arta și muzica laică, lui Avraam îi sunt dedicate numeroase opere (în mare parte având o tematică apropiată de cea din iconografie).²²

Deși între mulțimea de căpetenii de triburi, dintre Tigru și Eufrat, nimic special și ostentativ nu-l impunea pe Avraam atenției istoriei,

20.Pr. Prof. I. Buga, *o.c.*, p. 215;

21.Lector Dr. Constantin Preda, *o.c.*, p. 20-21;

22.Fernard Comte, *Marile figuri ale Bibliei (Abraham)*, trad. rom. de Mihaela Voicu, Editura Humanitas, București, 1995, p. 17;

cu nouă milenii înainte de Hristos, totuși, timp de peste patru milenii, Patriarhul Avraam se va bucura de o notorietate absolută, și neegalată nici de regii mesopotamieni și nici de preoții zeului Sin – personalități însemnate din vremea aceea.

Până astăzi, evreii, creștinii și musulmanii îl recunosc pe Avraam atât ca Părinte și strămoș comun, cât și ca model și prototip al omului credincios, perfect valabil și reprezentativ pentru fiecare din aceste mari religii.

Păstrând integritatea chipului dăruit lui de Dumnezeu, Avraam a reușit să realizeze în persoana, viața și familia lui, într-o măsură mai mare decât orice alt pământean și un foarte înalt grad de asemănare cu Creatorul său.

Începând de la el, un neam, o țară și o credință, cum n-au mai fost altele pe pământ, vor schimba pentru totdeauna structura și înfățișarea religioasă-morală, precum și istoria întregii lumi.²³

²³ *Ibidem*, p. 14.

TEOLOGUL ROMÂN ION BRIA ȘI SPIRITUALITATEA ORTODOXĂ, MĂRTURISITĂ ÎN CONTEXT MULTICONFESIONAL ȘI PLURICULTURAL ¹

DIAC. DR. RĂZVAN EMANUEL FIBIȘAN

Cel care a știut, pe de-o parte, să evidențieze disonanța dintre ecumenism și Ortodoxie, corectând mai mult sau mai puțin atitudinea defetistă și de rezervă a unora, iar pe de altă parte, să vestească bogățiile spiritualității ortodoxe într-un spațiu ecumenic și multiconfesional, în pofida falsei percepții pe care o avea Ortodoxia în lumea occidentală, a fost și teologul român, părintele prof. dr. Ion Bria. Contextul restrictiv al timpului, dar și contextul ecumenic de după căderea comunismului l-au făcut pe teologul român conștient de viabilitatea și forța dinamizatoare a tradiției Ortodoxe, dar și de virtuțile ei ecumenice, capabile să corijeze orice conformism rigid și orice tensiune existentă dintre Tradiție și modernitate/postmodernitate, cauzată de perioada de tranziție de la o cultură la alta. Mai ales după Revoluția din 1989, părintele Bria a avut, în mod pregnant, dorința de a evidenția, în cadrul programului *Spiritualitate pentru timpul nostru*, importanța cunoașterii spiritualității ortodoxe de către generația de azi și de mâine, în contextul multicultural și

1.Referat susținut în cadrul Simpozionului Internațional de Teologie cu tema: „Credință și neam: Duhovnicie și duhovnici în Ortodoxia românească”, de la Mănăstirea Timișeni – Șag, din data de 8 mai 2018.

multiconfesional al mileniului III.

Constatând că de la al doilea Război Mondial, Tradiția (viața Bisericii în Duhul Sfânt) și Liturghia au fost profund ignorate, mai ales în rândul tinerilor, care nu mai erau capabili, datorită amalgamului de convingeri religioase, idei culturale și prejudecăți naționale, să identifice ce anume sau unde este „duhul”/Tradiția adevărată, părintele Bria a încercat, în scrierile sale, nu numai să readucă în atenție valorile perene ale Ortodoxiei, ci și să le facă cunoscute, știind că, prin pierderea acestora, tinerele generații sunt depedate de identitatea lor și de un mod de viață autentic. Este știut faptul că depedarea de modelele identității duce la dezorientare, deziluzie și lipsă de speranță. Într-o societate în care exista o masivă eroziune a trăirii creștine, în care noile religii și mișcările esoterice explorau fragilitatea morală, tinerii erau departe de o cunoaștere autentică a Ortodoxiei. În acele timpuri, când tradiția diacronică se afla sub numeroase presiuni și când, datorită unor contexte restrictive, transmiterea și comunicarea Evangheliei era limitată, părintele Bria a fost unul dintre teologii români care a încercat să-i aducă pe tineri pe calea lui Hristos. Conștientizând pericolul pierderii memoriei creștine de către tineri, el realizează și un comentariu la catehismul ortodox, pentru a deschide o poartă spre cunoașterea lui Dumnezeu, tocmai ca tinerii „să intre pe calea lui Hristos, călăuziți de Evanghelie și Liturghie, ca să devină discipolii Săi, actori ai unei Tradiții viabile”²².

Cu adevărat, acest teolog român a fost un apărător al spiritualității ortodoxe, al sensului ei autentic, combătând pe cei care asimilau tradiția Bisericii Ortodoxe cu o imagine reduționistă, tradiționalistă, inflexibilă, adică pe cei care reduceau ideea de tradiție la înțelesul de păstrare neschimbată, ba chiar rigidă, a unor fapte învechite, fără nicio reverberație în societatea contemporană. El a știut să evidențieze că tradiția Bisericii Ortodoxe nu este o crestomație de formule abstracte, ci e un spațiu de libertate, în care *lex orandi* se manifestă în mod dinamic și creator. Așa se face că aspectul creator al tradiției, la părintele Bria, era centrat pe linia unei continuități

2.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Comentariu la Catehismul ortodox*, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2000, p. 6.

autentice, fiind un proces de interpretare și aplicare a mesajului creștin în condițiile istorice în care există Biserica, aceasta fiind capabilă să actualizeze în orice timp mesajul peren al Evangheliei.

Cercetând opera părintelui Bria, putem spune în formă sintetizată că, teologul român, în pofida faptului că s-a aflat mai bine de două decenii în afara granițelor țării, aduce o contribuție deosebită și în domeniul spiritualității ortodoxe³, pe care o vede în legătură cu teologia dogmatică⁴. Chiar menționează că „spiritualitatea creștină, pe care părinții Bisericii o identifică cu viața în Hristos, constă într-o schimbare ființială prin îmbrăcarea în Hristos”, iar „viața în Hristos este vizualizată, concretizată de Duhul Sfânt ...”. Iar în alt loc zice: „de la Cincizecime până la sfârșitul lumii, Duhul este Cel care antrenează pe credincioși să imite viața lui Hristos”, pentru că „dacă Duhul Celui ce a înviat pe Iisus din morți locuiește în voi, Cel ce a înviat pe Hristos din morți va face vii și trupurile voastre muritoare, prin Duhul Său Care locuiește în voi” (Romani 8, 11)⁵. În altă ordine de idei, părintele evidențiază faptul că, în Ortodoxie, doctrina de credință este inseparabilă de schimbarea și transubstanțierea vieții, de disciplina morală și de calitatea vieții, deoarece atât credința, cât și spiritualitatea nu sunt acte abstracte, metafizice, ci vizează toate

3.În acest domeniu, părintele profesor Bria scrie: „Spiritualitate pentru timpul nostru”, în *Studii Teologice*, XLIII (1992), nr. 3-4, pp. 3-24; „Towards an ecumenical Spirituality”, în *One World*, CLXIX (1991), pp. 13-14; „Prezența și lucrarea Sfântului Duh în Biserică”, în *Ortodoxia*, XXX (1978), nr. 3, pp. 488-496; „Faith and Worship”, în *One World* (Geneva), decembrie 1988, retipărit în *Ecumenical Trends XVIII* (1989), nr. 2, pp. 25-27; „Spiritualitate și morală”, în *Biserica Ortodoxă Română*, CI (1983), nr. 9-10, pp. 674-679; „Cunoașterea lui Dumnezeu după Sf. Maxim Mărturisitorul”, în *Studii Teologice*, IX (1957), nr. 5-6, pp. 310-325; „Simțirea tainică a prezenței harului după Sfântul Simeon Noul Teolog”, în *Studii Teologice*, VIII (1956), nr. 7-8, pp. 470-486; „Certitudinea mântuirii”, în *Glasul Bisericii*, XVII (1958), nr. 10, pp. 949-960; „Certitudinea mântuirii”, în *Studii Teologice*, XII (1960), nr. 5-6, pp. 410-419; „Dimensiunea hristologică a iconomiei mântuirii”, în *Ortodoxia*, XXXV (1983), nr. 2, pp. 236-244; „Harul Botezului și viața duhovnicească creștină”, în *Glasul Bisericii*, XIX (1960), nr. 11-12, pp. 935-944; „Epistemologia lui Maxim Mărturisitorul, (în limba germană), *Bibliotheca Classica Orientalia*, Leipzig, nr. 6, 1961, pp. 366-368; „Duhul păcii”, în *Ortodoxia*, XIII (1961), nr. 4, pp. 640-644.

4.Pr. Prof. Ion Bria, *Prefață la Pr. Prof. Ion Bria, Teologia ortodoxă în România contemporană. Evaluări și perspective*, Editura Trinitas, Iași, 2003, p.

5 Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Comentariu la Catehismul ortodox*, pp. 72, 75.

dimensiunile vieții umane⁶.

Fiind atent la schimbările, pe plan duhovnicesc, din societatea contemporană, părintele Bria observă o oarecare emergență a spiritualității în defavoarea religiei, precum și riscul ca spiritualitatea ortodoxă să devieze spre religiozitate integristă, caracterizată de credințe, superstiții, mitologii arhaice și alegorii apocaliptice. De aceea, el redefiniște următoarele teme din domeniul spiritualității: 1. Raportul dintre itinerariul credinței personale și calea sacramentală (Biserica – sursă și spațiu de spiritualitate). În cadrul acestei teme, Bria afirmă că Biserica „poartă cu ea iconomia lui Dumnezeu, aceea de a fi instrumentul Duhului Sfânt care vine peste tot omul” și „anunță că prețul răscumpărării omului de sub orice ostilitate și nedreptate a fost plătit odată pentru totdeauna”. 2. Structurarea persoanei pe scara virtuților, calea mistică și calea liturgică. Prin această temă, el arată că, în spiritualitatea ortodoxă, se conjugă misticul cu socialul. În acest sens, el spune că „mesajul social al Bisericii are în centru noțiunea de sfințenie, care, în termeni biblici, înseamnă dreptate, voia lui Dumnezeu”. Ca atare, în concepția sa, spiritualitatea „are drept scop construirea persoanei umane atât în comuniune personală cu Dumnezeu, în mediul familial, în cel liturgic și eclezial, cât și într-o comunitate care e în lume, deschisă spre lume”. 3. Dumnezeu, în pedagogia Sa divină, răsare soarele peste cei buni și peste cei răi. Prin aceasta părintele profesor vorbește despre identitatea și valoarea omului, care este nu numai păcătos, ci și zidirea lui Dumnezeu⁷.

De asemenea, Bria analizează importanța sinergiei în actul mântuirii și în Ortodoxie⁸, reliefând că mântuirea, ca participare la viața lui Dumnezeu, nu este o simplă declarație de iertare de la distanță și nici ceva extrinsec, autonom, fără intervenția divină, ci este rodul unei sinergii dialectice, rodul conlucrării tainice dintre harul lui Dumnezeu și răspunsul liber al omului. La fel cum întruparea nu s-a făcut de la sine, ci prin participarea omului, tot așa Dumnezeu nu forțează libertatea persoanei. El chiar subliniază că

6.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei : exegeza și transmiterea Tradiției*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002, p. 67.

7 Despre toate aceste teme, vezi Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei : exegeza și transmiterea Tradiției*, pp. 127-135.

8.Ion Bria, „Sinergia în teologia ortodoxă”, în *Ortodoxia*, VIII (1956), nr. 1, pp. 29-43; Pr. Prof. Dr. Ion Bria, „O sinteză ortodoxă a Teologiei Dogmatice”, în *Revista Teologică*, serie nouă, V (1995), nr. 3, pp. 12, 15-16; Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei/Trinitas, Iași, 1995, p. 181-182.

Dumnezeu nu impune mântuirea cu silnicie, chiar dacă răscumpărarea, câștigată de Hristos prin moartea și învierea Sa, a fost dată tuturor, în dar, necondiționat, ci „fiecare trebuie să lucreze liber și responsabil pentru mântuirea sa”⁹. Dar, „în această sinergie tainică nu se poate măsura partea harului și partea libertății”¹⁰. Vorbind adeseori despre aspectul sinergic al spiritualității, care „are ca scop constituirea persoanei umane în comuniune personală cu Dumnezeu”, părintele are meritul de a fi primul teolog care a scris despre sinergie în teologia românească¹¹.

Tot în spațiul spiritualității, având ca fundament învățătura lui Marcu Ascetul și Diadoh al Foticeii, vorbește despre prezența tainică a lui Hristos în inima credinciosului, prin Taina Botezului, dar și despre raportul dintre harul Botezului și viața duhovnicească creștină. În acest sens, părintele Bria spune că botezul, chiar dacă pune început vieții harice, nu trebuie izolat de procesul subiectiv al mântuirii, mai ales că botezul afectează viața duhovnicească creștină în toată plenitudinea și pe toată întinderea ei. De aceea, botezul ar trebui trăit ca hotar între omul vechi și omul nou, mai ales că toate eforturile duhovnicești sunt alimentate de energia inepuizabilă a botezului¹².

Din dorința de a revigora spiritualitatea, pune, după cum am mai spus, accent pe lucrarea Sfântului și de viață făcătorului Duh, Care, prin Botez, mișcă adâncurile ființei noastre, reînnoind capacitatea de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu. Iată cum definește spiritualitatea: „este procesul existențial spre îndumnezeire, spre reposedarea personală

9.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Comentariu la Catehismul ortodox*, p. 104. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei : exegeza și transmiterea Tradiției*, p.135.

10.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Credința pe care o mărturisim*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. 112.

11.Pr. Conf. Nicolae Moșoiu, „Părintele Profesor Ion Bria (1929-2002), dascăl de Teologie Dogmatică și Ecumenică”, în *Hermeneutica Ortodoxă, ca dezvoltare teologică în Tradiție*, Astra Museum, Sibiu, 2013, p. 59. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Spre plinirea Evangheliei. Dincolo de apărarea Ortodoxiei : exegeza și transmiterea Tradiției*, p. 136.

12.Pentru mi multe detalii, a se vedea Prof. Ion Bria, „Harul Botezului și viața duhovnicească creștină”, în *Glasul Bisericii*, XIX (1960), nr. 11-12, pp. 935-944. Despre învățătura Sfântului Diadoh cu privire la acțiunea harului în suflet și despre importanța contribuției sfântului pentru spiritualitatea ortodoxă, a se vedea studiul Protos. Lect. Dr. Vasile Bîrzu, „Cristalizarea spiritualității ortodoxe în sec. al IV-lea și al V-lea. Emergența operei Sfântului Diadoh”, în *Revista Teologică*, 98 (2016), nr. 1, pp. 199-221.

a Duhului Sfânt, prin luptele nevăzute, pentru a recâștiga sensibilitate față de Dumnezeu”¹³. În altă ordine de idei, se poate spune că părintele Ion Bria redescoperă puterea și lucrarea Duhului Sfânt în sanctificarea vieții, transformarea societății și înnoirea lumii¹⁴. În alt loc, într-o elogiere adusă tratatului părintelui Dumitru Stăniloae de *Spiritualitate ortodoxă*, părintele Bria precizează că spiritualitatea „este un element component esențial al teologiei ortodoxe, tocmai prin insistența asupra contemplației și experienței conștiente a harului”. Părintele Bria este cel care evidențiază legătura indivizibilă dintre spiritualitate și teologie, dar și legătura dintre spiritualitate și morală, căci, prin elementul ascetic, spiritualitatea devine un complement indispensabil al moralei¹⁵. Fundamentându-și opiniile pe înățătura Părinților Bisericii, el spune că prima treaptă a vieții spirituale sau a progresului spre sfințire este tocmai curățirea de patimi și câștigarea virtuților¹⁶. Întrucât plenitudinea vieții creștine cuprinde atât dimensiunea mistică (profunzimea inimii), cât și dimensiunea etică (manifestarea exterioară a iubirii aproapelui), părintele este convins că între spiritualitate și morală există o complementaritate, care se corijează reciproc¹⁷.

Tot în domeniul spiritualității, teologul român abordează și tema „înnoirii” sau „reînnoirii”¹⁸, temă care are conotații variate. Dacă pentru lume, „noul” este o categorie temporală, pentru Biserică este o categorie

13.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 364.

14.Ion Bria, „A fresh breath of Spirituality”, în *The Ecumenical Review*, XLIV (1992), nr. 4, p. 429.

15.Pr. Prof. Ion Bria, „Spiritualitate și morală”, în *Biserica Ortodoxă Română*, CI (1983), nr. 9-10, pp. 674-679.

16.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, p. 364. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Credința pe care o mărturisim*, p. 250.

17.Pr. Prof. Ion Bria, „Spiritualitate și morală”, p. 578.

18.În acest sens, Părintele a scris următoarele studii: „Înnoire”, în *Biserica Ortodoxă Română*, CX (1992), nr. 1-3; „<<Iată, Eu fac toate lucrurile noi>> – Tema principală a celei de a IV-a Adunare Generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Upsala, 4-20 iulie 1968)”, în *Orthodoxia*, XIX (1967), pp. 461-470; Ion Bria, „Renewal of the Tradition through Pastoral Witness”, în *International Review of Mission*, LXV (1976), pp. 182-185; Ion Bria, „Renewal in Mission. Challenge and response”, în *International Review of Mission*, LXXX (1991), nr. 317, pp. 55-59; Ion Bria, „L'Unité de l'Eglise et le renouveau de la communauté humaine”, în *Istina* XXVII (1982), nr. 1, pp. 24-32.

calitativă și spirituală. Ortodoxia nu vorbește despre înnoirea Bisericii sau a vieții Bisericii, căci aceasta rămâne întotdeauna „făptură nouă”, iar viața Bisericii, ca trup al lui Hristos, este viața lui Hristos. Înnoirea se referă la statornicia în Hristos, „la unitatea cu El prin intermediul credinței celei drepte și a neîntreruptei rezidiri întru Adevărul Său mântuitor”¹⁹. În concepția sa, „înnoirea”, deși irită pe conservatori, ea nu este o chestiune inventată, ci constituie o temă vitală pentru bisericile care nu consideră Tradiția (viața Bisericii) ca o noțiune statică, încremenită. Deci, numai acele Biserici care consideră Tradiția ca o realitate vie, în mișcare, pot înțelege importanța reînnoirii. În acest sens, numai relația organică între Revelația lui Dumnezeu și răspunsul istoric al creștinilor în fiecare epocă constituie fundamentul înnoirii²⁰. În gândirea sa, înnoirea „nu înseamnă nici inovație ilegală, nici concesie în materie de doctrină, nici acomodare de speranță sau de complezență”; Înnoirea, nefiind un scop în sine, slujește Biserica în opera ei de actualizare a mântuirii, atât pe plan istoric, cât și pe plan personal²¹. Fără a însemna o negociere sau o renunțare la vreun aspect al credinței apostolice, înnoirea pornește și se referă la „modul de a transmite Revelația dumnezeiască în timpul Bisericii, care nu este o simplă trecere de la o generație la alta a unei moșteniri sau o cronologie, ci o succesiune în care Biserica, în același timp, continuă și înnoiește credința de la început (Ioan 16, 13)”²². Părintele Bria consideră că înnoirea este necesară mai ales în modul de prezentare a mărturisirii de credință

19.Pr. Gheorghios Metallinos, *Rolul și lucrarea Ortodoxiei astăzi*, traducere de Pr. Constantin Petrachi, Editura Egumenița, Galați, 2014, pp. 20-22. Un exemplu al înnoirii ni-l oferă Apostolul Pavel când spune: „M-am făcut tuturor toate, pentru a-i mântui pe toți” (I Corinteni 9, 22). Referitor la aceste cuvinte, Pr. Metallinos spune că termenul „toate” care apare în aceste cuvinte ale Apostolului, nu are sensul unei schimbări lăuntrice a lui, ci se referă la utilizarea mijloacelor și metodelor potrivite propovăduirii fără a fi alienată autenticitatea predicii, Ibidem, p. 27. Pentru mai multe detalii referitoare la înțelesul acestui termen de „înnoire”, a se vedea capitolul „Renewal and the congregation”, la Ion Bria, ed., *People hunger to be near to God*, World Council of Churches, Renewal and Congregation Life, Geneva, 1990, pp. 27-43.

20.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Ortodoxia în Europa. Locul spiritualității române*, p. 143.

21.Ion Bria, „Înnoire”, în *Biserica Ortodoxă Română*, CX (1992), nr. 1-3, p. 47; Ion Bria, „The Orthodox Church in Post-Communist Eastern Europe”, în *The Ecumenical Review*, L (1998), nr. 2, p. 162.

22.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, p. 381.

ortodoxă, căci prezentarea nu înseamnă simpla repetare exclusivă și rigidă a definițiilor din trecut, ci o interpretare actuală a tradiției dogmatice pentru credincioșii de azi. Dar, părintele profesor atrage atenția asupra faptului că, în procesul înnoirii, trebuie neapărat să se facă distincție între teologie, care evoluează, și Revelație, între înnoirea teologică și neschimbabilitatea dogmelor²³.

Referitor la tema înnoirii, în 1982, scrie studiul „Unitatea Bisericii și înnoirea comunității umane”, pentru întâlnirea Comisiei pentru Credință și Constituție a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Lima - Peru, unde arată că unitatea Bisericii și mărturia ei către înnoirea comunității umane sunt inseparabile²⁴. O contribuție deosebită după anul 1987 a avut-o și atunci când a deținut postul de director al secției „Înnoire și viață parohială” când, prin diverse programe și seminarii, cum este Seminarul ținut la București între 21-27 octombrie 1991, intitulat „Înnoire în cultul ortodox”, a restaurat dimensiunea de cult și spiritualitate a Consiliului. Pe lângă faptul că constată nevoia urgentă de a spori conștientizarea cu privire la înnoirea cultului, el chiar face un apel către Biserici, arătând că fiecare Biserică autocefală este chemată să instituie un proces de înnoire liturgică în contextul condițiilor și posibilităților locale²⁵. De acum înainte, prin contribuția sa, dimensiunea verticală a moralei creștine începe să fie recunoscută. Tot în acest domeniu, părintele Bria participă la mai multe Comisii și Seminarii care au ca subiect un aspect al înnoirii: 1. Seminarul „Înnoirea prin iconografie” de la Mănăstirea Chevetogne, din Belgia (26-31 Octombrie 1987), unde chiar are onoarea de a prefața volumul ce cuprinde rapoartele Seminarului Ecumenic²⁶; 2. Seminarul „Poporul (laos) lui Dumnezeu și înnoirea comunității”

23. Ion Bria, *Aspecte dogmatice ale unirii Bisericii creștine*, în *Studii Teologice*, XX (1968), nr. 1-2, p. 11.

24. Ion Bria, „L'Unité de l'Eglise et le renouveau de la communauté humaine”, în *Istina* XXVII (1982), nr. 1, pp. 24-32.

25. Ion Bria, „Dynamics of Liturgy in Mission”, în *International Review of Mission*, LXXXII (1993), nr. 327, pp. 318, 325.

26. A se vedea Ion Bria, „Foreword”, în *Come and See. Report of an Ecumenical Seminar on Renewal through Iconography*, World Council of Churches, Renewal and Congregational Life, Geneva, 1988, pp. IV-VI.

de la Praga (1988)²⁷.

În 1998, teologul român, văzând contextul nefast în care activează Biserica, participă la Consultația ortodoxă „Înnoirea liturgică și unitatea văzută a Bisericii”²⁸, de la New Skete Monastery, Cambridge, USA, unde militează și pentru reconstituirea și înnoirea instituțiilor bisericești, care, în concepția lui, nu sunt doar niște simple necesități istorice, ci ele au o profundă referință eshatologică, care le face capabile de a crea forme istorice noi, de a păstra coeziunea comunității, de a trece dincolo de apartenența formală, nominală, la parohie, și a atinge o integrare organică deplină a tuturor în viața comunitară²⁹. Pe lângă toate acestea, Părintele Ion Bria a fost și cel care a inițiat un curent de înnoire misionară și mărturie creștină comună în jurul temei „Euharistie și misiune”³⁰. Prin aportul său³¹, cultul și spiritualitatea vor deveni, în noua structură a Consiliului, alături de „Credință și Constituție”, „Educația teologică”, „Laicii”, unul dintre curentele unității. Adeseori atrage atenția asupra faptului că toate formele de înnoire trebuie să fie în legătură cu unitatea, mai ales că majoritatea înnoirilor, mișcărilor de înnoire și reformelor au sfârșit în schismă, adică în divizarea creștinilor și în crearea de noi confesiuni³².

Tot în legătură cu tema înnoirii, teologul român este conștient că locul și chemarea Ortodoxiei în lumea contemporană secularizată depind de înnoirea propriilor sale valori și de capacitatea ei de a mărturisi aceste valori pentru lume și în slujirea acesteia. Nu trebuie să se înțeleagă

27.Pr. Lect. Dr. Teofil Tia, „S-a stins din viață părintele Prof. Univ. Dr. h.c. Ion Bria – Geneva”, în *Credința străbună*, nr. 7, 2002, p. 7. Părintele Bria chiar realizează o carte *People hunger to be near to God*, în care, printre altele, cuprinde și convingerile comune despre „reînnoire” de la aceste Seminarii.

28.Pr. Lect. Dr. Teofil Tia, „S-a stins din viață părintele Prof. Univ. Dr. h.c. Ion Bria – Geneva”, p. 7.

29.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Destinul Ortodoxiei*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989, p. 349.

30.Ion Bria, „Eucharistie und Missionarische Verkündigung”, în *Monatlicher Informationsbrief uber Evangelisation*, nr. 3-4, 1981, pp. 2-6; „La signification missionnaire de l’Eucharistie”, în *Service Orthodoxe de Presse (SOP)*, nr. 62, 1981, pp. 15-23.

31.A se vedea Ion Bria, *Curs de formare misionară și ecumenică*, Geneva, 1984.

32.Ion Bria, „A fresh breath of Spirituality”, în *The Ecumenical Review*, XLIV (1992), nr. 4, p. 431.

că înnoirea înseamnă înlocuirea Evangheliei cu ideologii abstracte, ci ea înseamnă reluarea Evangheliei acolo unde este fie contrazisă, fie înlocuită de tradiții care imobilizează continuitatea și înnoirea. De aceea, în concepția sa, continuitatea și rămânerea Bisericii în tradiția Evangheliei lui Hristos este dependentă de înnoirea fidelității ei față de voința lui Dumnezeu. Numai în și prin venirea Duhului Sfânt, Biserica rămâne în misterul voinței lui Dumnezeu. De aceea pentru Biserică, continuitatea și înnoirea constituie obiectul rugăciunii și invocării Duhului Sfânt³³. Este apriat faptul că, în concepția teologului român, spiritualitatea ortodoxă și teologia mistică nu au sens „decât dacă intră în dinamica Bisericii de a media viața lui Hristos în viața lumii. Ele sunt o cale de ieșire din captivitatea istoriei și a așezământului canonic ecleziastic, anume pentru a găsi gustul vieții și sensul lumii”³⁴.

Prin toate cele menționate, se observă limpede că părintele profesor Ion Bria a exprimat prin diverse moduri că spiritualitatea creștină înseamnă, în primul rând, deschiderea spre Dumnezeu și spre semenii, în vederea sanctificării umanului. Cunoscând valorile perene ale spiritualității ortodoxe, acesta a încercat, pe cât i-a stat în putință, să le facă cunoscute și altor neamuri și confesiuni, prin dialoguri bilaterale, asemenea unui apostol trimis dincolo de granițele țării lui, subliniind că spiritualitatea ortodoxă nu este un concept și nici mărginită la ideea de mister, ci înseamnă înaintarea creștinului pe drumul către împlinirea vocației sale.

33.Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Destinul Ortodoxiei*, pp. 7, 321-330, 355.

34.Prof. Ion Bria, *Teologia ortodoxă în România contemporană. Evaluări și perspective*, p. 64.

Pagini de spiritualitate ortodoxă

MĂNĂSTIRILE DIN NORDUL MOLDOVEI – VETRE ROMÂNEȘTI DE CULTURĂ, ARTĂ ȘI CREDINȚĂ ORTODOXĂ

PREOT DR. IONEL POPESCU

Cercetătorii vieții bisericești din țara noastră afirmă că monahismul românesc, de sorginte răsăriteană, este la fel de vechi ca și poporul român și credința sa ortodoxă.

Primele mărturii despre existența unor forme de viață monahală în perioada daco-romană apar în Scythia Minor, Dobrogea românească de azi, unde Biserica, în secolele III-IV, era organizată deja în episcopii. În acele locuri au viețuit monahi cu o pregătire teologică de excepție, numiți „călugări sciți”, precum Ioan Casian (360-435), cinstit ca Sfânt Părinte și de Biserica Ortodoxă și de Biserica Catolică; Gherman din Dobrogea (368-415) și Dionisie Exigul (470-545), cunoscut traducător, căruia i se datorează, de altfel, fixarea cronologiei erei creștine, cu numărarea anilor de la Iisus Hristos.

La început, monahii români s-au nevoit prin munți, peșteri și poienile ascunse ale codrilor, respectivele locuri fiind cunoscute cu numele de sihăstrie, iar viețuitorii lor pustnici sau sihaștri. Existența și vechimea unor astfel de sihăstrie este foarte generos reflectată în hagiotoponimie și hidronimie. De pildă, în România sunt foarte multe denumiri de localități, ape, văi, dealuri, izvoare etc. care atestă existența unor vechi așezări monahale și, totodată, a unor sihaștri sau pustnici, precum: mănăstirea, mănăstioara, mitocul, chilia, Valea Călugărului/Călugărească, Călugăreni, Obcina Raiului, Izvorul călugărului, peștera sfântului Andrei, Sihăstria

ș.a.

Cele dintâi așezări, schituri, sihăstria și lăcașuri de cult au fost ridicate din lemn, majoritatea fiind foarte modeste. Săpăturile arheologice efectuate de-a lungul timpului au dovedit că, pe lângă bisericile de zid, au existat anterior biserici din lemn, material oferit din belșug de pădurile care „cădeau peste sat”.

Primele biserici din piatră și cărămidă pe teritoriul de azi al Moldovei românești au început să fie construite abia în secolul al XV-lea, marea majoritate fiind lăcașuri mănăstirești. Zidirea lor se datorează credincioșilor domnitori Alexandru cel Bun (1400-1432) care a zidit și biserica romano-catolică din Baia, Ștefan cel Mare și Sfânt (1457-1504), Petru Rareș (1527-1538, 1541-1546), ș.a., dar și altor înaintași vrednici: ierarhi, mari dregători și boieri moldoveni, călugări și chiar simpli credincioși cu dragoste de Dumnezeu și de Biserică.

Datorită acestor ctitori, întreaga provincie a Moldovei, și mai ales partea sa de nord, cunoscută și cu numele de Bucovina, a fost împodobită, de-a lungul secolelor, cu o salbă minunată de mănăstiri, schituri și biserici de mare valoare artistică, cum puține mai există în tot Orientul creștin. Așezate în locuri pitorești, potrivite pentru rugăciune și liniște sihăstrească, aceste monumente bisericesti sunt produsul unor adevărate „școli” artistice care au înflorit în Moldova secolelor XV-XVI și în primii ani ai secolului al XVII-lea.

Dintre sutele de așezăminte monahale ale plaiurilor Moldovei, unele dispărute din cauza distrugerilor provocate în timpul luptelor cu otomanii, tătarii și a diferitelor războaie cu polonezii, austrieii etc., opt monumente de artă bisericască, decorate cu fresce în interior și exterior, cunoscute în toată lumea, sunt înscrise actualmente în Patrimoniul Mondial UNESCO: Pătrăuți, Voroneț, Arbore, Probota, Mănăstirea Humorului, Moldovața, Biserica „Sfântul și Marele Mucenic Gheorghe” din Suceava și Sucevița, pe care le vom prezenta în continuare.

La **Pătrăuți** (10 km distanță de Suceava), într-un loc frumos și liniștit, situat în apropierea unei păduri, domnitorul Ștefan cel Mare a ridicat biserica având hramul „Înălțarea Sfintei Cruci”. Construcția bisericii a început la 13 iunie 1487, destinația ei fiind de îngrijire a soldaților răniți în luptele de apărare a cetății Suceava. În jurul acestei biserici a existat

singura mănăstire de maici ctitorită de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare. Lăcașul de cult din Pătrăuți este cea dintâi ctitorie a domnitorului sfânt rămasă până azi în forma sa originală și care păstrează cel mai vechi program iconografic ce se întinde în toate încăperile unei biserici din Moldova.

Pictarea bisericii din Pătrăuți a fost realizată în intervalul ianuarie 1497-23 noiembrie 1499, opera realizată fiind una dintre cele mai strălucite mărturii despre arta picturii în Moldova epocii lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Lucrarea artistică realizată, probabil, de zugravul Gheorghe din Trikala (Grecia) este un adevărat model de aplicare consecventă a prescripțiilor din cărțile de pictură bizantine, cunoscute cu numele de erminii.

Picturile exterioare ale acestei biserici, deosebit de expresive, realizate în perioade diferite, își păstrează valoarea artistică remarcabilă. Între acestea se păstrează foarte bine *Cavalcada Împăratului Constantin cel Mare*, situată în pronaos, deasupra ușii de intrare.

Pe lângă capodopera picturală, biserica din Pătrăuți păstrează și cea mai veche expresie a stilului moldovenesc în arhitectură. Acest stil armonizează elemente bizantine cu elemente gotice, la care se adaugă soluții originale moldovenești cum sunt turla sau cupola supraînălțate pe două sisteme de patru arce dispuse pieziș sau încrucișat și inserția la biserici, mai târziu, a unei încăperi funerare între pronaos și naos-altar.

Mănăstirea Voroneț, „Capela Sixtină a Estului” cu hramul „Sfântul Gheorghe”, ctitorită de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, între 27 mai și 14 septembrie 1488, pe locul unui fost schit de lemn, a fost pictată în interior la scurt timp după zidire, iar la exterior pe vremea mitropolitului Grigorie Roșca (1546-1551), care i-a adăugat și pridvorul.

Frescele de la Voroneț, de valoare inestimabilă, au devenit cunoscute în întreaga lume datorită celor două caracteristici ale lor: nuanța de albastru folosită de pictori – *albastrul de Voroneț* – sau *azurit* – realizată cu un pigment încă neidentificat de cercetători și scena Judecării de Apoi de pe peretele vestic al bisericii, „unică în arta întregii Biserici ortodoxe”. Zugravul de la Voroneț a respectat tradiția stilistică și iconografia picturii bizantine, dar a imprimat operei sale și un conținut uman nou, în gândirea ca și în rostirea sa plastică fiind afirmate cu precădere trăirile sufletești

ale unui popor amenințat de grele primejdii. Așa se explică faptul că între „păcătoșii” Judecății de Apoi a inclus și pe dușmanii de atunci ai Moldovei, adică cete de turci și de tătari, în costumele lor specifice, cu turbane pe cap.

În interiorul pridvorului se remarcă unele elemente specific moldovenești, cum sunt: Sfântul Ilie într-o căruță obișnuită de țară și unele personaje îmbrăcate în costume ale dregătorilor și ostașilor moldoveni din timpul lui Petru Rareș. Este o dovadă că pictorul și ucenicii săi erau moldoveni.

Biserica de mici proporții a Voronețului a fost construită în plan trilobat, având turla cu boltă moldovenească pe naos. Între mormintele din biserică se află și cel al „schimnicului Daniil”, identificat cu sfântul cuvios Daniil Sihastrul, duhovnic și sfetnic al domnitorului sfânt Ștefan cel Mare.

Mănăstirea Voroneț a avut, de asemenea, un rol foarte important în viața culturală a Moldovei. Călugării cărturari trăitori în această mănăstire au copiat și au împodobit mai multe manuscrise după texte românești mai vechi, din rândul cărora fac parte *Codicele Voronețean* și *Psaltirea Voronețeană* (sec. XVI).

Biserica din satul **Arbore** (județul Suceava), cu hramul „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul”, nu este ctitorie domnească, ci a fost ridicată de boierul Luca Arbore, între 2 aprilie-29 august 1502.

Construită din piatră brută și cărămidă folosită la bolți, pe locul unui schit străvechi, biserica este de formă dreptunghiulară în exterior, treflată în interior și nu are turlă. Pictura interioară în frescă a fost realizată imediat după finalizarea construcției, adică în anii 1503-1504, de către „Dragoș zugrav, fiul popii din Iași”, unul din marii artiști români din toate timpurile, iar pictura exterioară, tot în tehnica fresco, de o rară valoare artistică, a fost finalizată de același zugrav, în anul 1541.

Picturile cele mai bine păstrate și, totodată, cele mai valoroase sunt pe fațada de vest a bisericii, „una din cele mai izbutite creații ale artei medievale românești”.

În pronaosul bisericii sunt înmormântați Luca Arbore, soția sa Iuliana și alți membri ai familiei. Chivotul de mormânt al ctitorului Luca Arbore este considerat cel mai minunat însemn funerar de stil gotic din Bucovina.

Mănăstirea Probota sau **Pobrata**, cum mai apare în documente, având hramul „Sfântul Nicolae”, atestată documentar la anul 1398, pe vremea domnitorului Ștefan I Mușat, este, de fapt, mult mai veche.

La început, pe locul mănăstirii a existat o biserică de lemn, apoi Ștefan cel Mare a ridicat una din piatră. Pentru că biserica aceasta era pe un teren instabil, supus deselor alunecări, Petru Rareș construiește a treia mănăstire, în anul 1530, la 200 m vest de vechiul amplasament, care devine necropola sa și a familiei sale.

Biserica mănăstirii Probota a fost înzestrată cu un minunat ansamblu pictural în interior și în exterior. În interior, impresionează bolta pictată care amintește de Capela Sixtină de la Vatican, executată de un artist foarte bun, cu reale aptitudini de desenator și colorist, bun cunoscător al picturii athonite. Din pictura exterioară, faimoasă în toată lumea, cea mai veche din cele realizate în timpul lui Petru Rareș, se mai păstrează, din păcate puține scene. În pridvor impresionează scena Judecării de Apoi, preluată din pictura Athosului, redată pentru prima dată în Moldova, iar pe pereții lăcașului de cult sunt pictate cele șapte sinoade ecumenice și Sinaxarul.

Mănăstirea Humor a fost ctitorită, în anul 1530, „la porunca și cu ajutorul evlaviosului Domn Petru Voievod” (Rareș), nu departe de ruinele unei biserici din vremea lui Alexandru cel Bun.

Biserica mănăstirii Humor are o arhitectură deosebită care include, pentru prima dată în construcția bisericilor din Bucovina, pridvorul deschis și încăperea situată deasupra camerei mormintelor, numită tainiță (pentru ascunderea tezaurului). Lăcașul de cult a fost îmbrăcat cu fresce atât în interior cât și în exterior, de către zugravul Toma din Suceava (1535). Dintre picturile exterioare, se remarcă „Arborele lui Iesei”, care face referire la genealogia Domnului Hristos. Ceea ce caracterizează pictura bisericii Humor este unitatea de tonalitate cromatică, datorată predominanței diferitelor nuanțe de roșu, culoare specifică acestui lăcaș de cult (*roșul de Humor*). Pe pereții bisericii au fost pictate și elemente de factură locală, precum instrumente muzicale din Moldova, animale, arme și țesături din vremurile acelea.

Moldovița, satul Vatra Moldoviței, situată într-un cadru natural de o rară frumusețe, este atestată documentar la anul 1402. Biserica actuală, cu

hramul „Bunavestire” este ctitoria domnitorului Petru Rareș, a fost zidită la 1532 și împodobită cu numeroase fresce, în interior și exterior, la anul 1537. Programul iconografic al acestei biserici aparține, ca și la celelalte lăcașuri de cult, domnitorului Petru Rareș și vărului său, mitropolitul Grigorie Roșca.

Picturile bisericii de la Moldovița, foarte bine conservate, păstrează originalitatea culorilor originale, predominante fiind galbenul și albastrul. În interior este respectată schema iconografică tradițională, iar în exterior sunt redată 24 de scene ale *Imnului Acatist*, *Aseidiul Constantinopolului*, portretele câtorva filozofi din antichitatea greco-romană, *Vămile Văzduhului*, *Judecata de Apoi* etc.

Mănăstirea Moldovița a fost și un însemnat centru cultural al Moldovei, în care s-au copiat și împodobit manuscrise și unde, în secolul al XV-lea, a funcționat o școală de caligrafi.

Biserica „Sfântul și Marele Mucenic Gheorghe” a mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava”, ctitoria domnitorului Bogdan III (1504-1517) și a fiului său Ștefăniță (1517-1527), a fost sfințită în anul 1522. Construită în stil triconc, cu turlă pe naos și un frumos decor exterior, biserica a fost pictată în interior și exterior de meșteri necunoscuți, în anul 1534, după schema iconografică tradițională. Fiind o biserică de dimensiuni mari, pictorul anonim a decorat suprafețe întinse, în compoziții mari, cu multe personaje. Dacă în interior frescele sunt mai bine păstrate, în exterior mai pot fi văzute câteva scene pe perețele de sud, între care se află *Scara sfântului Ioan Scărarul* și *Judecata de Apoi*.

Cea de-a opta biserică din mormul Moldovei inclusă în Patrimoniul Mondial Unesco este „Învierea Domnului” a mănăstirii **Sucevița**.

Ctitorie a mitropolitului Gheorghe Movilă și a fraților săi, Ieremia și Simion, biserica mănăstirii Sucevița a fost construită între anii 1584-1588 și a fost împrejmuțată cu ziduri masive și turnuri de apărare. Lăcașul de cult, de plan trilobat, specific epocii lui Ștefan cel Mare și Sfânt a fost pictat de frații zugravi Ioan și Sofronie, între anii 1595-1596.

Pictura în tehnica fresco, interioară și exterioară, de mare valoare artistică, este realizată pe un fond verde închis, a cărei nuanță nu a putut fi reprodușă de restauratori, are intensitatea smaraldului și vigoarea ierbii proaspete după ploaie. Având cel mai mare număr de imagini pictate din

țară, un „testament al artei moldovenești”, cum a numit-o cercetătorul de artă francez, Paul Henry, biserica Suceviței este împodobită în interior cu teme noi, unele foarte rare, care înfățișează scene din perioada Vechiului Testament și din viața Mântuitorului, precum și elemente din natură: dealuri, ape, copaci, flori, iarbă, costume de epocă etc. În pronaos este pictat *Sinaxarul*, deci câte o scenă pentru fiecare zi a anului, cu imagini din viața sfântului zilei, iar în pridvor este zugrăvită scena primirii moaștelor sfântului Ioan cel Nou de către domnitorul Alexandru cel Bun și curtenii săi, în fața cetății Suceava.

Ceea ce conferă, însă, un farmec aparte Suceviței sunt frescele exterioare, cu scene din viața Mântuitorului, a Maicii Domnului, Sfinților ș.a., între care se regăsesc și filosofii greci Aristotel, Platon, Pitagora, Sofocle pictați, probabil, în scop educativ.

Pe partea nordică a bisericii este zugrăvită *Scara* sfântului Ioan Sinaitul (Climax), una din cele mai impresionante și apreciate scene picturale ale bisericilor moldovene.

Ansamblul pictural de la Sucevița nu este o copie a unor modele străine ci, legat de vechea tradiție a picturii moldovenești, reprezintă un efort autohton de înnoire a viziunii artistice.

Pe lângă mănăstirile incluse în Unesco, în Moldova, „poarta creștinătății”, au fost ctitorite și alte multe așezăminte monahale, în secolele XV-XVII, unele cu viață monahală neîntreruptă până în zilele noastre și cu o activitate bisericească, culturală și artistică de excepție. Din rândul acestora fac parte mănăstirile Putna, Neamț, Râșca, Agapia, Bistrița, Slatina, Secu, Bogdan Vodă-Rădăuți, Dragomirna și bisericile „Sfântul Ilie” din Suceava, „Sfântul Nicolae” din Popăuți, „Sfântul Gheorghe” din Hârlău, catedrala episcopală din Roman și altele. Spațiul rezervat acestui material nu ne permite să ne oprim asupra acestor mărgăritare ale monahismului românesc care dau mărturie despre credința în Dumnezeu și despre puterea de creație a poporului român. Și acestea se înscriu, însă, în rândul monumentelor bisericesti apreciate la nivel mondial pentru pictura interioară și exterioară în frescă, pentru arhitectura și sculptura originale și pentru rolul educativ, cultural și religios pe care l-au avut de-a lungul vremii.

Monahii trăitori în aceste așezăminte au trăit o viață morală aleasă, în

duh isihast, fapt pentru care poporul drept-credincios i-a numit sihaștri, adică persoane care trăiau în locuri retrase, departe de frământările vieții cotidiene. Mănăstirile Moldovei au oferit viețuitorilor posibilitatea de a practica rugăciunea și munca – *ora et labora* –, de a respecta rânduielile monahale și de a se ocupa cu studiul Bibliei, al lucrărilor patristice și a cărților folositoare urșului spre desăvârșire. Pe lângă acestea, mănăstirile din nordul Moldovei au fost adevărate școli în care monahii și tinerii mireni au învățat să scrie și să citească, au zugrăvit icoane, au scris și au transcris manuscrise și cărți, diferite antologii la texte sfinte, cronici, manuscrise psaltice, unele răspândite în muzeele și bibliotecile din Moscova, Sankt Petersburg, Sofia, Muntele Athos, Viena, München și Oxford.

Mănăstirile străvechi au avut, așadar, rolul unor centre de promovare a culturii, nu numai pentru clerici și monahi, ci și pentru mireni. Pe lângă ele au fost înființate școli, ateliere de pictură, sculptură, broderie, muzee, biblioteci și așezăminte pentru vârstnici.

Picturile interioare și exterioare au fost, de-a lungul secolelor, „cărți deschise la toate paginile” și adevărate „Biblie pentru neștiutorii de carte”, făcând credincioșilor atât educație patriotică, cât și religioasă.

La mănăstirea Putna, prima ctitorie a domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt a funcționat o școală de muzică bisericească, în cadrul căreia au activat protopsalți vestiți, autori ai unor importante lucrări muzicale. Tot în această mănăstire au fost înființate o școală elementară și una medie, foarte importante pentru cultura românească, întrucât, au promovat preocupările de istorie, drept, lingvistică, științe exacte și muzică. Școlile mănăstirești au format ierarhi, preoți și monahi cărturari, intelectuali de marcă ai țării noastre, care au contribuit la dezvoltarea limbii române și a culturii naționale.

În secolul al XV-lea au luat naștere în mănăstirile amintite școli de miniatură și caligrafie, ateliere de broderie, croitorie și argintărie, în care monahii au creat obiecte bisericești cu valoare de patrimoniu. De la meșterii locali formați în „școala moldovenească” au rămas sculpturi în stil gotic care decorează portalurile și ferestrele bisericilor, epitafe, dvere, prapori (steaguri) din vremea lui Ștefan cel Mare, veșminte, brodate cu fir de aur și argint, obiecte de cult lucrate în argint, ferecături de evanghelii,

racle pentru Sfintele Moaște, pietre funerare și steme sculptate în piatră, cruci de lemn sculptate ori pictate, ferecate în filigran de argint sau în argint aurit, covoare țesute de monahii, adevărate opere de artă etc.

Pisaniile bisericilor mănăstirești sunt adevărate documente istorice care oferă istoricilor și cercetătorilor informații despre ctitori, anul zidirii și sfințirii lăcașurilor de cult, descriu războaiele cu turcii și transmit peste veacuri preocupările literare ale pisarilor cancelariilor domnești.

Demnă de subliniat este și strădania viețuitorilor din mănăstirile Moldovei pentru opera de asistență socială. Pe lângă mănăstirile mari au fost amenajate „bolnițe” pentru îngrijirea monahilor vârstnici și bolnavi, dar și a mirenilor bolnavi, singuri. Spre pildă, dintr-o însemnare pe o carte de cult, datată la 8 martie 1536, aflăm că, în acel an, a ars mănăstirea Putna împreună cu „bolnița” (spitalul) ei, ceea ce vine în sprijinul afirmației de mai sus.

În vremurile de cumpănă prin care a trecut nordul Moldovei, mănăstirile au adăpostit oamenii refugiați din pricina luptelor cu invadatorii, nu puțini monahi și ierarhi luminați participând activ la mișcările populare pentru drepturi sociale și pentru apărarea ființei naționale. Prin urmare, așa cum scria unul din ierarhii noștri cărturari, strădaniile spirituale și culturale ale monahilor s-au îngemănat totdeauna cu iubirea de neam și țară.

ÎNTÂLNIRE CU „ÎNVIATUL DIN NAZARET ”

PREOT ZAHARIA PEREȘ

Volumul „Înviatul din Nazaret. Convorbiri duhovnicești cu ȋ Ioan al Banatului”, apărut în luna octombrie a anului 2017 și reeditat la începutul anului 2019, la editura „Sofia” din București, completează într-un mod excepțional treptele urcușului nostru duhovnicesc spre Împărăția lui Dumnezeu, așa cum le-a văzut Înaltpreasfinția Sa, în cel dintâi volum „Pe cărarea Raiului...”, publicat în 2010 și reeditat în 2014 la aceeași prestigioasă editură. Dacă acel volum este dedicat „părinților duhovnici pe care i-a cunoscut în țară și la locurile sfinte”, cel de față este închinat Sfinților Banatului pe care i-a întâlnit la sfârșitul anului 2014, când a fost ales de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului. Încă de atunci, cu smerenia specifică omului cu suflet curat, venit să îngenuncheze la picioarele sfinților pentru spovedanie și binecuvântare, ierarhul nostru spunea că a fost ales să calce pe urmele Sfinților Banatului, ca mai apoi să meargă împreună cu păstoriții săi pe „cărarea Raiului”, la întâlnirea cu Mântuitorul sufletelor noastre, Hristos Domnul.

Această lucrare, prefațată excepțional de prof.dr. Luminița Cornea, care nu se sfiște să vadă în chipul blând și bun al Părintelui Mitropolit, o caldă reflecție a Sfântului Ierarh Nicolae, cuprinde șaiszeci de convorbiri duhovnicești menite să ne apropie de Dumnezeu și de semenii. Prin mărturisirile exprimate, nu de puține ori în lacrimi, de pe amvonul pastoral din sfintele biserici, ierarhul bănățean, se simte în

mijlocul credincioșilor ca în cea mai desăvârșită familie, căreia parcă ar dori să-i transmită tot ce are el mai bun și crede că trebuie să rămână în sufletul lor: dragostea față de Dumnezeu și față de neamul său.

În acest urcuș duhovnicesc, Înalțul ierarh ne ia cu sine într-o călătorie prin Țara Sfântă pentru a ne arăta locurile unde Dumnezeu l-a binecuvântat să calce pe urmele lui Hristos Domnul și Mântuitorul nostru, vreme de mai mulți ani, din încredințarea Sfântului Sinod al Bisericii noastre, și ne arată, asemenea unui părinte dornic să ne convingă de cele relatate de Sfintele Scripturi, toate cele văzute de Înaltpreasfinția Sa, ca noi să nu ne îndoim niciodată, că lumina vieții celei veșnice vine de la „Înviatul din Nazaret”. Odată convingși de existența terestră a pașilor Domnului, se oprește la pacea de la Betleem, despre care vorbesc îngerii, și nu merge prea departe, lăsându-ne să ne așezăm în tihnă în brațele Maicii Domnului, apoi ne amintește de palma caldă de sub căpătâi a mamei noastre și cu multă înțelepciune ne îndeamnă să-L urmăm pe Domnul Hristos până la Golgota și apoi la „mormântul Învierii și izvorul vieții celei veșnice”.

„Înviatul din Nazaret...”, așa cum ne precizează o parte din titlul lucrării, își revelează cuprinsul în bucuria a două lumini mântuitoare, cea a Betleemului și cea a „Învierii”, oferindu-ne, în capitole de o profunzime rar întâlnită, învățături alese și de o frumusețe duhovnicească aparte, despre dragostea față de Hristos, de țară și de semeni, de limba română și de Ortodoxia românească, de tricolor și de imnul național. La fel de minunate sunt reflecțiile autorului cu privire la eroismul și sacrificiul înaintașilor, la port și la frumusețea interioară, la sfințenia mamelor aducătoare de prunci pe lume, la rugăciunea „Tatăl nostru” și la smerenie, la libertatea pe care o avem de a-L alege și de a-L urma pe Hristos, la încrederea acordată tinerilor – viitorul României, la cultura românească și la locul neamului nostru în cultura universală.

De asemenea, Înaltpreasfinția Sa surprinde într-un mod neobișnuit în fiecare convorbire, nu doar pe cititor, ci și pe toți cei ce-l ascultă cuvântând, prin multitudinea de expresii ce pot genera subiecte de predici și cateheze, nu doar pentru preoți, ci și pentru studenții teologi, care doresc să înceapă a-și creiona profilul pastoral în aria omiletică a Sfintelor Evanghelii.

Este remarcabil să descoperi constant pe tot parcursul convorbirilor duhovnicești libertatea interioară a autorului, care nu se depărtează de frumusețea și bucuria anilor copilăriei, arătându-ne că Domnul Iisus Hristos ne îndeamnă să rămânem curați la suflet asemenea copiilor, care nu văd brazdele adânci ale răutății și nici nu-și pot inchipui cum ar fi să te lași pradă atacurilor sfâșietoare ale vorbelor fără temeinicie și lipsite de duh.

Cugetarea Părintelui Mitropolit, desprinsă parcă din Pateric, este caldă, apăsată și convingătoare. Exprimările sale cu parfum de tămâie, înfrumusețate de metafore subtile și blând așezate în fiecare convorbire, stau sub semnul luminii, al bucuriei negrăite și al iubirii față de Dumnezeu și față de creația Sa, și nu se depărtează de textele Sfinților Părinți ai Bisericii noastre dreptmăritoare, întrucât dau naștere învățăturilor înțelepte și moralizatoare, ce au rolul de a modela conștiințe, de a rostui sensuri și de a creiona semnificații adânci în sufletul cititorului.

Așadar, dialogurile duhovnicești cu „† Ioan al Banatului”, adunate în cele 320 de pagini ale volumului „Înviatul din Nazaret...”, ne fac părtași la dreapta credință și ne redau pe noi, nouă înșine, îmbogățiți în credință și primeniți sufletește.

Oricum te-ai strecura în paginile acestei lucrări, fie că citești filă cu filă sau o răsfoiești, nu poți părăsi un dialog început fără să fi captivat, cel puțin pentru o clipă, de multitudinea de sensuri, care te direcționează către întâlnirea cu Dumnezeu, cu sfinții și cu îngerii, care sunt pomeniți permanent în anevoiosul urcuș spre porțile cerului.

Recomandăm cu toată dragostea și buna intenție volumul de față, ce se dorește a fi un smerit ghid spre cele duhovnicești și de ce nu, un reper foarte însemnat în alegerea unui sens spre întâlnirea cu Hristos Domnul întru Împărăția Sa, rugând pe Maica Domnului să călăuzească pașii ostenitorilor și spre alte lucrări cel puțin la fel de bogate în daruri duhovnicești ca cele menționate, spre bucuria cititorilor și a credincioșilor din Banat.

“CHIPUL EUHARISTIC” AL ȚĂRANULUI ROMÂN

IEROMONAH DR. RAFAEL POVÎRNARU

La inițiativa Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, anul 2019 se vede dedicat evocării satului românesc, îndeosebi evidențierii “înfățișării veșnice” a acestuia. Altfel spus, prin demersul său, Biserica urmărește profilarea chipului iconic pe care mediul rural aflat dintotdeauna “sub bolta de har” l-a furnizat întregului popor român creștin, ca model de devenire continuă în Preasfânta Treime Dumnezeu.

Așa cum știm cu toții, centralitatea cultului ortodox este ocupată de Sfânta Liturghie, acel serviciu cultic în care Hristos Domnul, ca o actualizare a jertfei Sale de pe Golgota “aduce și Se aduce pe Sine” sub forma pâinii și a vinului.

În acest sens, se cuvine să subliniem faptul că fiii satului și-au croit întreaga viață după modelul evanghelic surprins clipă de clipă “din graiul hristic” citit la slujbele bisericii, dar mai ales în cadrul Sfintei Liturghii.

Taina euharistică a reprezentat izvorul de sfințire, dar mai ales de jertfă de sine pe care țăranul român le-a resimțit atunci când, prin propria prescură a adus darul de mulțumire lui Dumnezeu, dar mai ales s-a adus pe sine jertfă înaintea Cerului, iar prin El, înaintea străbunilor săi aflați “în sânul lui Avraam”, precum și tuturor urmașilor vrednici a-i primi astfel darul făuritor de conștiință și viață autentic creștine. După modelul Fiului lui Dumnezeu, Care din iubire absolută față de Tatăl a luat asupra Sa crucea neamului omenesc, fiind conștient de viața cea

nouă trăită prin Cruce în Dumnezeu, sub forma miridei așezate “în sângele înnoitor” aflat în “potirul Domnului”, țăranul român a luat asupra sa “crucea de lacrimi” a fraților săi cei după trup și după duh, făcându-se pe sine “prescură plămădită astăzi din bobul de pământ românesc”.

Tot acest sentiment a fost posibil în sufletul românului crescut la sat prin prisma puterii transfiguratoare pline de comuniunea iubirii pe care jertfa euharistică săvârșită de preotul lui Hristos la Prestolul cel de taină le-a avut și le are până astăzi și în veci.

Planul înnoitor spre îmbrăcarea continuă în harul lui Dumnezeu s-a făcut simțit în ființa românească prin întreaga cântare liturgică, aceea care și-a purtat reverberația sacră nu doar în mediul imediat eclesial, ci și în cântecul popular care a răsunat ca „ecou de Cer” în sufletele și casele fraților români.

De asemenea, prin modelul surprins în mediul angelic plin de lumina Învierii sfântului locaș, țăranul român a împrumutat în viața sa, întregul registru creat pe mobilierul bisericii, plin de semnificații adânci, dând astfel vieții sale o nouă dimensiune, ca efect al participării la slujbele pline de bucuria întâlnirii cu Dumnezeu.

Totodată, prezența la Sfânta Liturghie a prilejuit pentru creștinul de la țară, dobândirea unui “limbaj nou”, aoreolat de “mireasma Duhului”, dar mai ales impregnat de Sângele Cuvântului lui Dumnezeu. Astfel, limba vorbită de fiii Bisericii s-a lăsat cuprinsă de învelișul tainic al harului lui Dumnezeu, generând în conștiința românului o frazeologie plină de sacrul înnoitor în iubire născut prin graiul devenit o continuă rugăciune.

Această stare de fapt a adus cu sine și o manifestare “tainic cultică” prin care mama, tata, fiul și fiica și-au dăruit în reciprocitate “sărutarea păcii”, într-un continuu “mulțumesc” răzbătut practic prin inima lipită prin lacrimi de mormântul euharistic al lui Hristos.

“Taina proaducerii” așa cum numea părintele Dumitru Stăniloae, rânduiala Proscomidiei a devenit izvor de “plămădire sacră” a pâinii țăranului român care a înțeles “să prefacă” neconținut aluatul său într-o autentică prescură. Imitându-l pe preotul săvârșitor al Sfintei Liturghii, care își însemnează cruciș prescura din care mai apoi Sfântul

Agneț devine Trupul Mântuitorului Hristos, țăranul român, în mediul său eclesial din “sânul bisericii mici” care este familia ortodoxă, își sfințește tainic pâinea prin gestul imitator celui săvârșit de către sacerdot.

Acest tablou transfigurator al ființei umane se vede completat de același efect asupra întregii firi – aspect sugerat de cuvintele preotului care, cădind Sfintele Daruri spune: “Înalță-te peste ceruri, Dumnezeuule și peste tot pământul slava Ta”, arătând astfel că întreaga creație se vede transfigurată prin prisma luminii Duhului care tâșnește din Trupul lui Hristos prezent în Sfânta Euharistie.

Totodată, prin prezența sa continuă la Sfânta Liturghie, îmbrăcat la rândul său în lumina înnoitoare a harului, țăranul român a trăit permanent sentimentul comuniunii sale cu îngerii și cu sfinții lui Dumnezeu, alături de chipul matern al Maicii Domnului, fapt ce i-a favorizat o conștiință viu legată prin rugăciune de Împărăția cea gătită celor vrednici și aflați într-o neîntreruptă “stare euharistică” prin întreaga lor viață.

Prin participarea la viața lui Dumnezeu și a sfinților Săi, posibilă numai prin cultul Bisericii, țăranul a trăit proiecția acestei realități deopotrivă prin sufletele celor apropiați lui, care “iubindu-se unii pe alții”, după îndemnul preotului la Sfânta Liturghie, și-au ridicat “Sus inimile”, mulțumind împreună Domnului. Acest sentiment al comuniunii prin iubire s-a păstrat activ prin împreuna împărtășire a întregii comunități eclesiale din același potir cu Sângele Mântuitorului Hristos.

Precum Hristos Domnul ia asupra Sa la fiecare Sfântă Liturghie întreaga omenire, ducând-o și așezând-o în stare de jertfă înaintea Tatălui, întocmai și țăranul român, deprins cu bucuria asumării fratelui său, își pecetluiește fiecare rugăciune cu bucuria sau tristețea, cu nevoia sau durerea aproapelui său, pe care odată cu sine îl aduce înaintea lui Dumnezeu.

Această stare de fapt a născut cu timpul în sufletul fiului satului românesc un sentiment autentic de blândete și iubire, îndreptat nu doar către cei imediat cunoscuți, ci deopotrivă pentru întreaga lume, pe care Preasfânta Treime a creat-o ca gest al Său plin iubire dumnezeiască.

Conștient de faptul că Sfânta Euharistie este taina care străbate întreaga creație, îmbrăcând-o în haina învierii, și deopotrivă de vecinătatea celor vii cu toți cei adormiți pe Sfântul Disc, țăranul român i-a integrat în rugăciunea sa pe cei mutați în “locașurile celor vii”, mărturisind astfel nu doar o datorie creștină, cât mai ales o aleasă recunoștință adusă tuturor înaintașilor cărora le datorează astăzi cunoașterea și purtarea Crucii lui Hristos.

Mănat de aceste fecunde trăiri, românul și-a proiectat continua “liturghie de după liturghie”, făcând din casa sa o veritabilă ecclisia ornată cu “ferestre de Cer” în reprezentarea iconografică a lui Dumnezeu, a Maicii Preacurate, a sfinților și îngerilor în compania cărora a resimțit deplin și continuu sentimentul de împlinire și desăvârșire. În același timp, candelile ale căror lumini au deschis Cerurile pentru toți aceia care, fie ei vii sau adormiți au fost aduși prin rugăciune “în memoria actuală a lui Dumnezeu” au transformat casa țăranului în adevărate “cărări ale Împărăției” pe care astăzi, din păcate nu prea mai are cine să mai calce.

De asemenea, haina românească – “un adevărat rai la purtător” a proiectat de fiecare dată imaginea întâlnirii dintre Cer și pământ, dintre Dumnezeu și om, dintre transcendent și imanent, invitându-ne să medităm neîncetat la spațiul eclesial al jertfei Fiului Omului.

Toate aceste gânduri relevă faptul că întreaga viață a satului românesc a gravitat în jurul Sfintei Liturghii, aceia care, prin jertfa și lacrima sinceră a țăranului român a păstrat viu neamul românesc în Cer, dar și în istorie.

În condițiile în care satul românesc se vede astăzi tot mai mult golit de suflet, de limbă și de grăire, se profilează ca o necesitate imediată apelul la reactivarea conștiinței sacrului românesc autentic oferit nouă în dar de către înantași. Se impune să nu uităm că în satul românesc de astăzi rămân o sumedenie de biserici părăsite pe care odinioară strămoșii noștri le-au ridicat ca fortărețe ale crucii, credinței și iubirii jertfelnice, necesare păstrării acestui popor pe harta lumii.

Fiecare dintre noi suntem chemați să așezăm lângă “prescurile” plămădite cu lacrimi și sânge ale moșilor și strămoșilor noștri, mirida de mulțumire și aducere – aminte pentru întregul lor sacrificiu care stă

astăzi la baza crucii poporului român.

Fie ca întreaga liturghie trăită clipă de clipă de cei care ne-au predat în mână crucea, obligându-ne a o lăsa drept cheie a Cerului generațiilor viitoare, să devină pentru noi toți, model de urmat în vederea revivificării satului românesc, dar mai ales a credinței acestui neam în Hristos euharistic, venit printre noi la fiecare Sfântă Liturghie, în vederea redobândirii “chipului euharistic” purtat altădată de vrednicii noștri înaintași.

SATUL BĂNĂȚEAN ÎN PERIOADA INTERBELICĂ. STUDIU DE CAZ: ZONA DETA

PREOT DR. VALENTIN BUGARIU

Introducere

Vom încerca să prezentăm 10 sate bănățene la care se adaugă alte 10 aparținătoare acestora așa cum ele au fost ilustrate de cercetarea monografică. Ne-am oprit la perioada interbelică, adică timpul dintre cele Două Războaie Mondiale (1918-1944).

Am zăbovit în demersul nostru la 20 de localități din zona Deta: Banloc; Birda (Berecuța, Mănăstire, Sîngeorge); Gătaia (Butin, Percosova, Sculea, Șemlacu Mare, Șemlacu Mic); Deta (Opațița); Livezile; Macedonia; Obad; Partoș; Petroman și Voiteg (Folea).

Situația internațională

Perioada interbelică debutează cu sfârșitul Primului Război Mondial (11 noiembrie 1918). Înainte însă de încheierea războiului prin Tratatul din 17 august 1916 Anglia și Franța s-au angajat în a sprijini România în făurirea Statului Național Unitar și să o trateze ca pe un aliat cu drepturi depline. Tratatul recunoștea dreptul României asupra Banatului în întregime, a Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului¹.

După încheierea războiului la Conferința de Pace de la Paris (1919)

1. Vasile Tcaciuc, *Voitegul pășind în istorie*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2011, p. 109. (Se va prescurta în continuare *Voitegul...*).

aceleași puteri garante României în schimbul unor interese economice au înclinat balanța în favoarea Serbiei. Aceasta a primit o parte din Banat, provincia Voivodina cu 42 de localități în care trăiesc români. Totuși până în 1924 atât românii din Regatul Sârbo-Croato-Sloven, cât și sârbii din România, traversau cu ușurință granițele pentru a-și lucra pământul aflat, conform hotărârilor Comisiei teritoriale, pe teritoriul altui stat².

Prin Tratatul de Pace de la Trianon din 4 iunie 1920, delegația Ungariei a recunoscut unirea Transilvaniei, Crișanei și Maramureșului cu România. Delegația română a semnat în 9 decembrie 1920 Tratatul de Pace cu Austria, prin care este recunoscută unirea Bucovinei cu România. Printr-un tratat special a fost recunoscută și unirea Basarabiei cu Regatul României.

Situația internă

România la sfârșitul războiului nu a primit nicio despăgubire de război. Cu toate acestea statul unitar român a reușit să funcționeze iar după criza economică din anii '30 să cunoască o dezvoltare fără precedent. Pe plan politic principalele partide au cunoscut perioade de decădere (P. N. L; P. N. R), altele au cunoscut o creștere rapidă: Liga Poporului a generalului Averescu și Partidul Țărănesc care promiteau drepturi pentru tinerii care au luptat pe front și urmașii acestora. Au fost promulgate mai multe legi care asigurau dezvoltarea statului: Legea electorală din 1918 a fost îmbunătățită în 1926 care prin legiferarea votului universal prin care au primit dreptul la vot 3, 5 milioane de români, iar în 1937, a 4,5 milioane de români, majoritatea din lumea satelor.

Parlamentul României a legiferat în anii 1919-1921 mai multe legi fundamentale: Reforma agrară, Reforma financiară, Legea organizării Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale, legea pentru organizațiile profesionale.

Prin Legea administrativă s-au înființat județele, plasele și comunele.

2. Bogdan Enășel, *Monografia Comunei Birda*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2008, p. 31. (Se va prescurta în continuare *Monografia...*).

Cea mai importantă lege pentru țăranul român a fost Legea agrară (1921). În județul Timiș-Torontal s-au expropriat 242.749 jugăre (1 jugăr = 5.755 m. p.), adică 72% din suprafața arabilă deținută de marii proprietari. Această suprafață s-a împărțit la 38.569 de locuitori până în anul 1925. Prin împroprietărire au apărut noi așezări, în nordul comunelor Gătaia și Sîngeorge numite „Colonii”. Acestea au fost populate cu români veniți din Ardeal și Banat (com. Igrîș) care au primit loturi de pământ. Cu prilejul împroprietăririi, Biserica a primit la rându-i teren agricol. La Macedonia, baronul Ioan Nicolici de Rudna a deținut 2500 iugăre. Din acestea 12 iugăre a primit biserica ortodoxă din Macedonia și 20 cea greco-catolică din Petroman³.

A existat din partea Statului o grijă permanentă arătată țăranului. În perioada crizei economice, între anii 1932-1934 s-au adoptat patru legi de asanare a datoriilor agricole. În baza legii din 7 aprilie 1934 s-a acordat tuturor debitorilor o reducere de 50% din totalul datoriilor, restul fiind plătit în 17 ani cu o dobândă de 3%⁴.

Viața satului

În ceea ce privește populația satelor avem de a face cu localități românești dar și localități în care germanii (Birda și Voiteg) și maghiarii (Gătaia) au fost majoritari. După 1924 ca urmare a Reformei agrare dar și ca statornicire a granițelor dintre Serbia și România, la Birda s-au stabilit familiile Argotescu care au cumpărat pământul etnicilor maghiari și germani din localitate. Tot după Primul Război Mondial au revenit acasă cei plecați în America: Ițu, Petcu, Stoianovici și Nedelcu⁵. Aceste fenomene se adaugă celui de împroprietărire și colonizare. Toate acestea au arătat o creștere numerică a populației românești din zonă.

Datorită dezvoltării economice au apărut noi edificii în satele

3. Vasile Teaciu, *Voitegul...*, p. 117.

4. Ioan Traia, Cornel Bercea, Viorel Jiva, *Macedonia. Un sat cu nume și oameni de renume*, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2006, p. 69.

5. Ioan Traia, Viorel Jiva, Cornel Bercea, *Petroman, un adevărat sat bănățean*, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2008, p. 54. (Se va prescurta în continuare *Petroman...*).

bănățene: Casă Națională (1920), Banca Populară și Școala de Agricultură (1927) la Voiteg, Școală și casă parohială la Obad (1928); Școală la Opațița (1927-1928)⁶, biserici noi, reparații capitale la cele vechi ș. a..

Centrul civic al satului era format din biserică (cea mai veche instituție din localitate), școală, primărie, postul de jandarmi și birt ca loc de socializare.

În perioada interbelică viața cotidiană presărată cu sărbători religioase cu joc în fiecare duminică. Ruga ca zi de prăznuire a satului, ciclul vieții (Naștere, Nuntă, Înfirmare), ciclul calendaristic presărat cu rituri erau ținute cu sfințenie. Munca de zi cu zi, rugăciunea, tradițiile formau zestrea spirituală a vremii.

În colectivitățile tradiționale, obiceiurile dau un ritm propriu vieții. Respectarea și practicarea lor după rânduiala îndătinată în prima vieții colective, familiei și, în general, vieții sociale a satului o anumită cadență. În perioada muncilor agricole, ele stabileau un echilibru între muncă și odihnă; care în timpul unei zile de lucru, la coasă și la seceră, se respectau cu multă rigoare fructucul și prânzul mare, odihna după prânzul mare, la care se cânta și se spuneau povești și cina. Duminica era organizată după o anumită rânduială; participarea la slujba religioasă, iar după-amiază petrecerile, jocul, care începea devreme și se termina odată cu venirea animalelor de la pășune, când se cânta, obligatoriu, marșul. Dincolo de credințele pe care le-au oglindit cândva, obiceiurile au avut și un sens social, al ajutorului reciproc, a asigurat o comunicare normală între oameni, necesară echilibrului social⁷.

Alături de credințe și tradiții, perioada dintre cele două războaie mondiale s-a caracterizat printr-o bogată viață culturală. La Gătaia a activat Despărțământul Astei care oferea sătenilor bibliotecă, conferințe de popularizare și concerte muzicale.

Corala „Doina” (1923-1946) a valorificat tradițiile spirituale ale locului. Corul a fost condus de învățătorul Dimitrie Superceanu

6. Bogdan Enășel, *Monografia...*, p. 31.

7. Vasile Tcaciuc, *Voitegul...*, p. 127, 130; Ioan Traia, Ioan Doț, Teofil Gh. Subu, *Contribuții la Monografia localității Obad, jud. Timiș*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2012, p. 69.; Dan N. Buruleanu, Ion Traia, *Deta. Album monografic*, Editura Solness, Timișoara, 2012, p. 135. (Se va prescurta în continuare *Deta...*).

(1919). În anul 1936-1937 Corul a obținut Premiul I la reuniunea corală a județului Timiș-Torontal.

Un alt cor a fost „Harmonia” (1928-1939). Alte coruri au funcționat la Șemlacu Mare condus de înv. Constantin Baia și altul la Percosova. Echipe de călușari au activat la Gătaia și Percosova și de dansuri la Gătaia și Mănăstire. O fanfară era la Șemlacu Mare și o echipă de tamburași la Sîngeorge⁸.

La inițiativa preotului Ioan Mărgineanțu, la biserica ortodoxă din Birda a funcționat Corul „Doina” (1928-1939) format din 28 de coriști și conduși de Guga Vidu din Mercina⁹. Același preot din Birda a fondat Reuniunea de Cântări din Opațița în 1921. Aici a activat și fanfara (1926).

De remarcat rămâne Reuniunea Culturală „Sentinela” din Deta. Înființată în 1922 la stăruința prim-pretorului Valeriu Boleanțu Reuniunea a fost compusă din preoți, învățători, țărani din mai multe sate limitrofe: Banloc, Birda, Butin, Denta, Deta, Gaiu Mic, Gătaia, Ferendia, Mănăstire, Moravița, Sculea și Șemlacu Mare¹⁰.

Portul popular

Îmbrăcămintea a trecut în Banat de la necesitate în veacurile trecute, la starea de podoabă sub presiunea diferitelor mode create în timpurile moderne. Îmbrăcămintea astfel apărută pentru a proteja corpul de schimbările bruște de temperatură, variațiile climaterice a pierdut astăzi sensul original. Costumul popular bănățean se concretizează printr-o mare diversitate dobândită prin conviețuirea din români cu celelalte naționalități conlocuitoare: germani, maghiari, slovaci ș. a. Din lâna prelucrată în casă se realizau stoffe și piese de îmbrăcăminte (cătrînțe, oprege etc.). Din pânza de cânepă se confecționau cămăși brodate cu tehnica broderiei pline sau sparte, ornamente fixe: gulerul, pieptul cămășii, mâneca, manșeta, linia inferioară a poalelor, unde se aplica fie

8. Mihai Coman, *Obiceiuri tradiționale românești*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 30.

9. Valentin Bugariu, *Gătaia. Monografie*, Editura Sitech, Craiova, 2018, p. 187; 189. (Se va prescurta în continuare *Gătaia...*).

10. <http://parohiaortodoxabirda.blogspot.com/2019/01/corul-bisericii-ortodoxe-din-birda-1929.html>, accesat în 18. 02. 2019.

broderie, fie dantelă.

Portul popular românesc este împărțit în femeiesc și bărbătesc. Cel femeiesc este alcătuit din cămașă cu poale, opreg, cătrînță, pieptar și încălțăminte, la care se adaugă cele de acoperire a capului și cele pentru vremea friguroasă (cojoace și șube).

Găteala capului cuprinde pieptănătura și acoperământul capului. După vârstă se poate observa că într-un fel este pieptănătura copilului, alta a fetei și cu totul alta în cazul nevestei. Pieptănătura în cosițe și în cozi pentru copii și fete și acoperirea capului cu cârpa (de lucru, sărbătoare și ritual) în cazul nevestelor. Alături de cârpă a existat în trecut ceapsa. Aceasta era de formă triunghiulară sau dreptunghiulară, și ornamentată prin cusături geometrice.

Trupul era acoperit cu cămașă de pânză sau mătase. Poalele continuă cămașa de la talie în jos. Cele două piese vestimentare erau confecționate din pânză de cânepă, in sau bumbac, țesut în două ițe. Cătrînța, brăul și pieptarul completează în mod fericit costumația femeii. Încălțăminte era formată din obiele și opinci, cizme mai târziu. Podoabele erau acele, agrafele, monedele de aur, iar la gât măргеle de sticlă colorată, în urechi cercei de aur, iar pe degete inele de aur și argint.

Portul popular bărbătesc era format din piesele care acopereau capul: căciula, pălăria și șapca. Trupul era învelit în cămașă, izmene, pantaloni, brăcinar, pieptar, laibăr sau chintuș. Cu caracter festiv este folosit duruțul, o șubă pentru bărbați. Există și piese comune ambelor porturi: cele de încălțăminte și cele pentru vremea rece: șuba, cojocul și traista¹¹.

Portul copiilor

Copii de școală între 7 și 14 ani și până la 16 ani, iarna, băieții purtau cămăși țesute din bumbac, cioareci de șubă, boc (cojocel din piele de oaie tăbăcită, fără mâneci, rotund în jurul gâtului, lung până în talie, cu nasturi și cheutori tot din piele, care se închid pe un număr și sub braț, cu un buzunăraș aplicat), șpenț (veston) țesut de învăuegat de șubă iar în cap, căciula din piele de oaie sau miel; în picioare purtau opinci și obiele. Vara, purtau cămăși lungi până la genunchi, din bumbac, încinși

11. Dan N. Buruleanu, Ion Traia, *Det...*, p. 140-141; 150.

(legați de brâu) cu brăciri țesute, izmene din bumbac iar în picioare ștrimfi (ciorapi) de lână și șlaiche (încălțăminte cu talpa și fața din piele, cu o țesătură laterală; modelul este sârbesc); pe cap purtau pălărie.

Fetele purtau tot timpul anului poale de bumbac, ciupagul (bluza) tot de bumbac, cusut de mătase de diferite culori și cu diferite modele iar pe cap purtau mărame (baticuri); iarna purtau și fetele boc și șpențe de pânză căptușite cu pămucă (vatelină); în picioare purtau șlaiche cu ciorapi de lână sau șlapi (papuci) cusuți cu fie de aor (șnur bronzat). La sărbători, cămeșile și izmenele băieților și poalele și ciupagele fetelor erau din cele cusute frumos, cu motive lucrare cu diferite mătăsuri, în diferite culori; fetele purtau pe cap cârpă că găitane (franjuri) iar băieții purtau, iarna, cioareci împodobiți cu modele confecționate de șnururi împletite în diferite culori. Atât băieții cât și fetele mergeau la școală cu traista, țesută și cusută în casă, în care cărțile și rechizitele școlare. Traista o purtau după cap (baierul traistei petrecut peste un umăr)¹².

Casa tradițională

Căminul în gândirea tradițională este echivalent cu obârșia sau vatra în care se plămădește omul.

Ridicarea unei case primea în gândirea tradițională românească valențe cosmice. Când se ridică o casă, se caută întotdeauna locul cel bun, care trebuie să fie uscat, însorit și înălțat spre deosebire de locul rău, socotit a fi mlaștina.

Atât orașul Gătaia, cât și satele aparținătoare se încadrează tipului de sat din zona Banatului de Câmpie în două tipuri: așezare de-a lungul râului Bârzava în cazul localităților Gătaia și Sculea pe prima terasă de deasupra luncii (110 m.) și satul așezat de-a lungul străzii principale în ceea ce privește satele: Percosova, Butin, Șemlacu Mare și Șemlacu Mic. Casele sunt aliniate aproape una lângă alta, cu o poziție perpendiculară pe direcția străzilor. Ulițele, de obicei largi și drepte, încât adesea, cu o singură privire poți pătrunde până la capătul celălalt al satului.

Casa cuprinde gospodăria. Prin gospodărie se înțelege familia care muncește în curte, în grădină, dar și în afară la câmp, la țarină, la stână, la pădure. Toți membrii unei familii sunt organizați într-un grup restrâns

12. Valentin Bugariu, *Gătaia...*, p. 282-283.

de rude care exploatează o suprafață de pământ care se află în vatra satului, alături de casă și o proprietate de hotar (odaia sau sălașul).

Alături de casă se regăsesc și celelalte construcții specifice: șopronul pentru păstrarea fânului, grajdul pentru adăpostirea animalelor, șopru în care erau așezate carul, plugul, buțile, căzile sau chiar nutrețul. În gospodăria țărănească și-au găsit locul alte trei construcții care păstrează recolta și alimentele: cămara, cotarca și hambarul. Tot în curte se regăsește cocina de vară și iarnă, ultima pentru îngrășatul porcilor. Există în această așezare și două spații dilatate: podul și pivnița.

O anexă a casei în Banatul de Câmpie a fost odaia. Potrivit etnologilor, membrii familiei erau repartizați astfel: în odaie stăteau bătrânii, în casă generația medie care supraveghează buna desfășurare a casei, iar copiii își alegeau locul în care stăteau fie alături de părinți, fie alături de bunici.

Casă în Banat este sinonim cu cameră, deci locuință monocelulară. În dialectul bănățean s-a folosit pentru cameră termenul de „sobă”, cea mare, curată, a goștilor și mică sinonimă cu bucătăria sau „cuina”, cămara, locul de depozitare al alimentelor era „șpaițul”, iar pivnița este „podrum”-ul. Casele din Gătaia au avut și coridor „târnaț” dar și tindă cu vatră și coș deschis.

A existat nu doar o tehnică a ridicării caselor dar chiar și un tip afectat acestor lucrări. Tehnica se numește a pământului bătut care s-a răspândit în șesul bănățean, deci și la Gătaia. Echipa de bătători începea lucrul pe la 25 martie (Buna Vestire) și îl încetau la sfârșitul lunii iunie când munca câmpului reclama prezența tot mai multor brațe.

Materia primă pentru casele din pământ bătut era lutul – „pământul galben”, cum îl mai numesc locuitorii din șesul Banatului – extras din gropi special săpate la marginea satului. Săparea și transportul lutului cu căruțele erau asigurate de către cel ce-și construia casa, de obicei duminica, prin clacă, la care participau rudele, vecinii și prietenii din sat. Perioada prielnică pentru extragerea lutului era în martie-aprilie, când, după topirea zăpezilor, acesta era afănat și ușor de săpat.

Fundația avea o adâncime de 50-60 cm, uneori până la 1 m și chiar mai mult, până se dădea de „pământul zdravăn”, adică de solul viu, fiind executată tot din pământul bătut. Zidul de fundație avea o grosime de aproximativ 24 țoli (adică 60 cm.).

După ce fundația era gata, pe întreg perimetrul viitoarei clădiri se fixau cofraje din scânduri de brad, cu ajutorul unor piloni de lemn lungi și subțiri, ce erau îngropați doi câte doi. Perechea de piloni era legată la partea superioară cu o frânghie groasă de sfoară, numită „pălămar”, iar distanța dintre perechi era de 1,5 m..

Pereții caselor din pământ bătut ating înălțimi variabile, cuprinse între 2,1 și 2,6 m, în funcție de lungimea și lățimea casei. De la o anumită înălțime a zidurilor se confecționau schele. Acolo unde trebuiau trasate ferestrele și ușile, se punea sus în zid scânduri de brad („palânci”) groase de 2-5 țoli, iar sub acestea se lăsau găuri mici. După ce zidurile pe întreg perimetrul clădirii era gata, se tăia cu toporul conturul exact al ferestrelor și ușilor, în care se montau apoi tocurile.

În valea Bârzavei în imediata apropiere a râului au apărut așezări din amonte în aval. Acestea respectau regula de bază și anume utilizarea apei pentru dezvoltarea comunității umane. Satele au fost îndeobște înconjurate de liziere de pomi fructiferi sau salcâmi și tei cu rol de apărare a satelor¹³.

Casa de la Tovădia (azi Livezile)

Casele de pământ bătut erau realizate de meșteri constituiți în echipe de bătători de câte 10-15 persoane conduse de un șef de echipă. Materia primă era lutul (pământul galben). La marginea satului au rămas până astăzi excavațiile de unde se scotea pământul pentru case (Gropile Mari, Gropile Mici, Dudărie). Extragerea pământului și transportul acestuia cu căruțele erau asigurate de cel care își construia casa, de obicei sâmbăta, prin clacă, la care participau rude, vecini și prieteni din sat¹⁴.

Economia

Bunăstarea perioadei interbelice era dată de creșterea economică. În afară de mica și marea exploatare agricolă existau micii meseriași: bărbieri, cârciunari, cizmari, comercianți, croitori, morari, birtași, cărămidari, lăcătuși, măcelari, pălărieri, tâmplari, vărari, opincari.

13. Ioan Traia, Viorel Jiva, Cornel Bercea, *Petroman...*, p. 238-239.

14. Valentin Bugariu, *Gătaia...*, p. 278-280.

Acestora li se adăugau proprietarii și arendașii de pământ.

Industria era reprezentată de existența morilor pe apă, a micilor ateliere dar și fabricilor mai mari. La Gătaia a activat „Gătaiana” (1909-1949) care producea cărămidă, țiglă și olane. A avut o capacitate de producție care a depășit un milion de bucăți pe zi.

Concluzii

În perioada interbelică țăranul a simțit din plin dezvoltarea economică și ajutorul dat prin legile promulgate. Societatea sătească s-a dezvoltat material și spiritual pe coordonatele vieții tradiționale. Cuvântul rostit și scris (cu precădere de protopopol și scriitorul Mihail Gașpar), cântarea vocală și instrumentală, portul și viața poporală a păzit colectivitatea sătească de intruziunea urbană:

„- Căci nu’i vorbă e bine la oraș și e frumos a trăi acolo, dar peste viața de la sat nu cred să fie alta.

Aerul sănătos, pacea aceea serbătorească, oamenii blânzi la fire și cinstiți din cale afară – unde poți găsi acestea la oraș?

În vecinicul fum de fabrici, care înnegrește de la o vreme și sufletul omului, duhoarea grozavă a străzilor înguste, pe unde nici măcar a rătăci nu poate aerul – te simți ca un rob închis într’o temniță grozavă.

Poate să aibă și părțile ei bune viața de la oraș, dar eu nu le’am găsit.

Sufletul meu îl înveseliă numai priveliștea satului meu și de aceea mă bucuram atât de mult de apropierea primăverii¹⁵.

După ani de zile mi’au ramas intacte primele impresii, câmpiile netede ale frumosului colț de țară, a iubitului meu Banat, cu satul nașterii mele ascuns în dosul unei pădurice de băgrini, cu casele șiruite bine, cu coperișele cu mușchiu verde, scăldate în năpraznica căldură a verii. Pe undeva, pe de laturi, se scurg încet la vale valurile leneșe, galbene ale Bârzăvei, aducând nisipul galbin tocmai din „codru” de la Bocșa. Prin urechi, pare că aud și acum sunând, accentul moale al graiului nostru bănățenesc, din gura oamenilor pururea veseli, pururea dispuși la cântece și veselii¹⁶.

15 Cornel Vișan, *Monografia comunei Livezile*, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2016, p. 152.

16 Mihail Gașpar, *Pe livezi*, în vol. Mihail Gașpar, *D’ale vieții*, Ediție critică, studiu introductiv, note și tabel cronologic de Valentin Bugariu, Editura Eubee, Timișoara, 2008, vol. I, p. 45.

NOTİTİ

NOTICE

NOTİTİ
